This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Graphic Survey. I. 10.1

2976 f 29.

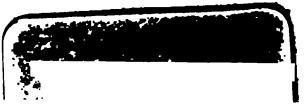

E. B. Nicholson
Trin. Coll.

Q. HORATII FLACCI

OPERA OMNIA.

OXONII,
ET LONDINI, 377, STRAND;
JOHANNES HENRICUS ET JACOBUS PARKER.
M DCCC LXV.

E.W.B. Nichol

EDITORIS MONITUM.

In hac editione textum J. C. Orellii (Turic. 8vo. 1844.) *fere semper* secuti sumus; varias lectiones paucissimas ad imam paginam affiximus. Poëtæ tres vitas antiquas præposuimus: 1. Suetonii, ex edit. Baumgarten-Crusii; 2. Anonymi, ex edit. Joannis Bond; 3. Anonymi, ex C. Kirchneri *Quæstionibus Horatianis*. Operum ejus chronologiam ex Caroli Franke *Fastis Horatianis* desumpsimus; Indicem Metrorum ex edit. Guilielmi Dillenburger; Indicem versuum Initialem ex edit. Orelliana, itemque Indicem Nominum Propriorum, quibusdam tamen mutatis et omissis.

Oxonii,
1860.

VITA HORATII.

I. SUETONII.

Horatius Flaccus, Venusinus, patre (ut ipse tradit) libertino[a], et exactionum coactore; ut vero creditum est, salsamentario, quum illi quidam in altercatione exprobrasset, "Quotiens ego vidi patrem tuum cubito se emungentem?" Bello Philippensi, excitus a Marco Bruto imperatore, tribunus militum meruit; victisque partibus, venia impetrata, scriptum quæstorium comparavit: ac primo Mæcenati, deinde Augusto insinuatus, non mediocrem in amborum amicitia locum tenuit. Mæcenas quantopere eum dilexerit, satis monstratur illo epigrammate, ubi inquit:

> "Ni te visceribus meis, Horati,
> Plus jam diligo, tu tuum sodalem
> Hinnulo videas strigosiorem."

sed multo magis extremis, tali ad Augustum elogio: "Horatii Flacci, ut mei, memor esto." Augustus ei epistolarum officium obtulit, ut hoc ad Mæcenatem scripto significat: "Ante ipse scribendis epistolis amicorum sufficiebam: nunc occupatissimus, et infirmus, Horatium nostrum a te cupio abducere. Veniet ergo ab ista parasitica mensa ad hanc regiam, et nos in scribendis epistolis juvabit." Ac ne recusanti quidem aut succensuit quicquam, aut amicitiam suam

[a] *Sat.* I. 6. 6, 45, 46; Epist. I. 20. 20.

istolæ, ex quibus, argu-
" Sume tibi aliquid juris
'ictor mihi fueris: recte
; quoniam id usus mihi
udinem tuam fieri possit."
ıbeam memoriam, poteris
audire: nam incidit, ut
ntio. Neque, si tu super-
/isti, ideo nos quoque ἀν-
epe, inter alios jocos "pu-
uncionem lepidissimum,"
liberalitate locupletavit.
leo probavit, mansuraque
on modo "Seculare Car-
xerit, sed et Vindelicam
› privignorum; eumque
Carminum libris ex longo
: post Sermones quoque
ı habitam ita sit questus:
ıon in plerisque ejusmodi
loquaris. An vereris, ne
quod videaris familiaris

usculum non deest. Itaque licebit in sex-
bas: quum circuitus voluminis tui sit ὀγκω-
cut est ventriculi tui." Ad res Venereas in- 12
ior traditur; [nam speculato cubiculo scorta
buisse disposita, ut, quocunque respexisset,
igo coitus referretur.] Vixit plurimum in 13
is sui Sabini aut Tiburtini: domusque ejus
circa Tiburni luculum. Venerunt in manus 14
egi sub ejus titulo, et Epistola prosa oratione
mendantis se Mæcenati: sed utraque falsa
a Elegi vulgares, Epistola etiam obscura:
minime tenebatur. Natus est sexto Idus 15
, Lucio Cotta et Lucio Torquato consu-
)ecessit quinto Kalendas Decembres, Caio 16
nsorino et Caio Asinio Gallo consulibus[c],
num et quinquagesimum annum, hærede
alam nuncupato, quum, urgente vi valetudi-
fficeret ad obsignandas testamenti tabulas.
et conditus est extremis Esquiliis, juxta 17
tumulum.

2. ANONYMI.

Horatius Flaccus, libertino patre natus in 1
m parente in Sabinos commigravit. Quem 2
puerum Romam misisset in ludum littera-
issimis eruditus impensis, angustias patris
io, coluitque adolescens Brutum, sub quo tri-
tum civili bello militavit: captusque a Cæsare
um tempus, beneficio Mæcenatis non solum
d etiam in amicitiam receptus est; quapropter
et Augusto in omnibus scriptis suis vene-
surgit. Scripsit autem Carminum lib. iv., 3

689; A. C. 65; cf. Hor. Carm. iii. 21. 1, Epod. 13. 6,

16; A. C. 8.

1 Quintus Horatius Flaccus pc
cus patria Venusinus, dicente J
"Hæc ego non credam Venu
2 Fuitque natus patre libertino,
hoc in Epistolis eximium esse v
"Me libertino natum patre
Majores pennas nido exte
Ut quantum generi dema
3 Statura fuit brevi, obeso corpo
ipse:
"Corporis exigui, præcanum,
Irasci celerem, tamen ut pl
et ipse:
"Nam vigilare malum crudis
4 Hunc pater in tenera ætate Ro
5 terarum. Deinde, cum jam litt
esset, Athenas philosophiæ cau
doctissimus evasisset, familiarita
Cæsaris adeptus est, factusque
6 tum contra Marcum Antonium e
Bruto ex bello aufugit, inse dicen

"Mæcenas, atavis edite regibus,
O et præsidium et dulce decus meum [k]."

In Epodo:

"Ibis Liburnis inter alta navium,
Amice, propugnacula [l]."

In Sermonibus:

"Qui fit, Mæcenas, ut nemo, quam sibi sortem
Seu ratio dederit [m]," &c.

in Epistolis:

"Prima dicte mihi, summa dicende Camæna [n]."

Tantus enim fuit apud Mæcenatem, ut simul cum eo in
tica portaretur. Habuit Virgilium inter carissimos am
nam illi poëtæ simul eosdem amicos et inimicos habet
Fuit etiam amicissimus Ovidius, quem ad poëticam
vertit artem, cum pater eum ad defendendas causa
rhetoricam disciplinam lucri gratia adhortaretur amp
tendam. Et cum divitias optimis suis studiis cumulass
tandem Romæ moriens anno ætatis suæ 57, cum Mæ
nate, qui ante eum moriebatur, sepultus est omni maxim
pompa juxta tumulum ejusdem. Et Augustum Cæsare
rerum omnium suarum heredem instituit. Carminu
suorum elimator fuit Tharsus (tersus ?) ille poëta et T
bullus. Scripsit Carminum libros quatuor; Epodon insu
per [unum], et Carmen Seculare; De Arte Poëtica librum
unum; Satirarum duos, Epistolarum totidem. Et illo
libros Epistolarum in matura ejus ætate et consummat
omni sententiarum peritia edidit. Ob id hoc opus oste
lit, elimatius quo nihil inter opera sua legi potest, qui
eram voluptatem et utilitatem afferat. Ex media enim
hilosophia et sectis omnium philosophorum Athenien
um copiose elegantissimas sententias morales in mediu
communem utilitatem affert. In jocis enim lepidis
us est, in arte vero perfecte eruditus; in reprehen
ne gravis; in quotidiano vero sermone tam urbanu
aptus in omnibus partibus, ut nihil addi possit, v
chensione dignum inveniri.

[k] I. 1. [l] 1. 1. [m] I. 1. 1. [n] I. 1.

a. Chr.; ætatis ann. 30—35) scriptus, p
tus est anno u. c. 724.

3. EPODON LIBER, ab anno u. c. 713 ad an
724 (41—30 a. Chr. n.; ætat. ann. 24-
editus est anno u. c. 724 vel 725 (30
ætatis anno 35 vel 36).

4. CARMINUM LIBRI TRES PRIORES, intra a
730 (30—24 a. Chr.; ætat. ann. 35—
anni u. c. 730 aut initio proximi conj
sunt[a].

5. EPISTOLARUM LIBER I ab anno u. c. 7
Id. Decembr. anni 734 (24—20 a. C
41—45) perfectus exiit ante diem Hora
u. c. 734 (20 a. Chr.).

6. CARMEN SECULARE anno u. c. 737 edola
est (ann. 17 a. Chr.; ætat. anno 48).

7. CARMINUM LIBER IV intra annos u. c
a. Chr.—13 a. Chr.; ætatis annos 48—
anno 741 editus est[b].

8. EPISTOLARUM LIBER II, primo jam edi
Seculare scriptus est, sed incertum quo

9. De ARTIS POETICÆ ætate nil constat.

INDEX METRORUM HORATIANORUM.

I. METRA IAMBICA:

(a.) *μονόστιχον* s. *κατὰ στίχον.*

Trim. iamb. acat. Epod. 17.

(b.) *δίστροφον.*

Trim. iamb. acat.

Dimeter iamb. acatal.

Epod. 1—10. Anapæstum in trimetro bis posuit Epod. 2, 35; dactylum in primo pede Epod. 17, 12, tribrachyn sæpius. In dimetri dipodia secunda Horatius arsin solutam nunquam admisit. Dimeter bis dactylum habet in primo pede Epod. 3, 8. 5, 48, semel in secundo tribrachyn Epod. 2, 62; hiatus invenitur Epod. 5, 100.

II. SYSTEMA IONICUM A MINORI:

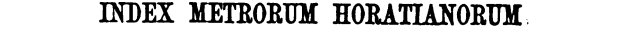

METRA DACTYLICA:

xameter dactyl. catal. in disyllabum, *κατ*
mnibus et Satiris et Epistolis.

Alcmanium.

arm. i. 7. 28; Epod. 12. Spondeus in qu
ri reperitur i. 28, 21, in tertio tetrametri i
issus est in ejusdem carminis versu 24.

V. METRA ASCLEPIADEA:

a.) *κατὰ στίχον*:

1.) *Asclepiadeum primum.*

Vers. A

Carm. i. 11. 18; iv. 10. Diæresis neglecta post alterum choriambum i. 18, 16.

(b.) *δίστροφον. Asclepiadeum tertium.*

– ⏑ | ⏑ ⏑ ⏑ – | ⏑ ⏑ Vers. Glyconeus.

– ⏑ | ⏑ ⏑ ⏑ – || ⏑ ⏑ ⏑ – | ⏑ ⏑ Vers. Asclep. minor.

Carm. i. 3. 13. 19. 36; iii. 9. 15. 19. 24. 25. 28; iv. 1. 3. Semel versus est hypermeter, iv. 1. 35.

(c.) *τετράστροφον.* (1.) *Asclepiadeum quartum.*

– ⏑ | ⏑ ⏑ ⏑ – || ⏑ ⏑ ⏑ – | ⏑ ⏑ (ter) Asclep. minor.

– ⏑ | ⏑ ⏑ ⏑ – | ⏑ ⏑ Glyconeus.

Carm. i. 6. 15. 24. 33; ii. 12; iii. 10. 16; iv. 5. 12. In Asclepiadeo semel diæresis neglecta, ii. 12, 25; semel in pausa brevis est syllaba, iii. 16, 26. In Glyconeo bis in basi reperitur trochæus, i. 15, 24 et 36.

(2.) *Asclepiadeum quintum.*

– ⏑ | ⏑ ⏑ ⏑ – || ⏑ ⏑ ⏑ – | ⏑ ⏑ (bis) Asclep. minor.

– ⏑ | ⏑ ⏑ ⏑ – | ⏑ Pherecrateus.

– ⏑ | ⏑ ⏑ ⏑ – | ⏑ ⏑ Glyconeus.

Carm. i. 5. 14. 21. 23; iii. 7. 13; iv. 13

Carm. II. 18. Cur hos versus ca
in promptu est; nimirum ne qui rec
alterum transiret, arsin cum arsi, th
deberet.

VI. METRA PYTHIAMBICA, δίστρο
(a.) *minus.*

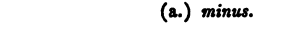

Dimét. iamb

Epod. 14 et 15. In dimetro dacty
(b.) *majus.*

Hexa

Epod. 16. Cæsura post quintam sy
neglecta, v. 4. Hexapodia potius a
iambicus

(b.) *secundum.*

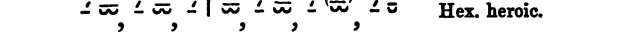

Hex. heroic.

Vers. iambeleg.

Epod. 13. Alter versus, ex dimetro iambico acatalecto et trimetro dactylico catalectico in syllabam compositus asynartetus est: quare ab iambis ad dactylos transiri potest tanquam a pleno versu ad alterum, per syllabam ancipitem et hiatum. cf. Epod. 13, 10.

(c.) *tertium.*

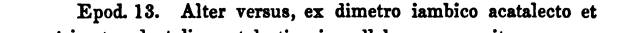

Trimet. iamb. acatal.

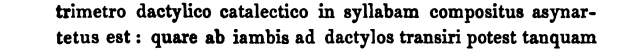

Vers. elegiambus.

Epod. 11. Alter versus compositus ex trimetro dactylico catal. in syllabam et dimetro iamb. acatal.; hic quoque asynartetus est. cf. v. 6. 10. 14. 24. 26.

(d.) *quartum.*

V. Archiloch. maj.

Trim. iamb. catal.

Carm. i. 4. Prior versus, quem Græci poetæ asynartetum fecerunt, apud Horatium bene conjunctus est; neque enim quarti dactyli locum creticus occupavit unquam neque hiatus reperitur; unde logaœdicus appellari possit quadruplex dactylicus tripliciter trochaicus acatalectus. Alii Alcmanium cum Ithyphallico conjunctum dicunt.

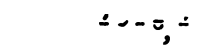

– ⏑ – ⏓, – | ⏑ ⏑ –,

– ⏑ ⏑ – ⏓ Adonius.

Carm. i. 2. 10. 12. 20. 22. 25. 30. 32. 38
.6; iii. 8. 11. 14. 18. 20. 22. 27; iv. 2. 6. 1
Prior compositus est ex trochaica dipodia,
dipodia catalectica. Cæsura est post arsin
sextam syllabam. Interdum versus hyper
16, 34; iv. 2, 22. 23. C. S. 47. Conjungur
vel secundus versus cum tertio vel tertius c
25, 11; ii. 16, 7. Adonium non dactylicu
dicam, et quo similior sit Sapphico et quia
admittitur. Sapphicum autem ipsum lc
probat insequens metrum, facili mutation
casyllabo constituendum. Nam

(b.) *majus*, *δίστροφον*.

′ ⏓ Versus A

IX. METRUM ALCAICUM, τετράστροφον:

(bis) Alcaicus hendecasyllabus.

Dimet. iamb. hypercatal.

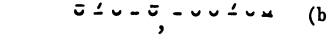
Logaœd. dupl. dactyl. duplic. troch. acat.

Carm. i. 9. 16. 17. 26. 27. 29. 31. 34. 35. 37; ii. 1. 3. 5. 7 9. 11. 13. 14. 15. 17. 19. 20; iii. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 17. 21. 23. 26. 29; iv. 4. 9. 14. 15. Alcaicus hendecasyllabus compositus est ex monometro iambico hypercatalectico et versu logaœdico simpl. dactyl. duplic. troch. catalectico; ad quam versus compositionem tertius et quartus versus egregie accommodati sunt; etenim qua ratione Alcaici prior pars iambica cum dimetro trochaico, eadem altera Alcaici pars cum logaœdico conjungitur, ita ut Alcaici partes iteratas et auctas in reliquis habeamus.—Alcaicus raro incipit ab iambo, gravitatis causa; diæresis ante ordinem logaœdicum quinquies neglecta est, i. 16, 21; i. 37, 5; i. 37, 14; ii. 17, 21; iv. 14, 17; sed bis in vocabulo cum præpositione conjuncto. Deinde hiatus in diæresi admissus est ii. 20, 13, et syllaba brevis iii. 5, 17. Etiam dimeter iambicus quo gravior fiat a spondeo solet incipere; hypermetri sunt ii. 3, 27; iii. 29, 35.

Restat, ut de lege quadam moneamus, quam ab Horatio observatam esse Meineccius primus animadvertit. Nam ea quoque carmina, quorum metra aut eundem versum perpetuo ordine repetunt (*κατὰ στίχον*) aut *δίστροφα* sunt, ita instituit *Horatius, ut* versuum numerus quaternorum versuum strophi

.s observatam non
on refellit, sed adjuvat etiam. Quare
iv. 8, quod huic rationi adversetur, criti
illud esse putarunt aut mutilatum. Sed
am sibi ipse imposuisset legem post tot ann
? Difficultates certe, quibus illud carmen
e non pelluntur. (DILLENBURGER.)

Q. HORATII FLACCI

CARMINUM

LIBER PRIMUS.

CARMEN I.—AD MÆCENATEM.

MÆCENAS atavis edite regibus,
O et præsidium et dulce decus meum:
Sunt quos curriculo pulverem Olympicum
Collegisse juvat, metaque fervidis
Evitata rotis palmaque nobilis
Terrarum dominos evehit ad Deos;
Hunc, si mobilium turba Quiritium
Certat tergeminis tollere honoribus;
Illum, si proprio condidit horreo,
Quidquid de Libycis verritur areis.
Gaudentem patrios findere sarculo
Agros Attalicis conditionibus
Nunquam dimoveas, ut trabe Cypria
Myrtoum pavidus nauta secet mare.
Luctantem Icariis fluctibus Africum
Mercator metuens otium et oppidi
Laudat rura sui; mox reficit rates
Quassas indocilis pauperiem pati.
Est qui nec veteris pocula Massici
Nec partem solido demere de die
Spernit, nunc viridi membra sub arbuto
Stratus, nunc ad aquæ lene caput sacræ.

Dis miscent superis; me ge
Nympharumque leves cum
Secernunt populo, si neque
Euterpe cohibet nec Polyhy
Lesboum refugit tendere ba
Quod si me lyricis vatibus i
Sublimi feriam sidera vertic

CARMEN II.—AD AUGUS

JAM satis terris nivis atque
Grandinis misit Pater, et ru
Dextera sacras jaculatus arc
Terruit Urbem,
Terruit gentes, grave ne red
Seculum Pyrrhæ nova mons
Omne quum Proteus pecus
Visere montes,
Piscium et summa genus ha
Nota quæ sedes fuerat colun

Labitur ripa Jove non probante uxorius amnis.
Audiet cives acuisse ferrum,
Quo graves Persæ melius perirent,
Audiet pugnas vitio parentum
Rara juventus.
Quem vocet Divum populus ruentis
Imperî rebus? prece qua fatigent
Virgines sanctæ minus audientem
Carmina Vestam?
Cui dabit partes scelus expiandi
Jupiter? Tandem venias precamur
Nube candentes humeros amictus
Augur Apollo;
Sive tu mavis, Erycina ridens,
Quam Jocus circum volat et Cupido;
Sive neglectum genus et nepotes
Respicis auctor,
Heu nimis longo satiate ludo,
Quem juvat clamor galeæque leves,
Acer et Mauri[a] peditis cruentum
Vultus in hostem;
Sive mutata juvenem figura
Ales in terris imitaris almæ
Filius Maiæ patiens vocari
Cæsaris ultor:
Serus in cœlum redeas diuque
Lætus intersis populo Quirini[b],
Neve te nostris vitiis iniquum
Ocior aura
Tollat. Hic magnos potius triumphos,
Hic ames dici pater atque princeps,
Neu sinas Medos equitare inultos,
Te duce, Cæsar

[a] Marsi
[b] Quirino

CARMEN III.

AD NAVEM QUA VEHEBATUR VIRGILIUS ATHENAS PROFICISCENS.

Sic te diva potens Cypri,
Sic fratres Helenæ, lucida sidera,
Ventorumque regat pater
Obstrictis aliis præter Iapyga,
Navis, quæ tibi creditum
Debes Virgilium, finibus Atticis
Reddas incolumem, precor,
Et serves animæ dimidium meæ.
Illi robur et æs triplex
Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commisit pelago ratem
Primus nec timuit præcipitem Africum
Decertantem Aquilonibus
Nec tristes Hyadas nec rabiem Noti,
Quo non arbiter Hadriæ
Major, tollere seu ponere vult freta.
Quem mortis timuit gradum,
Qui siccis[c] oculis monstra natantia,
Qui vidit mare turgidum et
Infames scopulos Acroceraunia?
Nequicquam Deus abscidit
Prudens Oceano dissociabili
Terras, si tamen impiæ
Non tangenda rates transiliunt vada.
Audax omnia perpeti
Gens humana ruit per vetitum[d] nefas
Audax Iapeti genus
Ignem fraude mala gentibus intulit
Post ignem ætheria domo
Subductum macies et nova febrium
Terris incubuit cohors,
Semotique prius tarda necessitas

[c] *rectis* [d] vetitum et

Leti corripuit gradum.
Expertus vacuum Dædalus aëra
Pennis non homini datis;
Perrupit Acheronta Herculeus labor.
Nil mortalibus ardui est;
Cœlum ipsum petimus stultitia, neque
Per nostrum patimur scelus
Iracunda Jovem ponere fulmina.

CARMEN IV.—AD L. SESTIUM.

SOLVITUR acris hiems grata vice veris et Favoni,
Trahuntque siccas machinæ carinas.
Ac neque jam stabulis gaudet pecus aut arator igni;
Nec prata canis albicant pruinis.
Jam Cytherea choros ducit Venus imminente Luna,
Junctæque Nymphis Gratiæ decentes
Alterno terram quatiunt pede, dum graves Cyclopum
Vulcanus ardens urit officinas.
Nunc decet aut viridi nitidum caput impedire myrto
Aut flore, terræ quem ferunt solutæ.
Nunc et in umbrosis Fauno decet immolare lucis,
Seu poscat agna* sive malit hædo.
Pallida Mors æquo pulsat pede pauperum tabernas
Regumque turres. O beate Sesti,
Vitæ summa brevis spem nos vetat inchoare longam.
Jam te premet nox fabulæque Manes
Et domus exilis Plutonia; quo simul mearis,
Nec regna vini sortiere talis,
Nec tenerum Lycidan mirabere, quo calet juventus
Nunc omnis et mox virgines tepebunt.

* agnam . . . hædum.

Mutatosque Deos flebit et
Nigris æquora ventis
Emirabitur insol
Qui nunc te fruitur credu
Qui semper vacuam, semp
Sperat nescius auræ
Fallacis. Miseri
Intentata nites! Me tabul
Votiva paries indicat uvid
Suspendisse potenti
Vestimenta maris

CARMEN VI.—AD

Scriberis Vario fortis et h
Victor Mæonii carminis ali
Quam rem cunque ferox na
Miles te duce gesserit.
Nos, Agrippa, neque hæc d
Pelidæ stomachum cedere i
Nec cursus duplicis per

Nigrum Merionen? aut ope Palladis
Tydiden Superis parem?
Nos convivia, nos prœlia virginum
Sectis in juvenes unguibus acrium
Cantamus vacui sive quid urimur,
Non præter solitum leves.

CARMEN VII.—AD L. MUNATIUM PLANCUM.

Laudabunt alii claram Rhodon aut Mytilenen,
Aut Epheson bimarisve Corinthi
Mœnia, vel Baccho Thebas vel Apolline Delphos
Insignes aut Thessala Tempe.
Sunt, quibus unum opus est intactæ Palladis urbem[a]
Carmine perpetuo celebrare, et
Undique[b] decerptam fronti præponere olivam.
Plurimus in Junonis honorem
Aptum dicet equis Argos ditesque Mycenas.
Me nec tam patiens Lacedæmon
Nec tam Larissæ percussit campus opimæ,
Quam domus Albuneæ resonantis
Et præceps Anio ac Tiburni lucus et uda
Mobilibus pomaria rivis.
Albus ut obscuro deterget nubila cœlo
Sæpe Notus neque parturit imbres
Perpetuos, sic tu sapiens finire memento
Tristitiam vitæque labores
Molli, Plance, mero, seu te fulgentia signis
Castra tenent seu densa tenebit
Tiburis umbra tui. Teucer Salamina patremque
Quum fugeret, tamen uda Lyæo
Tempora populea fertur vinxisse corona,
Sic tristes affatus amicos:
"Quo nos cunque feret melior fortuna parente
Ibimus, o socii comitesque!

[a] arces arcem [b] Indeque

Nil desperandum Teucro duce et auspice Teucro;
Certus enim promisit Apollo,
Ambiguam tellure nova Salamina futuram.
O fortes pejoraque passi
Mecum sæpe viri, nunc vino pellite curas;
Cras ingens iterabimus æquor."

CARMEN VIII.—AD LYDIAM.

Lydia, dic, per omnes
Te Deos oro, Sybarin cur properes amando
Perdere; cur apricum
Oderit campum, patiens pulveris atque solis?
Cur neque militaris
Inter æquales equitat[1], Gallica nec lupatis
Temperat[1] ora frenis?
Cur timet flavum Tiberim tangere? Cur olivum
Sanguine viperino
Cautius vitat neque jam livida gestat armis
Brachia, sæpe disco,
Sæpe trans finem jaculo nobilis expedito?
Quid latet, ut marinæ
Filium dicunt Thetidis sub lacrimosa Trojæ
Funera, ne virilis
Cultus in cædem et Lycias proriperet catervas?

CARMEN IX.—AD THALIARCHUM.

Vides, ut alta stet nive candidum
Soracte, nec jam sustineant onus
Silvæ laborantes, geluque
Flumina constiterint acuto.
Dissolve frigus, ligna super foco
Large reponens, atque benignius

[1] equitet [1] Temperet

Deprome quadrimum Sabina,
O Thaliarche, merum diota.
Permitte Divis cetera, qui simul
Stravere ventos æquore fervido
Deproeliantes, nec cupressi
Nec veteres agitantur orni.
Quid sit futurum cras, fuge quærere, et
Quem Fors [k] dierum cunque dabit, lucro
Appone, nec dulces amores
Sperne puer neque tu choreas,
Donec virenti canities abest
Morosa. Nunc et campus et areæ
Lenesque sub noctem susurri
Composita repetantur hora,
Nunc et latentis proditor intimo
Gratus puellæ risus ab angulo
Pignusque dereptum [l] lacertis
Aut digito male pertinaci.

CARMEN X.—AD MERCURIUM.

Mercuri, facunde nepos Atlantis,
Qui feros cultus hominum recentum
Voce formasti catus et decoræ
More palæstræ,
Te canam, magni Jovis et Deorum
Nuntium curvæque lyræ parentem,
Callidum, quidquid placuit, jocoso
Condere furto.
Te, boves olim nisi reddidisses
Per dolum amotas, puerum minaci
Voce dum terret, viduus pharetra
Risit Apollo.
Quin et Atridas duce te superbos
Ilio dives Priamus relicto

[k] *sors*

[l] direptum

Thessalosque ignes et iniqua Trojæ
Castra fefellit.
Tu pias lætis animas reponis
Sedibus virgaque levem coërces
Aurea turbam, superis Deorum
Gratus et imis.

CARMEN XI.—AD LEUCONOEN.

Tu ne quæsieris, scire nefas, quem mihi, quem tibi
Finem Dî dederint, Leuconoë, nec Babylonios
Tentaris numeros. Ut melius, quidquid erit, pati!
Seu plures hiemes seu tribuit Jupiter ultimam,
Quæ nunc oppositis debilitat pumicibus mare
Tyrrhenum, sapias, vina liques et spatio brevi
Spem longam reseces. Dum loquimur, fugerit invida
Ætas. Carpe diem quam minimum credula postero.

CARMEN XII.—AD AUGUSTUM.

Quem virum aut heroa lyra vel acri
Tibia sumis celebrare, Clio?
Quem Deum? Cujus recinet jocosa
Nomen imago
Aut in umbrosis Heliconis oris
Aut super Pindo, gelidove in Hæmo?
Unde vocalem temere insecutæ
Orphea silvæ
Arte materna rapidos morantem
Fluminum lapsus celeresque ventos,
Blandum et auritas fidibus canoris
Ducere quercus.
Quid prius dicam solitis parentis
Laudibus, qui res hominum ac Deorum,
Qui mare ac terras variisque mundum
Temperat horis?

Unde nil majus generatur ipso,
Nec viget quidquam simile aut secundum:
Proximos illi tamen occupavit
Pallas honores.
Prœliis audax, neque[m] te silebo,
Liber, et sævis inimica Virgo
Belluis, nec te metuende certa
Phœbe sagitta.
Dicam et Alciden puerosque Ledæ,
Hunc equis, illum superare pugnis
Nobilem; quorum simul alba nautis
Stella refulsit,
Defluit saxis agitatus humor,
Concidunt venti, fugiuntque nubes,
Et minax — quod sic voluere — ponto
Unda recumbit.
Romulum post hos prius, an quietum
Pompili regnum memorem, an superbos
Tarquini fasces, dubito, an Catonis
Nobile letum.
Regulum et Scauros animæque magnæ
Prodigum Paullum superante Pœno
Gratus insigni referam Camena
Fabriciumque.
Hunc et incomptis[n] Curium capillis
Utilem bello tulit et Camillum
Sæva paupertas et avitus apto
Cum lare fundus.
Crescit occulto velut arbor ævo
Fama Marcelli, micat inter omnes
Julium sidus velut inter ignes
Luna minores.
Gentis humanæ pater atque custos
Orte Saturno, tibi cura magni

[m] honores, Prœliis audax. Neque [n] intonsis

re minor latum reget æ
Tu gravi curru quaties O
Tu parum castis inimica
Fulmina lucis.

CARMEN XIII.—

Quum tu, Lydia, Telephi
Cervicem roseam, cerea
Laudas brachia, væ meum
Fervens difficili bile tum
Tum nec mens mihi nec col
Certa sede manent, humo
Furtim labitur arguens
Quam lentis penitus mace
Uror, seu tibi candidos
Turparunt humeros immo
Rixæ, sive puer furens
Impressit memorem dente
Non, si me satis audias,
Speres perpetuum dulcia
Lædentem oscula, quæ Ven

CARMEN XIV.—AD REM PUBLICAM.

O NAVIS, referent in mare te novi
Fluctus. O quid agis? Fortiter occupa
Portum. Nonne vides, ut
Nudum remigio latus
Et malus celeri saucius Africo
Antennæque gemant ac sine funibus
Vix durare carinæ
Possint imperiosius
Æquor? Non tibi sunt integra lintea,
Non Di, quos iterum pressa voces malo.
Quamvis Pontica pinus,
Silvæ filia nobilis,
Jactes et genus et nomen inutile,
Nil pictis timidus navita puppibus
Fidit. Tu, nisi ventis
Debes ludibrium, cave.
Nuper sollicitum quæ mihi tædium,
Nunc desiderium curaque non levis,
Interfusa nitentes
Vites æquora Cycladas.

CARMEN XV.

NEREI VATICINIUM DE EXCIDIO TROJÆ.

PASTOR quum traheret per freta navibus
Idæis Helenen perfidus hospitam,
Ingrato celeres obruit otio
Ventos, ut caneret fera
Nereus fata: "Mala ducis avi domum,
Quam multo repetet Græcia milite,
Conjurata tuas rumpere nuptias
Et regnum Priami vetus.

...bem cithara carmina di
Nequicquam thalamo gr
Hastas et calami spicula G
Vitabis strepitumque et ce.
Ajacem; tamen heu serus a
Crines pulvere collines.
Non q Laërtiaden, exitium t
Genti, non q Pylium Nestor
Urgent impavidi te Salamin
Teucer et Sthenelus scien.
Pugnæ, sive opus est imperi
Non auriga piger. Merione
Nosces. Ecce furit te reperi
Tydides melior patre;
Quem tu cervus uti vallis in
Visum parte lupum graminis
Sublimi fugies mollis anhelit
Non hoc pollicitus tuæ.
Iracunda diem proferet Ilio
Matronisque Phrygum classis
Post certas hiemes uret Acha
Ignis Iliacas domos."

Non Dindymene, non adytis quatit
Mentem sacerdotum incola Pythius,
Non Liber æque, non acuta
Sic geminant Corybantes æra,
Tristes ut iræ, quas neque Noricus
Deterret ensis nec mare naufragum
Nec sævus ignis nec tremendo
Jupiter ipse ruens tumultu.
Fertur Prometheus, addere principi
Limo coactus particulam undique
Desectam, et insani leonis
Vim stomacho apposuisse nostro.
Iræ Thyesten exitio gravi
Stravere et altis urbibus ultimæ
Stetere causæ, cur perirent
Funditus imprimeretque muris
Hostile aratrum exercitus insolens.
Compesce mentem; me quoque pectoris
Tentavit in dulci juventa
Fervor et in celeres iambos
Misit furentem. Nunc ego mitibus
Mutare quæro tristia, dum mihi
Fias recantatis amica
Opprobriis animumque reddas.

CARMEN XVII.—AD TYNDARIDEM.

Velox amœnum sæpe Lucretilem
Mutat Lycæo Faunus, et igneam
Defendit æstatem capellis
Usque meis pluviosque ventos.
Impune tutum per nemus arbutos
Quærunt latentes et thyma deviæ
Olentis uxores mariti,
Nec virides metuunt colubras,

Nec Martiales Hædiliæ[r] lupos,
Utcunque dulci, Tyndari, fistula
Valles et Usticæ cubantis
Levia personuere saxa.
Di me tuentur, Dis pietas mea
Et Musa cordi est. Hic tibi copia
Manabit ad plenum benigno
Ruris honorum opulenta cornu.
Hic in reducta valle Caniculæ
Vitabis æstus et fide Teïa
Dices laborantes in uno
Penelopen vitreamque Circen.
Hic innocentis pocula Lesbii
Duces sub umbra; nec Semeleius
Cum Marte confundet Thyoneus
Prœlia, nec metues protervum
Suspecta Cyrum, ne male dispari
Incontinentes injiciat manus
Et scindat hærentem coronam
Crinibus immeritamque vestem.

CARMEN XVIII.—AD QUINTILIUM VARUM.

Nullam, Vare, sacra vite prius severis arborem
Circa mite solum Tiburis et mœnia Catili.
Siccis omnia nam dura Deus proposuit neque
Mordaces aliter diffugiunt sollicitudines.
Quis post vina gravem militiam aut pauperiem crepat?
Quis non te potius, Bacche pater, teque, decens Venus?
At, ne quis modici transiliat munera Liberi,
Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero
Debellata, monet Sithoniis non levis Evius,
Quum fas atque nefas exiguo fine libidinum
Discernunt avidi. Non ego te, candide Bassareu,
Invitum quatiam nec variis obsita frondibus

[r] hædulii

Sub divum rapiam. Sæva tene cum Berecynthio
Cornu tympana, quæ subsequitur cæcus Amor sui,
Et tollens vacuum plus nimio Gloria verticem,
Arcanique Fides prodiga perlucidior vitro.

CARMEN XIX.—DE GLYCERA.

Mater sæva Cupidinum
Thebanæque jubet me Semeles puer
Et lasciva Licentia
Finitis animum reddere amoribus.
Urit me Glyceræ nitor
Splendentis Pario marmore purius;
Urit grata protervitas
Et vultus nimium lubricus aspici.
In me tota ruens Venus
Cyprum deseruit, nec patitur Scythas
Et versis animosum equis
Parthum dicere, nec quæ nihil attinent.
Hic vivum mihi cæspitem, hic
Verbenas, pueri, ponite thuraque
Bimi cum patera meri:
Mactata veniet lenior hostia.

CARMEN XX.—AD MÆCENATEM.

Vile potabis modicis Sabinum
Cantharis, Græca quod ego ipse testa
Conditum levi, datus in theatro
Quum tibi plausus,
Care Mæcenas eques, ut paterni
Fluminis ripæ, simul et jocosa
Redderet laudes tibi Vaticani
Montis imago.

* Extollens

CARMEN XXI.—IN DIANAM ET

DIANAM teneræ dicite virgines,
Intonsum, pueri, dicite Cynthium
Latonamque supremo
Dilectam penitus Jovi.
Vos lætam fluviis et nemorum co
Quæcunque aut gelido prominet
Nigris aut Erymanthi
Silvis aut viridis Cragi ;
Vos Tempe totidem tollite laudib
Natalemque, mares, Delon Apolli
Insignemque pharetra
Fraternaque humerum lyra.
Hic bellum lacrimosum, hic mise
Pestemque a populo et principe C
Persas atque Britannos
Vestra motus aget prece.

CARMEN XXII.—AD ARISTIU

Terminum curis vagor expeditis,
Fugit inermem,
Quale portentum neque militaris
Daunias latis alit æsculetis,
Nec Jubæ tellus generat, leonum
Arida nutrix.
Pone me pigris ubi nulla campis
Arbor æstiva recreatur aura,
Quod latus mundi nebulæ malusque
Jupiter urget;
Pone sub curru nimium propinqui
Solis in terra domibus negata:
Dulce ridentem Lalagen amabo,
Dulce loquentem.

CARMEN XXIII.—AD CHLOËN.

Vitas hinnuleo me similis, Chloë,
Quærenti pavidam montibus aviis
Matrem non sine vano
Aurarum et silüæ metu.
Nam seu mobilibus veris inhorruit
Adventus foliis seu virides rubum
Dimovere lacertæ,
Et corde et genibus tremit.
Atqui non ego te tigris ut aspera
Gætulusve leo frangere persequor:
Tandem desine matrem
Tempestiva sequi viro.

CARMEN XXIV.—AD VIRGILIUM.

Quis desiderio sit pudor aut modus
Tam cari capitis? Præcipe lugubres
Cantus, Melpomene, cui liquidam pater
Vocem cum cithara dedit.

Nulli nequior quam tibi, Virgi
Tu frustra pius heu non ita cre
Poscis Quintilium Deos.
Quod si Threïcio blandius Orpl
Auditam moderere arboribus fic
Non vanæ redeat sanguis imagi
Quam virga semel horrida,
Non lenis precibus fata reclude
Nigro compulerit Mercurius gr
Durum: sed levius fit patientia
Quidquid corrigere est nefas.

CARMEN XXV.—AD L

Parcius junctas quatiunt fene
Ictibus crebris juvenes protervi
Nec tibi somnos adimunt, amat
Janua limen,
Quæ prius multum facilis mov
Cardines. Audis minus et min
"Me tuo longas pereunte nocte

Læta quod pubes hedera virente
Gaudeat pulla magis atque myrto,
Aridas frondes hiemis sodali
Dedicet Hebro. 20

CARMEN XXVI.—AD MUSAM DE ÆLIO LAMIA.

Musis amicus tristitiam et metus
Tradam protervis in mare Creticum
Portare ventis, queis sub Arcto
Rex gelidæ metuatur oræ,
Quid Tiridaten terreat, unice
Securus. O, quæ fontibus integris
Gaudes, apricos necte flores,
Necte meo Lamiæ coronam,
Pimplea dulcis! Nil sine te mei
Prosunt honores; hunc fidibus novis, 10
Hunc Lesbio sacrare plectro
Teque tuasque decet sorores.

CARMEN XXVII.—AD SODALES.

Natis in usum lætitiæ scyphis
Pugnare Thracum est: tollite barbarum
Morem verecundumque Bacchum
Sanguineis prohibete rixis.
Vino et lucernis Medus acinaces
Immane quantum discrepat; impium
Lenite clamorem, sodales,
Et cubito remanete presso.
Vultis severi me quoque sumere
Partem Falerni? dicat Opuntiæ 10
Frater Megillæ, quo beatus
Vulnere, qua pereat sagitta.

Cessat voluntas[a]? Non alia bibam
Mercede. Quæ te cunque domat Venus
Non erubescendis adurit
Ignibus ingenuoque semper
Amore peccas. Quidquid habes, age,
Depone tutis auribus. Ah miser,
Quanta laborabas Charybdi,
Digne puer meliore flamma!
Quæ saga, quis te solvere Thessalis
Magus venenis, quis poterit Deus?
Vix illigatum te triformi
Pegasus expediet Chimæra.

CARMEN XXVIII.—ARCHYTAS.

Nauta. Te maris et terræ numeroque carentis arenæ
Mensorem cohibent, Archyta,
Pulveris exigui prope litus parva Matinum
Munera, nec quidquam tibi prodest
Aërias tentasse domos animoque rotundum
Percurrisse polum morituro.

Archytas. Occidit et Pelopis genitor conviva Deorum,
Tithonusque remotus in auras
Et Jovis arcanis Minos admissus habentque
Tartara Panthoiden iterum Orco
Demissum, quamvis clipeo Trojana refixo
Tempora testatus nihil ultra
Nervos atque cutem morti concesserat atræ,
Judice te non sordidus auctor
Naturæ verique. Sed omnes una manet nox
Et calcanda semel via leti.
Dant alios Furiæ torvo spectacula Marti;
Exitio est avidum mare nautis;
Mixta senum ac juvenum densentur funera, nullum
Sæva caput Proserpina fugit.

[a] voluptas

Me quoque devexi rapidus comes Orionis
Illyricis Notus obruit undis.
At tu, nauta, vagæ ne parce malignus arenæ
Ossibus et capiti inhumato
Particulam dare. Sic, quodcunque minabitur Eurus
Fluctibus Hesperiis, Venusinæ
Plectantur silvæ te sospite, multaque merces,
Unde potest, tibi defluat æquo
Ab Jove Neptunoque sacri custode Tarenti.
Negligis immeritis nocituram
Postmodo te natis fraudem committere? Fors et
Debita jura vicesque superbæ
Te maneant ipsum: precibus non linquar inultis,
Teque piacula nulla resolvent.
Quamquam festinas, non est mora longa; licebit
Injecto ter pulvere curras.

CARMEN XXIX.—AD IGCIUM.

Icci, beatis nunc Arabum invides
Gazis et acrem militiam paras
Non ante devictis Sabææ
Regibus horribilique Medo
Nectis catenas? Quæ tibi virginum
Sponso necato barbara serviet?
Puer quis ex aula capillis
Ad cyathum statuetur unctis,
Doctus sagittas tendere Sericas
Arcu paterno? Quis neget arduis
Pronos relabi posse rivos
Montibus et Tiberim reverti,
Quum tu coëmptos undique nobilis[x]
Libros Panætî, Socraticam et domum
Mutare loricis Iberis,
Pollicitus meliora, tendis?

[x] nobiles

Sperne dilectam Cypron et ...
Thure te multo Glyceræ decorat
Transfer in ædem.
Fervidus tecum puer et solutis
Gratiæ zonis properentque Nym
Et parum comis sine te Juventa
Mercuriusque.

CARMEN XXXI.—AD AP

a new poem

QUID dedicatum poscit Apollin
Vates? quid orat de patera no
Fundens liquorem? Non o
Sardiniæ segetes feraces,
Non æstuosæ grata Calabriæ
Armenta, non aurum aut ebur
Non rura, quæ Liris quieta
Mordet aqua taciturnus
Premant Calena falce quibus
Fortuna vitem; dives et

CARMEN XXXII.—AD LYRAM.

POSCIMUR. Si quid vacui sub umbra
Lusimus tecum, quod et hunc in annum
Vivat et plures, age dic Latinum,
Barbite, carmen,
Lesbio primum modulate civi;
Qui ferox bello tamen inter arma
Sive jactatam religarat udo
Litore navim,
Liberum et Musas Veneremque et illi
Semper hærentem puerum canebat
Et Lycum nigris oculis nigroque
Crine decorum.
O decus Phœbi et dapibus supremi
Grata testudo Jovis, o laborum
Dulce lenimen, mihi cunque salve
Rite vocanti.

CARMEN XXXIII.—AD ALBIUM TIBULLUM.

ALBI, ne doleas plus nimio memor
Immitis Glyceræ, neu miserabiles
Decantes elegos, cur tibi junior
Læsa præniteat fide.
Insignem tenui fronte Lycorida
Cyri torret amor; Cyrus in asperam
Declinat Pholoën; sed prius Apulis
Jungentur capreæ lupis,
Quam turpi Pholoë peccet adultero.
Sic visum Veneri, cui placet impares
Formas atque animos sub juga aënea
Sævo mittere cum joco.
Ipsum me melior quum peteret Venus,
Grata detinuit compede Myrtale

Parcus Deorum cultor et infrequ
Insanientis dum sapientiæ
Consultus erro, nunc retrorsum
Vela dare atque iterare cursu
Cogor relictos: namque Diespiter
Igni corusco nubila dividens
Plerumque, per purum tonante
Egit equos volucremque cur
Quo bruta tellus et vaga flumina,
Quo Styx et invisi horrida Tæna
Sedes Atlanteusque finis
Concutitur. Valet ima sum
Mutare et insignem attenuat De
Obscura promens; hinc apicem
Fortuna cum stridore acuto
Sustulit, hic posuisse gaude

CARMEN XXXV.—ad fo

O Diva, gratum quæ regis Anti

Purpurei metuunt tyranni,
Injurioso ne pede proruas
Stantem columnam neu populus frequens
Ad arma cessantes, ad arma
Concitet imperiumque frangat.
Te semper anteit sæva Necessitas,
Clavos trabales et cuneos manu
Gestans aëna, nec severus
Uncus abest liquidumque plumbum.
Te Spes et albo rara Fides colit
Velata panno nec comitem abnegat,
Utcunque mutata potentes
Veste domos inimica linquis.
At vulgus infidum et meretrix retro
Perjura cedit; diffugiunt cadis
Cum fæce siccatis amici
Ferre jugum pariter dolosi.
Serves iturum Cæsarem in ultimos
Orbis Britannos et juvenum recens
Examen Eois timendum
Partibus Oceanoque rubro.
Eheu cicatricum et sceleris pudet
Fratrumque. Quid nos dura refugimus
Ætas? quid intactum nefasti
Liquimus? unde manum juventus
Metu Deorum continuit? quibus
Pepercit aris? O utinam nova
Incude diffingas retusum in
Massagetas Arabasque ferrum.

CARMEN XXXVI.—IN HONOREM PLOTII NUMIDÆ.

Et thure et fidibus juvat
Placare et vituli sanguine debito
Custodes Numidæ Deos,
Qui nunc Hesperia sospes ab ultima

Caris multa sodalibus,
Nulli plura tamen dividit oscula
Quam dulci Lamiæ, memor
Actæ non alio rege puertiæ
Mutatæque simul togæ.
Cressa ne careat pulchra dies nota,
Neu promptæ modus amphoræ,
Neu morem in Salium sit requies pedum,
Neu multi[b] Damalis meri
Bassum Threïcia vincat amystide,
Neu desint epulis rosæ
Neu vivax apium neu breve lilium.
Omnes in Damalin putres
Deponent oculos, nec Damalis novo
Divelletur adultero
Lascivis hederis ambitiosior,

CARMEN XXXVII.—AD SODALES.

Nunc est bibendum, nunc pede libero
Pulsanda tellus, nunc Saliaribus
Ornare pulvinar Deorum
Tempus erat dapibus, sodales.
Antehac nefas depromere Cæcubum
Cellis avitis, dum Capitolio
Regina dementes ruinas,
Funus et imperio parabat
Contaminato cum grege turpium
Morbo virorum, quidlibet impotens
Sperare fortunaque dulci
Ebria: sed minuit furorem
Vix una sospes navis ab ignibus,
Mentemque lymphatam Mareotico
Redegit in veros timores
Cæsar ab Italia volantem

[b] Nec multi

rendered braver by the thought of death.

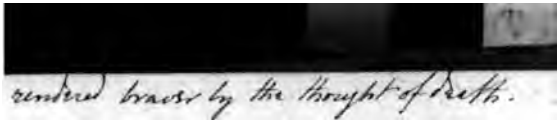

Remis adurgens, accipiter velut
Molles columbas aut leporem citus
Venator in campis nivalis
Hæmoniæ, daret ut catenis
Fatale monstrum: quæ generosius
Perire quærens nec muliebriter
Expavit ensem nec latentes
Classe cita reparavit oras.
Ausa et jacentem visere regiam
Vultu sereno, fortis et asperas
Tractare serpentes, ut atrum
Corpore combiberet venenum,
Deliberata morte ferocior;
Sævis Liburnis scilicet invidens
Privata deduci superbo
Non humilis mulier triumpho.

CARMEN XXXVIII.—AD PUERUM.

Persicos odi, puer, apparatus,
Displicent nexæ philyra coronæ;
Mitte sectari, rosa quo locorum
Sera moretur.
Simplici myrto nihil allabores
Sedulus curo: neque te ministrum
Dedecet myrtus, neque me sub arcta
Vite bibentem.

Q. HORATII FLACCI

CARMINUM

LIBER SECUNDUS.

CARMEN I.—AD ASINIUM POLLIONEM.

MOTUM ex Metello consule civicum
Bellique causas et vitia et modos
Ludumque Fortunæ gravesque
Principum amicitias et arma
Nondum expiatis uncta cruoribus,
Periculosæ plenum opus aleæ,
Tractas et incedis per ignes
Suppositos cineri doloso.
Paullum severæ Musa tragœdiæ
Desit theatris: mox ubi publicas
Res ordinaris, grande munus
Cecropio repetes cothurno,
Insigne mœstis præsidium reis
Et consulenti, Pollio, curiæ;
Cui laurus æternos honores
Dalmatico* peperit triumpho.
Jam nunc minaci murmure cornuum
Perstringis aures, jam litui strepunt;
Jam fulgor armorum fugaces
Terret equos equitumque vultus.
Audire magnos jam videor duces
Non indecoro pulvere sordidos,

* Dalmatico

Et cuncta terrarum subacta
Præter atrocem animum Catonis.
Juno et Deorum quisquis amicior
Afris inulta cesserat impotens
Tellure victorum nepotes
Rettulit inferias Jugurthæ.
Quis non Latino sanguine pinguior
Campus sepulcris impia prœlia
Testatur auditumque Medis
Hesperiæ sonitum ruinæ?
Qui gurges aut quæ flumina lugubris
Ignara belli? quod mare Dauniæ
Non decoloravere cædes?
Quæ caret ora cruore nostro?
Sed ne relictis, Musa procax, jocis
Ceæ retractes munera neniæ:
Mecum Dionæo sub antro
Quære modos leviore plectro.

CARMEN II.—AD C. SALLUSTIUM CRISPUM.

Nullus argento color est avaris
Abdito terris, inimice lamnæ
Crispe Sallusti, nisi temperato
Splendeat usu.
Vivet extento Proculeius ævo,
Notus in fratres animi paterni;
Illum aget[b] penna metuente solvi
Fama superstes.
Latius regnes avidum domando
Spiritum, quam si Libyam remotis
Gadibus jungas, et uterque Pœnus
Serviat uni.
Crescit indulgens sibi dirus hydrops,
Nec sitim pellit, nisi causa morbi

[b] agit

Fugerit venis et aquosus albo
Corpore languor.
Redditum Cyri solio Phraaten,
Dissidens plebi, numero beatorum
Eximit Virtus populumque falsis
Dedocet uti
Vocibus, regnum et diadema tutum
Deferens uni propriamque laurum,
Quisquis ingentes oculo irretorto
Spectat acervos.

CARMEN III.—AD DELLIUM.

Æquam memento rebus in arduis
Servare mentem, non secus in bonis
Ab insolenti temperatam
Lætitia, moriture Delli,
Seu mœstus omni tempore vixeris,
Seu te in remoto gramine per dies
Festos reclinatum bearis
Interiore nota Falerni.
Quo[c] pinus ingens albaque populus
Umbram hospitalem consociare amant
Ramis? Quid obliquo laborat
Lympha fugax trepidare rivo[d]?
Huc vina et unguenta et nimium breves
Flores amœnæ ferre jube rosæ,
Dum res et ætas et Sororum
Fila trium patiuntur atra.
Cedes coëmptis saltibus et domo
Villaque, flavus quam Tiberis lavit,
Cedes, et exstructis in altum
Divitiis potietur heres.
Divesne prisco natus ab Inacho,

[c] Qua [d] ramis, et o. l. L. f. t. rivo.

Nil interest, an pauper et infima
De gente sub divo moreris,
Victima nil miserantis Orci.
Omnes eodem cogimur, omnium
Versatur urna serius ocius
Sors exitura et nos in æternum
Exilium impositura cymbæ.

CARMEN IV.—AD XANTHIAM PHOCEUM.

Ne sit ancillæ tibi amor pudori,
Xanthia Phoceu! Prius insolentem
Serva Briseis niveo colore
Movit Achillem;
Movit Ajacem Telamone natum
Forma captivæ dominum Tecmessæ;
Arsit Atrides medio in triumpho
Virgine rapta,
Barbaræ postquam cecidere turmæ
Thessalo victore et ademptus Hector
Tradidit fessis leviora tolli
Pergama Graiis.
Nescias, an te generum beati
Phyllidis flavæ decorent parentes:
Regium certe genus et Penates
Mæret iniquos.
Crede non illam tibi de scelesta
Plebe dilectam, neque sic fidelem,
Sic lucro aversam potuisse nasci
Matre pudenda.
Brachia et vultum teretesque suras
Integer laudo; fuge suspicari,
Cujus octavum trepidavit ætas
Claudere lustrum.

CARMEN V.—AD AMATOREM LALAGI

Nondum subacta ferre jugum valet
Cervice, nondum munia comparis
Æquare, nec tauri ruentis
In Venerem tolerare pondus.
Circa virentes est animus tuæ
Campos juvencæ, nunc fluviis gravem
Solantis æstum, nunc in udo
Ludere cum vitulis salicto
Prægestientis. Tolle cupidinem
Immitis uvæ: jam tibi lividos
Distinguet Autumnus racemos
Purpureo varius colore.
Jam te sequetur: currit enim ferox
Ætas et illi, quos tibi dempserit,
Apponet annos; jam proterva
Fronte petet Lalage maritum:
Dilecta, quantum non Pholoë fugax,
Non Chloris albo sic humero nitens,
Ut pura nocturno renidet
Luna mari, Cnidiusve Gyges,
Quem si puellarum insereres choro,
Mire sagaces falleret hospites
Discrimen obscurum solutis
Crinibus ambiguoque vultu.

CARMEN VI.—AD SEPTIMIUM.

Septimi, Gades aditure mecum et
Cantabrum indoctum juga ferre nostra et
Barbaras Syrtes, ubi Maura semper
Æstuat unda;
Tibur Argeo positum colono
Sit meæ sedes utinam senectæ,

Sit modus lasso maris et viarum
Militiæque!
Unde si Parcæ prohibent iniquæ,
Dulce pellitis ovibus Galæsi
Flumen et regnata petam Laconi
Rura Phalanto.
Ille terrarum mihi præter omnes
Angulus ridet, ubi non Hymetto
Mella decedunt viridique certat
Bacca Venafro.
Ver ubi longum tepidasque præbet
Jupiter brumas, et amicus Aulon
Fertili Baccho minimum Falernis
Invidet uvis.
Ille te mecum locus et beatæ
Postulant arces; ibi tu calentem
Debita sparges lacrima favillam
Vatis amici.

CARMEN VII.—AD POMPEIUM VARUM.

O SÆPE mecum tempus in ultimum
Deducte Bruto militiæ duce,
Quis te redonavit Quiritem
Dis patriis Italoque cœlo,
Pompei meorum prime sodalium?
Cum quo morantem sæpe diem mero
Fregi coronatus nitentes
Malobathro Syrio capillos.
Tecum Philippos et celerem fugam
Sensi relicta non bene parmula,
Quum fracta virtus et minaces
Turpe solum tetigere mento.
Sed me per hostes Mercurius celer
Denso paventem sustulit aëre;

Te rursus in bellum resorbens
Unda fretis tulit æstuosis.
Ergo obligatam redde Jovi dapem
Longaque fessum militia latus
Depone sub lauru mea nec
Parce cadis tibi destinatis.
Oblivioso levia Massico
Ciboria exple, funde capacibus
Unguenta de conchis. Quis udo
Deproperare apio coronas
Curatve myrto? quem Venus arbitrum
Dicet bibendi? Non ego sanius
Bacchabor Edonis: recepto
Dulce mihi furere est amico.

CARMEN VIII.—AD BARINEN.

Ulla si juris tibi pejerati
Pœna, Barine, nocuisset unquam,
Dente si nigro fieres vel uno
Turpior ungui,
Crederem. Sed tu, simul obligasti
Perfidum votis caput, enitescis
Pulchrior multo juvenumque prodis
Publica cura.
Expedit matris cineres opertos
Fallere et toto taciturna noctis
Signa cum cœlo gelidaque Divos
Morte carentes.
Ridet hoc, inquam, Venus ipsa, rident
Simplices Nymphæ, ferus et Cupido
Semper ardentes acuens sagittas
Cote cruenta.
Adde, quod pubes tibi crescit omnia,
Servitus crescit nova; nec priores

Impiæ tectum dominæ relinquunt
Sæpe minati.
Te suis matres metuunt juvencis,
Te senes parci miseræque nuper
Virgines nuptæ, tua ne retardet
Aura maritos.

CARMEN IX.—AD C. VALGIUM.

Non semper imbres nubibus hispidos
Manant in agros aut mare Caspium,
Vexant inæquales procellæ
Usque, nec Armeniis in oris,
Amice Valgi, stat glacies iners
Menses per omnes aut Aquilonibus
Querceta Gargani laborant
Et foliis viduantur orni:
Tu semper urges flebilibus modis
Mysten ademptum, nec tibi Vespero
Surgente decedunt amores
Nec rapidum fugiente Solem.
At non ter ævo functus amabilem
Ploravit omnes Antilochum senex
Annos, nec impubem parentes
Troïlon aut Phrygiæ sorores
Flevere semper. Desine mollium
Tandem querelarum, et potius nova
Cantemus Augusti tropæa
Cæsaris et rigidum Niphaten,
Medumque flumen gentibus additum
Victis minores volvere vertices,
Intraque præscriptum Gelonos
Exiguis equitare campis.

CARMEN X.—AD LICINIUM.

Rectius vives, Licini, neque altum
Semper urgendo neque, dum procellas
Cautus horrescis, nimium premendo
Litus iniquum.
Auream quisquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obsoleti
Sordibus tecti, caret invidenda
Sobrius aula.
Sæpius ventis agitatur ingens
Pinus, et celsæ graviore casu
Decidunt turres, feriuntque summos
Fulgura montes.
Sperat infestis, metuit secundis
Alterum sortem bene præparatum
Pectus. Informes hiemes reducit
Jupiter, idem
Summovet. Non, si male nunc, et olim
Sic erit. Quondam cithara tacentem
Suscitat musam neque semper arcum
Tendit Apollo.
Rebus angustis animosus atque
Fortis appare; sapienter idem
Contrahes vento nimium secundo
Turgida vela.

CARMEN XI.—AD QUINTIUM.

Quid bellicosus Cantaber et Scythes,
Hirpine Quinti, cogitet, Hadria
Divisus objecto, remittas
Quærere nec trepides in usum
Poscentis ævi pauca. Fugit retro
Levis juventas et decor, arida
Pellente lascivos amores
Canitie facilemque somnum.

Non semper idem floribus est honor
Vernis neque uno Luna rubens nitet
Vultu. Quid æternis minorem
Consiliis animum fatigas?
Cur non sub alta vel platano vel hac
Pinu jacentes sic temere et rosa
Canos odorati* capillos,
Dum licet, Assyriaque nardo
Potamus uncti? Dissipat Euius
Curas edaces. Quis puer ocius
Restinguet ardentis Falerni
Pocula prætereunte lympha?
Quis devium scortum eliciet domo
Lyden? Eburna, dic age, cum lyra
Maturet in comptum Lacænæ
More comas religata nodum.

CARMEN XII.—AD MÆCENATEM.

Nolis longa feræ bella Numantiæ
Nec dirum Hannibalem nec Siculum mare
Pœno purpureum sanguine mollibus
Aptari citharæ modis,
Nec sævos Lapithas et nimium mero
Hylæum domitosque Herculea manu
Telluris juvenes, unde periculum
Fulgens contremuit domus
Saturni veteris; tuque pedestribus
Dices historiis prœlia Cæsaris,
Mæcenas, melius ductaque per vias
Regum colla minacium.
Me dulces dominæ Musa Licymniæ
Cantus, me voluit dicere lucidum
Fulgentes oculos et bene mutuis
Fidum pectus amoribus;

* odorata

Quam nec ferre pedem dedecuit choris
Nec certare joco nec dare brachia
Ludentem nitidis virginibus sacro
Dianæ celebris die.
Num tu, quæ tenuit dives Achæmenes,
Aut pinguis Phrygiæ Mygdonias opes
Permutare velis crine Licymniæ,
Plenas aut Arabum domos? —
Dum flagrantia detorquet ad oscula
Cervicem aut facili sævitia negat,
Quæ poscente magis gaudeat eripi,
Interdum rapere occupat.

CARMEN XIII.

IN ARBOREM, CUJUS CASU IN AGRO SABINO PÆNE OPPRESSUS EST.

Ille et nefasto te posuit die,
Quicunque primum, et sacrilega manu
Produxit, arbos, in nepotum
Perniciem opprobriumque pagi;
Illum et parentis crediderim sui
Fregisse cervicem et penetralia
Sparsisse nocturno cruore
Hospitis; ille venena Colcha
Et quidquid usquam concipitur nefas
Tractavit, agro qui statuit meo
Te, triste lignum, te caducum
In domini caput immerentis.
Quid quisque vitet, nunquam homini satis
Cautum est in horas: navita Bosporum
Pœnus perhorrescit neque ultra
Cæca timet aliunde fata,
Miles sagittas et celerem fugam
Parthi, catenas Parthus et Italum
Robur; sed improvisa leti

Vis rapuit rapietque gentes.
Quam pæne furvæ regna Proserpinæ
Et judicantem vidimus Æacum,
Sedesque discretas piorum, et
Æoliis fidibus querentem
Sappho puellis de popularibus,
Et te sonantem plenius aureo,
Alcæe, plectro dura navis,
Dura fugæ mala, dura belli!
Utrumque sacro digna silentio
Mirantur Umbræ dicere; sed magis
Pugnas et exactos tyrannos
Densum humeris bibit aure vulgus.
Quid mirum, ubi illis carminibus stupens
Demittit atras bellua centiceps
Aures et intorti capillis
Eumenidum recreantur angues?
Quin et Prometheus et Pelopis parens
Dulci laborum decipitur sono;
Nec curat Orion leones
Aut timidos agitare lyncas.

CARMEN XIV.—AD POSTUMUM.

Eheu fugaces, Postume, Postume,
Labuntur anni nec pietas moram
Rugis et instanti senectæ
Afferet indomitæque morti;
Non, si trecenis, quotquot eunt dies,
Amice, places illacrimabilem
Plutona tauris, qui ter amplum
Geryonen Tityonque tristi
Compescit unda, scilicet omnibus,
Quicunque terræ munere vescimur,
Enaviganda, sive reges
Sive inopes erimus coloni.

Frustra cruento Marte carebimus
Fractisque rauci fluctibus Hadriæ,
Frustra per autumnos nocentem
Corporibus metuemus Austrum:
Visendus ater flumine languido
Cocytos errans et Danai genus
Infame damnatusque longi
Sisyphus Æolides laboris.
Linquenda tellus et domus et placens
Uxor, neque harum, quas colis, arborum
Te præter invisas cupressos
Ulla brevem dominum sequetur.
Absumet heres Cæcuba dignior
Servata centum clavibus et mero
Tinget pavimentum superbo,
Pontificum potiore cœnis.

CARMEN XV.—IN SUI SECULI LUXURIAM.

Jam pauca aratro jugera regiæ
Moles relinquent, undique latius
Extenta visentur Lucrino
Stagna lacu platanusque cælebs
Evincet ulmos. Tum violaria et
Myrtus et omnis copia narium
Spargent olivetis odorem
Fertilibus domino priori;
Tum spissa ramis laurea fervidos
Excludet ictus. Non ita Romuli
Præscriptum et intonsi Catonis
Auspiciis veterumque norma.
Privatus illis census erat brevis,
Commune magnum: nulla decempedis
Metata privatis opacam
Porticus excipiebat Arcton;
Nec fortuitum spernere cespitem

Leges sinebant, oppida publico
Sumptu jubentes et Deorum
Templa novo decorare saxo.

CARMEN XVI.—AD POMPEIUM GROSPHUM.

Otium Divos rogat in patenti
Prensus Ægæo, simul atra nubes
Condidit Lunam neque certa fulgent
Sidera nautis;
Otium bello furiosa Thrace,
Otium Medi pharetra decori,
Grosphe, non gemmis neque purpura venale neque auro.
Non enim gazæ neque consularis
Summovet lictor miseros tumultus
Mentis et curas laqueata circum
Tecta volantes.
Vivitur parvo bene, cui paternum
Splendet in mensa tenui salinum,
Nec leves somnos timor aut cupido
Sordidus aufert.
Quid brevi fortes jaculamur ævo
Multa? quid terras alio calentes
Sole mutamus? Patriæ quis exsul
Se quoque fugit?
Scandit æratas vitiosa naves
Cura nec turmas equitum relinquit,
Ocior cervis et agente nimbos
Ocior Euro.
Lætus in præsens animus, quod ultra est,
Oderit curare et amara lento
Temperet risu. Nihil est ab omni
Parte beatum.
Abstulit clarum cita mors Achillem,
Longa Tithonum minuit senectus,

... ianæ: mihi pa
Spiritum Graiæ tenuem
Parca non mendax dedi
Spernere vulgus.

CARMEN XVII.—

Cur me querelis exanim
Nec Dîs amicum est nec
Obire, Mæcenas, mearu
Grande decus colum
Ah te meæ si partem ani
Maturior vis, quid moror
Nec carus æque nec sup
Integer? Ille dies u
Ducet ruinam. Non ego
Dixi sacramentum: ibimu
Utcunque præcedes, sup
Carpere iter comites
Me nec Chimæræ spiritus
Nec si resurgat centim

Eripuit volucrisque Fati
Tardavit alas, quum populus frequens
Lætum theatris ter crepuit sonum:
Me truncus illapsus cerebro
Sustulerat, nisi Faunus ictum
Dextra levasset, Mercurialium
Custos virorum. Reddere victimas
Ædemque votivam memento:
Nos humilem feriemus agnam.

CARMEN XVIII.

DE CONTINENTIA QUA PAUPERTATEM SUAM DIVITIIS PRÆFERT.

Non ebur neque aureum
Mea renidet in domo lacunar,
Non trabes Hymettiæ
Premunt columnas ultima recisas
Africa, neque Attali
Ignotus heres regiam occupavi,
Nec Laconicas mihi
Trahunt honestæ purpuras clientæ.
At fides et ingeni
Benigna vena est, pauperemque dives
Me petit: nihil supra
Deos lacesso, nec potentem amicum
Largiora flagito,
Satis beatus unicis Sabinis.
Truditur dies die,
Novæque pergunt interire Lunæ.
Tu secanda marmora
Locas sub ipsum funus, et sepulchri
Immemor struis domos
Marisque Baiis obstrepentis urges
Summovere litora,
Parum locuples continente ripa.

In sinu [illegible]
Et uxor et vir sordidosque nato
Nulla certior tamen
Rapacis Orci fine destinata
Aula divitem manet
Herum. Quid ultra tendis? A
Pauperi recluditur
Regumque pueris, nec satelles C
Callidum Promethea
Revexit auro captus. Hic sup
Tantalum atque Tantali
Genus coërcet; hic levare funct
Pauperem laboribus
Vocatus atque non vocatus aud

CARMEN XIX.—AD LIBERUM

Bacchum in remotis carmina ru
Vidi docentem, credite posteri,
Nymphasque discentes et aure
Capripedum Satyrorum acu

Tu flectis amnes, tu mare barbarum,
Tu separatis uvidus in jugis
Nodo coërces viperino
Bistonidum sine fraude crines:
Tu, quum parentis regna per arduum
Cohors Gigantum scanderet impia,
Rhœtum retorsisti leonis
Unguibus horribilique mala;
Quamquam choreis aptior et jocis
Ludoque dictus non sat idoneus
Pugnæ ferebaris: sed idem
Pacis eras mediusque belli.
Te vidit insons Cerberus aureo
Cornu decorum, leniter atterens
Caudam et recedentis trilingui
Ore pedes tetigitque crura.

CARMEN XX.—AD MÆCENATEM.

Non usitata nec tenui ferar
Penna biformis per liquidum æthera
Vates, neque in terris morabor
Longius invidiaque major
Urbes relinquam. Non ego pauperum
Sanguis parentum, non ego, quem vocas,
Dilecte, Mæcenas, obibo,
Nec Stygia cohibebor unda.
Jam jam residunt cruribus asperæ
Pelles et album mutor in alitem
Superne, nascunturque leves
Per digitos humerosque plumæ.
Jam Dædaleo ocior Icaro
Visam gementis litora Bospori
Syrtesque Gætulas canorus
Ales Hyperboreosque campos.

Compesce clamoren
Mitte supervacu

Q. HORATII FLACCI

CARMINUM

LIBER TERTIUS.

CARMEN I.—AD CHORUM VIRGINUM ET PUERORUM.

Odi profanum vulgus et arceo;
Favete linguis: carmina non prius
Audita Musarum sacerdos
Virginibus puerisque canto.
Regum timendorum in proprios greges,
Reges in ipsos imperium est Jovis
Clari Giganteo triumpho,
Cuncta supercilio moventis.
Est, ut viro vir latius ordinet
Arbusta sulcis, hic generosior
Descendat in Campum petitor,
Moribus hic meliorque fama
Contendat, illi turba clientium
Sit major: æqua lege Necessitas
Sortitur insignes et imos;
Omne capax movet urna nomen.
Destrictus ensis cui super impia
Cervice pendet, non Siculæ dapes
Dulcem elaborabunt saporem,
Non avium citharæque cantus
Somnum reducent. Somnus agrestium
Lenis virorum non humiles domos

Fastidit umbrosamque ripam,
Non Zephyris agitata Tempe.
Desiderantem quod satis est neque
Tumultuosum sollicitat mare,
Nec sævus Arcturi cadentis
Impetus aut orientis Hædi,
Non verberatæ grandine vineæ
Fundusque mendax, arbore nunc aquas
Culpante, nunc torrentia agros
Sidera, nunc hiemes iniquas.
Contracta pisces æquora sentiunt
Jactis in altum molibus; huc frequens
Cæmenta demittit redemptor
Cum famulis dominusque terræ
Fastidiosus; sed Timor et Minæ
Scandunt eodem, quo dominus, neque
Decedit ærata triremi et
Post equitem sedet atra Cura.
Quod si dolentem nec Phrygius lapis
Nec purpurarum sidere clarior
Delenit usus nec Falerna
Vitis Achæmeniumque costum,
Cur invidendis postibus et novo
Sublime ritu moliar atrium?
Cur valle permutem Sabina
Divitias operosiores?

CARMEN II.—AD PUBEM ROMANAM.

Angustam amice pauperiem pati
Robustus acri militia puer
Condiscat et Parthos feroces
Vexet eques metuendus hasta,
Vitamque sub divo et trepidis agat
In rebus. Illum ex mœnibus hosticis
Matrona bellantis tyranni

Prospiciens et adulta virgo
Suspiret, eheu, ne rudis agminum
Sponsus lacessat regius asperum
Tactu leonem, quem cruenta
Per medias rapit ira cædes.
Dulce et decorum est pro patria mori:
Mors et fugacem persequitur virum,
Nec parcit imbellis juventæ
Poplitibus timidoque tergo.
Virtus repulsæ nescia sordidæ
Intaminatis fulget honoribus,
Nec sumit aut ponit secures
Arbitrio popularis auræ.
Virtus recludens immeritis mori
Cœlum negata tentat iter via,
Cœtusque vulgares et udam
Spernit humum fugiente penna.
Est et fideli tuta silentio
Merces: vetabo, qui Cereris sacrum
Vulgarit arcanæ, sub isdem
Sit trabibus fragilemve mecum
Solvat phaselon; sæpe Diespiter
Neglectus incesto addidit integrum:
Raro antecedentem scelestum
Deseruit pede pœna claudo.

CARMEN III.—AD CÆSAREM AUGUSTUM.

Justum et tenacem propositi virum
Non civium ardor prava jubentium,
Non vultus instantis tyranni
Mente quatit solida neque Auster,
Dux inquieti turbidus Hadriæ,
Nec fulminantis magna manus Jovis:
Si fractus illabatur orbis,
Impavidum ferient ruinæ.

Hac arte Pollux et vagus Hercules
Enisus arces attigit igneas,
Quos inter Augustus recumbens
Purpureo bibit ore nectar.
Hac te merentem, Bacche pater, tuæ
Vexere tigres indocili jugum
Collo trahentes; hac Quirinus
Martis equis Acheronta fugit,
Gratum eloquuta consiliantibus
Junone Divis: Ilion, Ilion
Fatalis incestusque judex
Et mulier peregrina vertit
In pulverem, ex quo destituit Deos
Mercede pacta Laomedon, mihi
Castæque damnatum Minervæ
Cum populo et duce fraudulento.
Jam nec Lacænæ splendet adulteræ
Famosus hospes nec Priami domus
Perjura pugnaces Achivos
Hectoreis opibus refringit,
Nostrisque ductum seditionibus
Bellum resedit. Protinus et graves
Iras et invisum nepotem,
Troica quem peperit sacerdos,
Marti redonabo; illum ego lucidas
Inire sedes, ducere nectaris
Sucos et adscribi quietis
Ordinibus patiar Deorum.
Dum longus inter sæviat Ilion
Romamque pontus, qualibet exsules
In parte regnanto beati;
Dum Priami Paridisque busto
Insultet armentum et catulos feræ
Celent inultæ, stet Capitolium
Fulgens triumphatisque possit
Roma ferox dare jura Medis.

Horrenda late nomen in ultimas
Extendat oras, qua medius liquor
Secernit Europen ab Afro,
Qua tumidus rigat arva Nilus,
Aurum irrepertum et sic melius situm
Quum terra celat, spernere fortior
Quam cogere humanos in usus
Omne sacrum rapiente dextra.
Quicunque mundo terminus obstitit,
Hunc tanget armis, visere gestiens,
Qua parte debacchentur ignes,
Qua nebulæ pluviique rores.
Sed bellicosis fata Quiritibus
Hac lege dico, ne nimium pii
Rebusque fidentes avitæ
Tecta velint reparare Trojæ.
Trojæ renascens alite lugubri
Fortuna tristi clade iterabitur,
Ducente victrices catervas
Conjuge me Jovis et sorore.
Ter si resurgat murus aëneus
Auctore Phœbo, ter pereat meis
Excisus Argivis, ter uxor
Capta virum puerosque ploret.
Non hoc jocosæ conveniet[a] lyræ:
Quo, Musa, tendis? Desine pervicax
Referre sermones Deorum et
Magna modis tenuare parvis.

CARMEN IV.—AD CALLIOPEN.

Descende cœlo et dic age tibia
Regina longum Calliope melos,
Seu voce nunc mavis acuta,
Seu fidibus citharaque Phœbi.

[a] hæc j. conveniunt

me ludit amabilis
udire et videor pios
er lucos, amœnæ
t aquæ subeunt et auræ.
æ Vulture in Apulo
ra limen Apuliæ
igatumque somno
nova puerum palumbes
um quod foret omnibus,
celsæ nidum Acherontiæ
Bantinos et arvum
tenent humilis Forenti,
atris corpore viperis
t ursis, ut premerer sacra
collataque myrto,
ne Dis animosus infans.
ienæ, vester in arduos
ios, seu mihi frigidum
seu Tibur supinum
idæ placuere Baiæ.
cum fontibus et choris
ilippis versa acies retro,
on exstinxit arbos,
ula Palinurus unda.
iecum vos eritis, libens
navita Bosporum
t urentes arenas
Assyrii viator.
nnos hospitibus feros
uino sanguine Concanum
aretratos Gelonos
hicum inviolatus amnem.
n altum, militia simul
tes addidit[f] oppidis,

[f] abdidit reddidit

Finire quærentem labores
Pierio recreatis antro.
Vos lene consilium et datis et dato
Gaudetis, almæ. Scimus, ut impios
Titanas immanemque turmam
Fulmine sustulerit caduco,
Qui terram inertem, qui mare temperat
Ventosum, et urbes regnaque tristia
Divosque mortalesque turbas
Imperio regit unus æquo.
Magnum illa terrorem intulerat Jovi
Fidens juventus horrida brachiis,
Fratresque tendentes opaco
Pelion imposuisse Olympo.
Sed quid Typhœus et validus Mimas
Aut quid minaci Porphyrion statu,
Quid Rhœtus evulsisque truncis
Enceladus jaculator audax
Contra sonantem Palladis ægida
Possent ruentes? Hinc avidus stetit
Vulcanus, hinc matrona Juno et
Nunquam humeris positurus arcum,
Qui rore puro Castaliæ lavit
Crines solutos, qui Lyciæ tenet
Dumeta natalemque silvam,
Delius et Patareus Apollo.
Vis consilî expers mole ruit sua;
Vim temperatam Dî quoque provehunt
In majus; idem odere vires
Omne nefas animo moventes.
Testis mearum centimanus Gyas[s]
Sententiarum, notus et integræ
Tentator Orion Dianæ,
Virgineæ domitus sagittâ.

[s] Gyges gigas

Injecta monstris Terra dolet suis
Mæretque partus fulmine luridum
Missos ad Orcum; nec peredit
Impositam celer ignis Ætnam,
Incontinentis nec Tityi jecur
Reliquit ales, nequitiæ additus
Custos; amatorem trecentæ
Pirithoum cohibent catenæ.

CARMEN V.—IN LAUDEM CÆSARIS AUGUSTI

Cœlo tonantem credidimus Jovem
Regnare: præsens divus habebitur
Augustus adjectis Britannis
Imperio gravibusque Persis.
Milesne Crassi conjuge barbara
Turpis maritus vixit et hostium,
Pro curia inversique mores!
Consenuit socerorum in armis
Sub rege Medo Marsus et Apulus,
Auciliorum et nominis et togæ
Oblitus æternæque Vestæ,
Incolumi Jove et urbe Roma?
Hoc caverat mens provida Reguli
Dissentientis conditionibus
Fœdis et exemplo trahentis
Perniciem veniens in ævum,
Si non periret immiserabilis
Captiva pubes. "Signa ego Punicis
Adfixa delubris et arma
Militibus sine cæde," dixit,
"Derepta vidi, vidi ego civium
Retorta tergo brachia libero
Portasque non clausas et arva
Marte coli populata nostro

Auro repensus scilicet acrior
Miles redibit. Flagitio additis
  Damnum: neque amissos colores
    Lana refert medicata fuco,
Nec vera virtus, quum semel excidit,
Curat reponi deterioribus.
  Si pugnat extricata densis
    Cerva plagis, erit ille fortis,
Qui perfidis se credidit hostibus,
Et Marte Pœnos proteret altero,
  Qui lora restrictis lacertis
    Sensit iners timuitque mortem.
Hic, unde vitam sumeret, inscius
Pacem duello miscuit. O pudor!
  O magna Carthago, probrosis
    Altior Italiæ ruinis!"
Fertur pudicæ conjugis osculum
Parvosque natos, ut capitis minor,
  Ab se removisse et virilem
    Torvus humi posuisse vultum:
Donec labantes consilio patres
Firmaret auctor nunquam alias dato,
  Interque mœrentes amicos
    Egregius properaret exsul.
Atqui sciebat quæ sibi barbarus
Tortor pararet; non aliter tamen
  Dimovit obstantes propinquos
    Et populum reditus morantem,
Quam si clientum longa negotia
Dijudicata lite relinqueret,
  Tendens Venafranos in agros
    Aut Lacedæmonium Tarentum.

Delicta majorum immeritus
Romane, donec templa refec
Ædesque labentes Deorum
Fœda nigro simulacra f
Dis te minorem quod geris, i
Hinc omne principium, huc
Di multa neglecti dederu
Hesperiæ mala luctuosa
Jam bis Monæses et Pacori
Non auspicatos contudit im
Nostros et adjecisse præd
Torquibus exiguis renid
Pæne occupatam seditionib
Delevit urbem Dacus et Æt
Hic classe formidatus, ill
Missilibus melior sagit
Fecunda culpæ secula nupt
Primum inquinavere et gen
Hoc fonte derivata clade
In patriam populumqu

Non his juventus orta parentibus
Infecit æquor sanguine Punico,
Pyrrhumque et ingentem cecidit
Antiochum Hannibalemque dirum;
Sed rusticorum mascula militum
Proles, Sabellis docta ligonibus
Versare glebas et severæ
Matris ad arbitrium recisos
Portare fustes, sol ubi montium
Mutaret umbras et juga demeret
Bobus fatigatis amicum
Tempus agens abeunte curru.
Damnosa quid non imminuit dies?
Ætas parentum pejor avis tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitiosiorem.

CARMEN VII.

AD ASTERIEN AMICI SUI CONJUGEM.

Quid flēs, Asterie, quem tibi candidi
Primo restituent vere Favonii
Thyna merce beatum,
Constantis juvenem fide,
Gygen? Ille Notis actus ad Oricum
Post insana Capræ sidera frigidas
Noctes non sine multis
Insomnis lacrimis agit.
Atqui sollicitæ nuntius hospitæ,
Suspirare Chloën et miseram tuis
Dicens ignibus uri,
Tentat mille vafer modis.
Ut Prætum mulier perfida credulum
Falsis *impulerit* criminibus nimis
Casto Bellerophonti
Maturare necem refert.

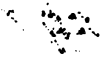

Ne vicinus Enipeus
Plus justo placeat, ca
Quamvis non alius flectere
Æque conspicitur gramine
Nec quisquam citus æqu
Tusco denatat alveo.
Prima nocte domum claud
Sub cantu querulae despice
Et te sæpe vocanti
Duram difficilis mane.

CARMEN VIII.—AD

Martiis cælebs quid agam
Quid velint flores et acerra
Plena, miraris, positusque c
Cespite vivo,
Docte sermones utriusque li
Voveram dulces epulas et al
Libero caprum prope funerat

Occidit Daci Cotisonis agmen,
Medus infestus sibi luctuosis
Dissidet armis,
Servit Hispanæ vetus hostis oræ
Cantaber sera domitus catena,
Jam Scythæ laxo meditantur arcu
Cedere campis.
Neglegens, ne qua populus laboret,
Parce privatus nimium cavere;
Dona præsentis cape lætus horæ et
Linque severa.

CARMEN IX.—CARMEN AMŒBÆUM.

Hor. Donec gratus eram tibi,
Nec quisquam potior brachia candidæ
Cervici juvenis dabat,
Persarum vigui rege beatior.
Lyd. Donec non alia magis
Arsisti, neque erat Lydia post Chloën,
Multi Lydia nominis
Romana vigui clarior Ilia.
Hor. Me nunc Thressa Chloë regit,
Dulces docta modos et citharæ sciens,
Pro qua non metuam mori,
Si parcent animæ fata superstiti.
Lyd. Me torret face mutua
Thurini Calaïs filius Ornyti,
Pro quo bis patiar mori,
Si parcent puero fata superstiti.
Hor. Quid, si prisca redit Venus
Diductosque jugo cogit aëneo?
Si flava excutitur Chloë,
Rejectæque patet janua Lydiæ?
Lyd. Quamquam sidere pulchrior
Ille est, tu levior cortice et improbo

Sævo nupta viro, me ta
Porrectum ante fores ob
Plorares Aquilon
Audis quo strepitu janu
Inter pulchra satum tec
Ventis, et positas ut gla
Puro numine Ju
Ingratam Veneri pone s
Ne currente retro funis
Non te Penelopen diffici
Tyrrhenus genuit
O quamvis neque te mu
Nec tinctus viola pallor
Nec vir Pieria pellice sa
Curvat, supplicib
Parcas, nec rigida mollic
Nec Mauris animum mit
Non hoc semper erit lim
Cœlestis patiens l

Quæ velut latis equa trima campis
Ludit exsultim metuitque tangi,
Nuptiarum expers et adhuc protervo
Cruda marito.
Tu potes tigres comitesque silvas
Ducere et rivos celeres morari;
Cessit immanis tibi blandienti
Janitor aulæ,
Cerberus, quamvis furiale centum
Muniant angues caput ejus atque
Spiritus teter saniesque manet
Ore trilingui.
Quin et Ixion Tityosque vultu
Risit invito, stetit urna paullùm
Sicca, dum grato Danai puellas
Carmine mulces.
Audiat Lyde scelus atque notas
Virginum pœnas et inane lymphæ
Dolium fundo pereuntis imo
Seraque fata,
Quæ manent culpas etiam sub Orco.
Impiæ, — nam quid potuere majus?—
Impiæ sponsos potuere duro
Perdere ferro.
Una de multis face nuptiali
Digna perjurum fuit in parentem
Splendide mendax et in omne virgo
Nobilis ævum,
"Surge," quæ dixit juveni marito,
"Surge, ne longus tibi somnus, unde
Non times, detur: socerum et scelestas
Falle sorores,
Quæ velut nactæ vitulos leænæ
Singulos eheu lacerant: ego illis
Mollior nec te feriam neque intra
Claustra tenebo.

CARMEN

MISERARUM est nequ
Mala vino lavere aut
Patruæ verbe
Tibi qualum Cythere
Operosæque Minervæ
Liparæi nitor
Simul unctos Tiberini
Eques ipso melior Bel
Neque segni pe
Catus idem per apertu
Grege cervos jaculari
Fruticeto excip

CARMEN XIII.—

O FONS Bandusiæ, sp
Dulci digne mero

Fessis vomere tauris
Præbes et pecori vago.
Fies nobilium tu quoque fontium,
Me dicente cavis impositam ilicem
Saxis, unde loquaces
Lymphæ desiliunt tuæ.

CARMEN XIV.—AD POPULUM ROMANUM.

Herculis ritu modo dictus, o plebs,
Morte venalem petiisse laurum
Cæsar Hispana repetit penates
Victor ab ora.
Unico gaudens mulier marito
Prodeat justis operata sacris,
Et soror clari ducis et decoræ
Supplice vitta
Virginum matres juvenumque nuper
Sospitum. Vos, o pueri et puellæ
Jam virum expertæ, male-ominatis[b]
Parcite verbis.
Hic dies vere mihi festus atras
Eximet curas: ego nec tumultum
Nec mori per vim metuam tenente
Cæsare terras.
I, pete unguentum, puer, et coronas
Et cadum Marsi memorem duelli,
Spartacum si qua potuit vagantem
Fallere testa.
Dic et argutæ properet Neæræ
Myrrheum nodo cohibere crinem;
Si per invisum mora janitorem
Fiet, abito.
Lenit albescens animos capillus
Litium et rixæ cupidos protervæ;

[b] nominatis — inominatis Bent. omj.

Tandem nequitiæ fi
Famosisque laboribus:
Maturo propior desi
Inter ludere virgines
Et stellis nebulam s
Non si quid Pholoën sa
Et te, Chlori, decet:
Expugnat juvenum don
Pulso Thyias uti conc
Illam cogit amor Nothi
Lascivæ similem lude
Te lanæ prope nobilem
Tonsæ Luceriam, non
Nec flos purpureus rosæ
Nec poti vetulam fæce

CARMEN XVI.—A

Inclusam Danaën turris
Robustæque fores et vi

Demersa exitio, diffidit urbium
Portas vir Macedo et subruit æmulos
Reges muneribus; munera navium
Sævos illaqueant duces.
Crescentem sequitur cura pecuniam
Majorumque fames. Jure perhorrui
Late conspicuum tollere verticem,
Mæcenas, equitum decus.
Quanto quisque sibi plura negaverit,
A Dis plura feret: nil cupientium
Nudus castra peto et transfuga divitum
Partes linquere gestio,
Contemptæ dominus splendidior rei,
Quam si quidquid arat impiger Apulus
Occultare meis dicerer horreis,
Magnas inter opes inops.
Puræ rivus aquæ silvaque jugerum
Paucorum et segetis certa fides meæ
Fulgentem imperio fertilis Africæ
Fallit sorte beatior.
Quamquam nec Calabræ mella ferunt apes
Nec Læstrygonia Bacchus in amphora
Languescit mihi nec pinguia Gallicis
Crescunt vellera pascuis,
Importuna tamen pauperies abest,
Nec, si plura velim, tu dare deneges.
Contracto melius parva cupidine
Vectigalia porrigam,
Quam si Mygdoniis regnum Alyattei
Campis continuem. Multa petentibus
Desunt multa: bene est, cui Deus obtulit
Parca, quod satis est, manu.

CARMEN XVII.—AD ÆLIUM LAMIAM.

Æli vetusto nobilis ab Lamo,—
Quando et priores hinc Lamias ferunt

Litoribus tenuisse limum
Late tyrannus: — cras foliis
Multis et alga litus inutili
Demissa tempestas ab Eu
Sternet, aquæ nisi fallit
Annosa cornix. Dum potis,
Compone lignum: cras Geni
Curabis et porco bimestri
Cum famulis operum s

CARMEN XVIII.—A

Faune, Nympharum fugien
Per meos fines et aprica ru
Lenis incedas abeasque par
Equus alumnis,
Si tener pleno cadit hædus
Larga nec desunt Veneris s
Vina crateræ, vetus ara mu
Fumat odore.

CARMEN XIX.—AD TELEPHUM.

QUANTUM distet ab Inacho
Codrus pro patria non timidus mori,
Narras et genus Æaci,
Et pugnata sacro bella sub Ilio:
Quo Chium pretio cadum
Mercemur, quis aquam temperet ignibus,
Quo præbente domum et quota
Pelignis caream frigoribus, taces.
Da lunæ propere novæ,
Da noctis mediæ, da, puer, auguris
Murenæ: tribus aut novem
Miscentur cyathis pocula commodis.
Qui Musas amat impares,
Ternos ter cyathos attonitus petet
Vates; tres prohibet supra
Rixarum metuens tangere Gratia
Nudis juncta sororibus.
Insanire juvat: cur Berecynthiæ
Cessant flamina tibiæ?
Cur pendet tacita fistula cum lyra?
Parcentes ego dexteras
Odi: sparge rosas; audiat invidus
Dementem strepitum Lycus
Et vicina seni non habilis Lyco.
Spissa te nitidum coma,
Puro te similem, Telephe, Vespero,
Tempestiva petit Rhode:
Me lentus Glyceræ torret amor meæ.

CARMEN XX.—AD PYRRHUM.

NON vides, quanto moveas periclo,
Pyrrhe, Gætulæ catulos leænæ?

Major an illi.
Interim, dum tu celeres sagittas
Promis, hæc dentes acuit timendos,
Arbiter pugnæ posuisse nudo
Sub pede palmam
Fertur et leni recreare vento
Sparsum odoratis humerum capillis,
Qualis aut Nireus fuit aut aquosa
Raptus ab Ida.

CARMEN XXI.—AD AMPHORAM.

O NATA mecum consule Manlio,
Seu tu querelas sive geris jocos
Seu rixam et insanos amores
Seu facilem, pia testa, somnum
Quocunque lectum nomine Massicu
Servas, moveri digna bono die,
Descende Corvino jubente
Promere languidiora vina.
...am Socraticis ma

Post te neque iratos trementi
Regum apices neque militum arma.
Te Liber, et, si læta aderit, Venus,
Segnesque nodum solvere Gratiæ,
Vivæque producent lucernæ,
Dum rediens fugat astra Phœbus.

CARMEN XXII.—AD DIANAM.

Montium custos nemorumque, Virgo,
Quæ laborantes utero puellas
Ter vocata audis adimisque leto,
Diva triformis,
Imminens villæ tua pinus esto,
Quam per exactos ego lætus annos
Verris obliquum meditantis ictum
Sanguine donem.

CARMEN XXIII.—AD PHIDYLEN.

Cœlo supinas si tuleris manus
Nascente Luna, rustica Phidyle,
Si thure placaris et horna
Fruge Lares avidaque porca,
Nec pestilentem sentiet Africum
Fecunda vitis nec sterilem seges
Robiginem aut dulces alumni
Pomifero grave tempus anno.
Nam quæ nivali pascitur Algido
Devota quercus inter et ilices
Aut crescit Albanis in herbis
Victima pontificum secures
Cervice tinget: te nihil attinet
Tentare multa cæde bidentium
Parvos coronantem marino
Rore Deos fragilique myrto.

Intactis opulentior
Thesauris Arabum et di
Cæmentis licet occupes
Tyrrhenum omne tuis et
Si figit adamantinos
Summis verticibus dira r
Clavos, non animum metu,
Non mortis laqueis expe
Campestres melius Scythæ,
Quorum plaustra vagas r
Vivunt, et rigidi Getæ,
Immetata quibus jugera
Fruges et Cererem ferunt,
Nec cultura placet longi
Defunctumque laboribus
Æquali recreat sorte vica
Illic matre carentibus
Privignis mulier tempera

Refrenare licentiam,
Clarus postgenitis: quatenus— heu nefas!
Virtutem incolumem odimus,
Sublatam ex oculis quærimus invidi.
Quid tristes querimoniæ,
Si non supplicio culpa reciditur;
Quid leges sine moribus
Vanæ proficiunt, si neque fervidis
Pars inclusa caloribus
Mundi nec Boreæ finitimum latus
Duratæque solo nives
Mercatorem abigunt, horrida callidi
Vincunt æquora navitæ,
Magnum pauperies opprobrium jubet
Quidvis et facere et pati,
Virtutisque viam deserit arduæ?
Vel nos in Capitolium,
Quo clamor vocat et turba faventium,
Vel nos in mare proximum
Gemmas et lapides, aurum et inutile,
Summi materiem mali,
Mittamus, scelerum si bene pœnitet.
Eradenda cupidinis
Pravi sunt elementa et teneræ nimis
Mentes asperioribus
Formandæ studiis. Nescit equo rudis
Hærere ingenuus puer
Venarique timet, ludere doctior,
Seu Græco jubeas trocho
Seu malis vetita legibus alea,
Quum perjura patris fides
Consortem socium fallat et hospitem
Indignoque pecuniam
Heredi properet. Scilicet improbæ
Crescunt divitiæ; tamen
Curtæ nescio quid semper abest rei.

CARMEN XXV.—AD BACCHUM

Quo me, Bacche, rapis tui
Plenum? quæ nemora aut quos agor
Velox mente nova? quibus
Antris egregii Cæsaris audiar
Æternum meditans decus
Stellis inserere et consilio Jovis?
Dicam insigne recens adhuc
Indictum ore alio. Non secus in jugi
Exsomnis stupet Euias
Hebrum prospiciens et nive candidam
Thracen ac pede barbaro
Lustratam Rhodopen, ut mihi devio
Ripas et vacuum nemus
Mirari libet. O Naiadum potens
Baccharumque valentium
Proceras manibus vertere fraxinos,
Nil parvum aut humili modo,
Nil mortale loquar. Dulce periculum
O Lenæe, sequi Deum
Cingentem viridi tempora pampino.

CARMEN XXVI.—AD VENEREM.

Vixi puellis nuper idoneus,
Et militavi non sine gloria;
Nunc arma defunctumque bello
Barbiton hic paries habebit,
Lævum marinæ qui Veneris latus
Custodit. Hic hic ponite lucida
Funalia et vectes et arcus
Oppositis foribus minaces.
O quæ beatam diva tenes Cyprum et
Memphin carentem Sithonia nive,

Regina, sublimi flagello
Tange Chloën semel arrogantem.

CARMEN XXVII.—AD GALATEAM.

Impios parræ recinentis omen
Ducat et prægnans canis aut ab agro
Rava decurrens lupa Lanuvino,
Fetaque vulpes.
Rumpat et serpens iter institutum,
Si per obliquum similis sagittæ
Terruit mannos. Ego cui timebo
Providus auspex,
Antequam stantes repetat paludes
Imbrium divina avis imminentum,
Oscinem corvum prece suscitabo
Solis ab ortu.
Sis licet felix, ubicunque mavis,
Et memor nostri, Galatea, vivas,
Teque nec lævus vetet ire picus
Nec vaga cornix.
Sed vides, quanto trepidet tumultu
Pronus Orion. Ego quid sit ater
Hadriæ novi sinus et quid albus
Peccet Iapyx.
Hostium uxores puerique cæcos
Sentiant motus orientis Austri et
Æquoris nigri fremitum et trementes
Verbere ripas.
Sic et Europe niveum doloso
Credidit tauro latus et scatentem
Belluis pontum mediasque fraudes
Palluit audax.
Nuper in pratis studiosa florum et
Debitæ Nymphis opifex coronæ

Nocte sublustri nihil astra præter
Vidit et undas.
Quæ simul centum tetigit potentem
Oppidis Creten : " Pater, o relictum
Filiæ nomen pietasque," dixit,
Victa furore !
" Unde quo veni ? Levis una mors est
Virginum culpæ. Vigilansne ploro
Turpe commissum, an vitiis carentem
Ludit imago
Vana, quæ porta fugiens eburna
Somnium ducit ? Meliusne fluctus
Ire per longos fuit, an recentes
Carpere flores ?
Si quis infamem mihi nunc juvencum
Dedat iratæ, lacerare ferro et
Frangere enitar modo multum amati
Cornua monstri.
Impudens liqui patrios Penates,
Impudens Orcum moror. O Deorum
Si quis hæc audis, utinam inter errem
Nuda leones !
Antequam turpis macies decentes
Occupet malas teneræque succus
Defluat prædæ, speciosa quæro
Pascere tigres.
Vilis Europe, pater urget absens :
Quid mori cessas ? Potes hac ab orno
Pendulum zona bene te sequuta
Lædere[k] collum.
Sive te rupes et acuta leto
Saxa delectant, age te procellæ
Crede veloci, nisi herile mavis
Carpere pensum,

[k] e—lidere

Regius sanguis, dominæque tradi
Barbaræ pellex." Aderat querenti
Perfidum ridens Venus et remisso
Filius arcu.
Mox, ubi lusit satis: "Abstineto,"
Dixit, "irarum calidæque rixæ,
Quum tibi invisus laceranda reddet
Cornua taurus.
Uxor invicti Jovis esse nescis.
Mitte singultus, bene ferre magnam
Disce fortunam; tua sectus orbis
Nomina ducet."

CARMEN XXVIII.—AD LYDEN.

Festo quid potius die
Neptuni faciam? Prome reconditum,
Lyde strenua, Cæcubum
Munitæque adhibe vim sapientiæ.
Inclinare meridiem
Sentis ac, veluti stet volucris dies,
Parcis deripere horreo
Cessantem Bibuli consulis amphoram.
Nos cantabimus invicem
Neptunum et virides Nereïdum comas;
Tu curva recines lyra
Latonam et celeris spicula Cynthiæ,
Summo carmine quæ Cnidon
Fulgentesque tenet Cycladas et Paphon
Junctis visit oloribus;
Dicetur merita Nox quoque nenia.

CARMEN XXIX.—AD MÆCENATEM.

Tyrrhena regum progenies, tibi
Non ante verso lene merum cado

Cum flore, Mæcenas, rosarum, et
Pressa tuis balanus capillis
Jamdudum apud mē est. Eripe te m
Ne semper udum Tibur et Æsulæ
Declive contempleris arvum et
Telegoni juga parricidæ.
Fastidiosam dęsere copiam et
Molem propinquam nubibus arduis;
Omitte mirari beatæ
Fumum et opes strepitumque Ro
Plerumque gratæ divitibus vices
Mundæque parvo sub lare pauperum
Cœnæ sine aulæis et ostro
Sollicitam explicuere frontem.
Jam clarus occultum Andromedæ pat
Ostendit ignem, jam Procyon furit
Et stella vesani Leonis,
Sole dies referente siccos:
Jam pastor umbras cum grege langui
Rivumque fessus quærit et horridi
Dumeta Silvani; caretque
Ripa vagis taciturna ventis

Clamore vicinæque silvæ,
Quum fera diluvies quietos
Irritat amnes. Ille potens sui
Lætusque deget, cui licet in diem
Dixisse, "Vixi: cras vel atra
Nube polum Pater occupato,
Vel sole puro; non tamen irritum
Quodcunque retro est, efficiet, neque
Diffinget infectumque reddet,
Quod fugiens semel hora vexit.
Fortuna sævo læta negotio et
Ludum insolentem ludere pertinax
Transmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc alii benigna.
Laudo manentem; si celeres quatit
Pennas, resigno quæ dedit et mea
Virtute me involvo probamque
Pauperiem sine dote quæro.
Non est meum, si mugiat Africis
Malus procellis, ad miseras preces
Decurrere et votis pacisci,
Ne Cypriæ Tyriæque merces
Addant avaro divitias mari.
Tunc me biremis præsidio scaphæ
Tutum per Ægæos tumultus
Aura feret geminusque Pollux."

CARMEN XXX.—AD MELPOMENEN.

Exegi monumentum ære perennius
Regalique situ pyramidum altius;
Quod non imber edax, non Aquilo impotens
Possit diruere, aut innumerabilis
Annorum series et fuga temporum.
Non omnis moriar, multaque pars mei

Vitabit Libitinam: usque ego poster
Crescam laude recens, dum Capitolii
Scandet cum tacita Virgine pontifex
Dicar, qua violens obstrepit Aufidus
Et qua pauper aquæ Daunus agresti
Regnavit populorum, ex humili pote
Princeps Æolium carmen ad Italos
Deduxisse modos. Sume superbiam
Quæsitam meritis, et mihi Delphica
Lauro cinge volens, Melpomene, com

Composed (Lactonius) at the request of Horatius. Augustus to celebrate the successes of the young Neros.

Q. HORATII FLACCI

CARMINUM

LIBER QUARTUS.

CARMEN I.—AD VENEREM.

INTERMISSA, Venus, diu
  Rursus bella moves? Parce, precor, precor:
Non sum qualis eram bonæ Tib. Albona quae nec aer
  Sub regno Cinaræ. Desine, dulcium
Mater sæva Cupidinum,
  Circa lustra decem flectere mollibus
Jam durum imperiis: abi,
  Quo blandæ juvenum te revocant preces.
Tempestivius in domum[a]
  Paulli purpureis ales oloribus
Comissabere Maximi, son of the consul of B.C.N. [illegible]
  Si torrere jecur quæris idoneum: Ἀμαρυλλ.
Namque et nobilis et decens
  Et pro sollicitis non tacitus reis
Et centum puer artium
  Late signa feret militiæ tuæ.
Et, quandoque potentior
  Largi muneribus riserit æmuli, not prop-
Albanos prope te lacus
  Ponet marmoream sub trabe citrea. citrus
Illic plurima naribus
  Duces thura, lyræque et Berecynthiæ

[a] domo

Delectabere tibiæ
Mixtis carminibus non sine fistula;
Illic bis pueri die
Numen cum teneris virginibus tuum
Laudantes pede candido
In morem Salium ter quatient humum.
Me nec femina nec puer
Jam nec spes animi credula mutui,
Nec certare juvat mero,
Nec vincire novis tempora floribus.
Sed cur heu, Ligurine, cur
Manat rara meas lacrima per genas?
Cur facunda parum decoro
Inter verba cadit lingua silentio?
Nocturnis ego somniis
Jam captum teneo, jam volucrem sequor
Te per gramina Martii
Campi, te per aquas, dure, volubiles.

CARMEN II.—AD JULUM ANTONIUM.

Pindarum quisquis studet æmulari,
Jule, ceratis ope Dædalea
Nititur pennis vitreo daturus
Nomina ponto.
Monte decurrens velut amnis, imbres
Quem super notas aluere ripas,
Fervet immensusque ruit profundo
Pindarus ore,
Laurea donandus Apollinari.
Seu per audaces nova dithyrambos
Verba devolvit numerisque fertur
Lege solutis;
Seu Deos regesve canit, Deorum
Sanguinem, per quos cecidere justa

Morte Centauri, cecidit tremendæ
Flamma Chimæræ;
Sive quos Elea domum reducit
Palma cœlestes pugilemve equumve
Dicit et centum potiore signis
Munere donat,
Flebili sponsæ juvenemve raptum
Plorat et vires animumque moresque
Aureos educit in astra nigroque
Invidet Orco.
Multa Dircæum levat aura cycnum,
Tendit, Antoni, quoties in altos
Nubium tractus. Ego apis Matinæ
More modoque
Grata carpentis thyma per laborem
Plurimum circa nemus uvidique
Tiburis ripas operosa parvus
Carmina fingo.
Concines majore poëta plectro
Cæsarem, quandoque trahet feroces
Per sacrum clivum merita decorus
Fronde Sugambros;
Quo nihil majus meliusve terris
Fata donavere bonique Divi
Nec dabunt, quamvis redeant in aurum
Tempora priscum.
Concines lætosque dies et Urbis
Publicum ludum super impetrato
Fortis Augusti reditu forumque
Litibus orbum.
Tum meæ, si quid loquar audiendum,
Vocis accedet bona pars; et, "O Sol
Pulcher! o laudande!" canam, recepto
Cæsare felix.
Teque, dum procedit, "io Triumphe,"
Non semel dicemus, "io Triumphe,"

Civitas omnis dabimusque Divis
Thura benignis.
Te decem tauri totidemque vaccæ,
Me tener solvet vitulus, relicta
Matre qui largis juvenescit herbis
In mea vota.
Fronte curvatos imitatus ignes
Tertium Lunæ referentis ortum,
Qua notam duxit niveus videri,
Cetera fulvus.

CARMEN III.—AD MELPOMENEN.

Quem tu, Melpomene, semel
Nascentem placido lumine videris,
Illum non labor Isthmius
Clarabit pugilem, non equus impiger
Curru ducet Achaico
Victorem, neque res bellica Deliis
Ornatum foliis ducem,
Quod regum tumidas contuderit minas
Ostendet Capitolio:
Sed quæ Tibur aquæ fertile præfluunt
Et spissæ nemorum comæ
Fingent Æolio carmine nobilem.
Romæ principis urbium
Dignatur soboles inter amabiles
Vatum ponere me choros,
Et jam dente minus mordeor invido.
O testudinis aureæ
Dulcem quæ strepitum, Pieri, tempera
O mutis quoque piscibus
Donatura cycni, si libeat, sonum,.
Totum muneris hoc tui est,
Quod monstror digito prætereuntium

Romanæ fidicen lyræ:
Quod spiro et placeo, si placeo, tuum est.

CARMEN IV.—AD URBEM ROMAM.

Qualem ministrum fulminis alitem,
Cui rex Deorum regnum in aves vagas
Permisit expertus fidelem
Jupiter in Ganymede flavo,
Olim juventas et patrius vigor
Nido laborum propulit inscium,
Vernique jam nimbis remotis
Insolitos docuere nisus
Venti paventem, mox in ovilia
Demisit hostem vividus impetus,
Nunc in reluctantes dracones
Egit amor dapis atque pugnæ;
Qualemve lætis caprea pascuis
Intenta fulvæ matris ab ubere
Jam lacte depulsum leonem
Dente novo peritura vidit:
Videre Rhætis bella sub Alpibus
Drusum gerentem Vindelici; quibus
Mos unde deductus per omne
Tempus Amazonia securi
Dextras obarmet, quærere distuli;
Nec scire fas est omnia; sed diu
Lateque victrices catervæ
Consiliis juvenis revictæ
Sensere, quid mens rite, quid indoles
Nutrita faustis sub penetralibus
Posset, quid Augusti paternus
In pueros animus Nerones.
Fortes creantur fortibus et bonis;
Est in juvencis, est in equis patrum

Virtus, neque imbellem feroces
Progenerant aquilæ columbam:
Doctrina sed vim promovet insitam
Rectique cultus pectora roborant;
Utcunque defecere mores,
Indecorant[1] bene nata culpæ.
Quid debeas, o Roma, Neronibus,
Testis Metaurum flumen et Hasdrubal
Devictus et pulcher fugatis
Ille dies Latio tenebris,
Qui primus alma risit adorea,
Dirus per urbes Afer ut Italas
Ceu flamma per tædas vel Eurus
Per Siculas equitavit undas.
Post hoc secundis usque laboribus
Romana pubes crevit et impio
Vastata Pœnorum tumultu
Fana Deos habuere rectos,
Dixitque tandem perfidus Hannibal:
"Cervi, luporum præda rapacium,
Sectamur ultro, quos opimus
Fallere et effugere est triumphus.
Gens, quæ cremato fortis ab Ilio
Jactata Tuscis æquoribus, sacra,
Natosque maturosque patres
Pertulit Ausonias ad urbes,
Duris ut ilex tonsa bipennibus
Nigræ feraci frondis in Algido,
Per damna, per cædes ab ipso
Ducit opes animumque ferro.
Non Hydra secto corpore firmior
Vinci dolentem crevit in Herculem,
Monstrumve submisere Colchi
Majus Echioniæve Thebæ.

[1] dedecorant

Merses profundo, pulchrior exiet[m];
Luctere, multa proruet integrum
Cum laude victorem geretque
Prœlia conjugibus loquenda.
Carthagini jam non ego nuntios
Mittam superbos. Occidit, occidit
Spes omnis et fortuna nostri
Nominis, Hasdrubale interempto.
Nil Claudiæ non perficient manus,
Quas et benigno numine Jupiter
Defendit et curæ sagaces
Expediunt per acuta belli."

CARMEN V.—AD AUGUSTUM.

Divis orte bonis, optime Romulæ
Custos gentis, abes jam nimium diu:
Maturum reditum pollicitus patrum
Sancto concilio redi.
Lucem redde tuæ, dux bone, patriæ;
Instar veris enim vultus ubi tuus
Affulsit populo, gratior it dies
Et soles melius nitent.
Ut mater juvenem, quem Notus invido
Flatu Carpathii trans maris æquora
Cunctantem spatio longius annuo
Dulci distinet a domo,
Votis ominibusque et precibus vocat,
Curvo nec faciem litore dimovet;
Sic desideriis icta fidelibus
Quærit patria Cæsarem.
Tutus bos etenim rura perambulat,
Nutrit rura Ceres almaque Faustitas,
Pacatum volitant per mare navitæ,
Culpari metuit Fides;

[m] evenit

Nullis polluitur casta domus stupris,
Mos et lex maculosum edomuit nefas,
Laudantur simili prole puerperæ,
Culpam pœna premit comes.
Quis Parthum paveat, quis gelidum Scythe
Quis Germania quos horrida parturit
Fetus incolumi Cæsare? quis feræ
Bellum curet Iberiæ?
Condit quisque diem collibus in suis,
Et vitem viduas ducit ad arbores;
Hinc ad vina redit lætus et alteris
Te mensis adhibet Deum;
Te multa prece, te prosequitur mero
Defuso pateris, et Laribus tuum
Miscet numen, uti Græcia Castoris
Et magni memor Herculis.
"Longas o utinam, dux bone, ferias
Præstes Hesperiæ!" dicimus integro
Sicci mane die, dicimus uvidi,
Quum Sol Oceano subest.

CARMEN VI.—AD APOLLINEM.

Dive, quem proles Niobea magnæ
Vindicem linguæ Tityosque raptor
Sensit et Trojæ prope victor altæ
Phthius Achilles,
Ceteris major, tibi miles impar;
Filius quamvis Thetidis marinæ
Dardanas turres quateret tremenda
Cuspide pugnax.
Ille, mordaci velut icta ferro
Pinus aut impulsa cupressus Euro,
Procidit late, posuitque collum in
Pulvere Teucro.
Ille non inclusus equo Minervæ

ıcra mentito male feriatos
:oas et lætam Priami choreis
Falleret aulam;
ɔd palam captis gravis, heu nefas heu,
escios fari pueros Achivis
reret flammis, etiam latentem
Matris in alvo;
i tuis victus Venerisque gratæ
ɔcibus Divom pater annuisset
ebus Æneæ potiore ductos
Alite muros.
octor argutæ fidicen Thaliæ,
hœbe, qui Xantho lavis amne crines,
auniæ defende decus Camenæ,
Levis Agyieu.
ɔiritum Phœbus mihi, Phœbus artem
ırminis nomenque dedit poëtæ.
irginum primæ puerique claris
Patribus orti,
eliæ tutela Deæ fugaces
ɔncas et cervos cohibentis arcu,
ɜbium servate pedem meique
Pollicis ictum,
te Latonæ puerum canentes,
te crescentem face Noctilucam,
ɔneram frugum celeremque pronos
Volvere menses.
ıpta jam dices: "Ego Dîs amicum,
culo festas referente luces,
ɔddidi carmen docilis modorum
Vatis Horati."

CARMEN VII.—AD TORQUATUM.

FUGERE nives, redeunt jam gramina campis,
*Arboribus*que comæ;

Mutat terra vices et decrescentia ripas
Flumina prætereunt;
Gratia cum Nymphis geminisque sororibus audet
Ducere nuda choros.
Immortalia ne speres, monet annus et almum
Quæ rapit hora diem.
Frigora mitescunt Zephyris; ver proterit æstas
Interitura, simul
Pomifer Auctumnus fruges effuderit, et mox
Bruma recurrit iners.
Damna tamen celeres reparant cœlestia lunæ:
Nos, ubi decidimus,
Quo pater Æneas, quo dives Tullus et Ancus,
Pulvis et umbra sumus.
Quis scit an adjiciant hodiernæ crastina summæ
Tempora Dî superi?
Cuncta manus avidas fugient heredis, amico
Quæ dederis animo.
Quum semel occideris et de te splendida Minos
Fecerit arbitria,
Non, Torquate, genus, non te facundia, non te
Restituet pietas;
Infernis neque enim tenebris Diana pudicum
Liberat Hippolytum,
Nec Lethæa valet Theseus abrumpere caro
Vincula Pirithoo.

CARMEN VIII.—AD CENSORINUM.

Donarem pateras grataque commodus,
Censorine, meis æra sodalibus,
Donarem tripodas, præmia fortium
Graiorum, neque tu pessima munerum
Ferres, divite me scilicet artium,
Quas aut Parrhasius protulit aut Scopas

Hic saxo, liquidis ille coloribus
Sollers nunc hominem ponere, nunc Deum.
Sed non hæc mihi vis, non tibi talium
Res est aut animus deliciarum egens.
Gaudes carminibus; carmina possumus
Donare et pretium dicere muneri.
Non incisa notis marmora publicis,
Per quæ spiritus et vita redit bonis
Post mortem ducibus, non celeres fugæ
Rejectæque retrorsum Hannibalis minæ;
Non incendia Carthaginis impiæ,
* * * * * *
* * * * * *
Ejus, qui domita nomen ab Africa
Lucratus rediit, clarius indicant
Laudes quam Calabræ Pierides: neque,
Si chartæ sileant quod bene feceris,
Mercedem tuleris. Quid foret Iliæ
Mavortisque puer, si taciturnitas
Obstaret meritis invida Romuli?
Ereptum Stygiis fluctibus Æacum
Virtus et favor et lingua potentium
Vatum divitibus consecrat insulis.
Dignum laude virum Musa vetat mori:
Cœlo Musa beat. Sic Jovis interest
Optatis epulis impiger Hercules;
Clarum Tyndaridæ sidus ab infimis
Quassas eripiunt æquoribus rates;
Ornatus viridi tempora pampino
Liber vota bonos ducit ad exitus.

CARMEN IX.—AD LOLLIUM.

Ne forte credas interitura, quæ
Longe sonantem natus ad Aufidum

Non ante vulgatas per artes
Verba loquor socianda chordis:
Non, si priores Mæonius tenet
Sedes Homerus, Pindaricæ latent
Ceæque et Alcæi minaces
Stesichorique graves Camenæ;
Nec, si quid olim lusit Anacreon,
Delevit ætas; spirat adhuc amor
Vivuntque commissi calores
Æoliæ fidibus puellæ.
Non sola comptos arsit adulteri
Crines et aurum vestibus illitum
Mirata regalesque cultus
Et comites Helene Lacæna,
Primusve Teucer tela Cydonio
Direxit arcu; non semel Ilios
Vexata; non pugnavit ingens
Idomeneus Sthenelusve solus
Dicenda Musis prœlia; non ferox
Hector vel acer Deïphobus graves
Excepit ictus pro pudicis
Conjugibus puerisque primus.
Vixere fortes ante Agamemnona
Multi; sed omnes illacrimabiles
Urgentur ignotique longa
Nocte, carent quia vate sacro.
Paullum sepultæ distat inertiæ
Celata virtus. Non ego te meis
Chartis inornatum silebo,
Totve tuos patiar labores
Impune, Lolli, carpere lividas
Obliviones. Est animus tibi
Rerumque prudens et secundis
Temporibus dubiisque rectus;
Vindex avaræ fraudis et abstinens
Ducentis ad se cuncta pecuniæ,

Consulque non unius anni,
Sed quoties bonus atque fidus
Judex honestum prætulit utili,
Rejecit alto dona nocentium
Vultu, per obstantes catervas
Explicuit sua victor arma.
Non possidentem multa vocaveris
Recte beatum: rectius occupat
Nomen beati, qui Deorum
Muneribus sapienter uti
Duramque callet pauperiem pati
Pejusque leto flagitium timet,
Non ille pro caris amicis
Aut patria timidus perire.

CARMEN X.—AD LIGURINUM.

UDELIS adhuc et Veneris muneribus potens,
erata tuæ quum veniet pluma superbiæ,
quæ nunc humeris involitant, deciderint comæ,
ic et qui color est puniceæ flore prior rosæ,
tatus Ligurinum in faciem verterit hispidam,
es, heu, quoties te speculo videris alterum:
e mens est hodie, cur eadem non puero fuit,
cur his animis incolumes non redeunt genæ?"

CARMEN XI.—AD PHYLLIDEM.

Est mihi nonum superantis annum
Plenus Albani cadus; est in horto,
Phylli, nectendis apium coronis;
Est hederæ vis
Multa, qua crines religata fulges;
Ridet argento domus; ara castis
Vincta verbenis avet immolato
Spargier agno;

Cuncta festinat manus, huc et illuc
Cursitant mixtæ pueris puellæ;
Sordidum flammæ trepidant rotantes
Vertice fumum. Ut tamen noris quibus advoceris
Gaudiis, Idus tibi sunt agendæ,
Qui dies mensem Veneris marinæ
Findit Aprilem,
Jure sollemnis mihi sanctiorque
Pæne natali proprio, quod ex hac
Luce Mæcenas meus adfluentes
Ordinat annos.
Telephum, quem tu petis, occupavit
Non tuæ sortis juvenem puella
Dives et lasciva tenetque grata
Compede vinctum.
Terret ambustus Phaëthon avaras
Spes, et exemplum grave præbet ales
Pegasus terrenum equitem gravatus
Bellerophontem,
Semper ut te digna sequare et ultra
Quam licet sperare nefas putando,
Disparem vites. Age jam meorum
Finis amorum —
Non enim posthac alia calebo
Femina — condisce modos, amanda
Voce quos reddas; minuentur atræ
Carmine curæ.

CARMEN XII.—AD VIRGILIUM.

Jam veris comites, quæ mare temperant,
Impellunt animæ lintea Thraciæ:
Jam nec prata rigent nec fluvii strepunt
Hiberna nive turgidi.

Nidum ponit Ityn flebiliter gemens
Infelix avis et Cecropiæ domus
Æternum opprobrium, quod male barbaras
Regum est ulta libidines.
Dicunt in tenero gramine pinguium
Custodes ovium carmina fistula
Delectantque Deum, cui pecus et nigri
Colles Arcadiæ placent.
Adduxere sitim tempora, Virgili:
Sed pressum Calibus ducere Liberum
Si gestis, juvenum nobilium cliens,
Nardo vina merebere.
Nardi parvus onyx eliciet cadum,
Qui nunc Sulpiciis accubat horreis,
Spes donare novas largus amaraque
Curarum eluere efficax.
Ad quæ si properas gaudia, cum tua
Velox merce veni: non ego te meis
Immunem meditor tingere poculis,
Plena dives ut in domo.
Verum pone moras et studium lucri;
Nigrorumque memor, dum licet, ignium
Misce stultitiam consiliis brevem:
Dulce est desipere in loco.

CARMEN XIII.—AD LYCEN.

Audivere, Lyce, Dî mea vota, Dî
Audivere, Lyce: fis anus, et tamen
Vis formosa videri,
Ludisque et bibis impudens,
Et cantu tremulo pota Cupidinem
Lentum sollicitas. Ille virentis et
Doctæ psallere Chiæ
Pulchris excubat in genis.

Importunus enim transvolat aridas
Quercus, et refugit te, quia luridi
Dentes, te quia rugæ
Turpant et capitis nives;
Nec Coæ referunt jam tibi purpuræ
Nec clari lapides tempora, quæ semel
Notis condita fastis
Inclusit volucris dies.
Quo fugit Venus, heu, quove color decens P
Quo motus? quid habes illius, illius,
Quæ spirabat amores,
Quæ me surpuerat mihi,
Felix post Cinaram, notaque et artium
Gratarum facies? Sed Cinaræ breves
Annos fata dederunt,
Servatura diu parem
Cornicis vetulæ temporibus Lycen,
Possent ut juvenes visere fervidi
Multo non sine risu
Dilapsam in cineres facem.

CARMEN XIV.—AD AUGUSTUM.

Quæ cura patrum quæve Quiritium
Plenis honorum muneribus tuas,
Auguste, virtutes in ævum
Per titulos memoresque fastos
Æternet, o, qua sol habitabiles
Illustrat oras, maxime principum!—
Quem legis expertes Latinæ
Vindelici didicere nuper,
Quid Marte posses; milite nam tuo
Drusus Genaunos, implacidum genus,
Breunosque veloces et arces
Alpibus impositas tremendis

P color? decens

Dejecit acer plus vice simplici.
Major Neronum mox grave prœlium
Commisit immanesque Rhætos
Auspiciis pepulit secundis,
Spectandus in certamine Martio,
Devota morti pectora liberæ
Quantis fatigaret ruinis;
Indomitas prope qualis undas
Exercet Auster, Pleïadum choro
Scindente nubes, impiger hostium
Vexare turmas et frementem
Mittere equum medios per ignes.
Sic tauriformis volvitur Aufidus,
Qui regna Dauni præfluit Apuli,
Quum sævit horrendamque cultis
Diluviem meditatur agris,
Ut barbarorum Claudius agmina
Ferrata vasto diruit impetu
Primosque et extremos metendo
Stravit humum sine clade victor,
Te copias, te consilium et tuos
Præbente Divos. Nam tibi quo die
Portus Alexandrea supplex
Et vacuam patefecit aulam,
Fortuna lustro prospera tertio
Belli secundos reddidit exĭtus,
Laudemque et optatum peractis
Imperiis decus arrogavit.
Te Cantaber non ante domabilis
Medusque et Indus, te profugus Scythes
Miratur, o tutela præsens
Italiæ dominæque Romæ.
Te fontium qui celat origines
Nilusque et Ister, te rapidus Tigris,
Te belluosus qui remotis
Obstrepit Oceanus Britannis,

Te non paventis funera Galliæ
Duræque tellus audit Iberiæ,
Te cæde gaudentes Sugambri
Compositis venerantur armis.

CARMEN XV.—AUGUSTI LAUDES.

Phœbus volentem prœlia me loqui
Victas et urbes increpuit lyra,
Ne parva Tyrrhenum per æquor
Vela darem. Tua, Cæsar, ætas
Fruges et agris rettulit uberes
Et signa nostro restituit Jovi
Derepta Parthorum superbis
Postibus et vacuum duellis
Janum Quirini clausit et ordinem
Rectum evaganti frena licentiæ
Injecit emovitque culpas
Et veteres revocavit artes,
Per quas Latinum nomen et Italæ
Crevere vires famaque et imperi
Porrecta majestas ad ortus
Solis ab Hesperio cubili.
Custode rerum Cæsare non furor
Civilis aut vis exiget otium,
Non ira, quæ procudit enses
Et miseras inimicat urbes.
Non, qui profundum Danubium bibunt,
Edicta rumpent Julia, non Getæ,
Non Seres infidive Persæ,
Non Tanaïn prope flumen orti.
Nosque et profestis lucibus et sacris
Inter jocosi munera Liberi
Cum prole matronisque nostris,
Rite Deos prius apprecati,

Virtute functos more patrum duces
Lydis remixto carmine tibiis
Trojamque et Anchisen et almæ
Progeniem Veneris canemus.

Q. HORATII FLACC

CARMEN SECUL

Celebrated again by Claudius A.
by Domitian 88

PHŒBE silvarumque potens Diana,
Lucidum cœli decus, o colendi
Semper et culti, date, quæ precamur
Tempore sacro,
Quo Sibyllini monuere versus
Virgines lectas puerosque castos
Dîs, quibus septem placuere colles,
Dicere carmen.
Alme Sol, curru nitido diem qui

er die claro totiesque grata
    Nocte frequentes.
osque veraces cecinisse, Parcæ,
uod semel dictum est stabilisque rerum
erminus servat, bona jam peractis
    Jungite fata.
ertilis frugum pecorisque Tellus
picea donet Cererem corona;
utriant fetus et aquæ salubres
    Et Jovis auræ.
ondito mitis placidusque telo
upplices audi pueros, Apollo;
iderum regina bicornis, audi,
    Luna, puellas:
oma si vestrum est opus, Iliæque
itus Etruscum tenuere turmæ,
ussa pars mutare lares et urbem
    Sospite cursu,
ui per ardentem sine fraude Trojam
astus Æneas patriæ superstes
iberum munivit iter daturus
    Plura relictis:
i, probos mores docili juventæ,
i, senectuti placidæ quietem,
omulæ genti date remque prolemque
    Et decus omne!
uæque vos bobus veneratur albis
larus Anchisæ Venerisque sanguis,
mpetret, bellante prior, jacentem
    Lenis in hostem.
am mari terraque manus potentes
Iedus Albanasque timet secures;
am Scythæ responsa petunt superbi
    Nuper et Indi.
am *Fides et* Pax et Honos Pudorque
iscus et neglecta redire Virtus

Audet, apparetque beata pleno
Copia cornu.
Augur et fulgente decorus arcu
Phœbus acceptusque novem Camenis,
Qui salutari levat arte fessos
Corporis artus,
Si Palatinas videt æquus arces,
Remque Romanam Latiumque felix
Alterum in lustrum meliusque semper
Proroget ævum.
Quæque Aventinum tenet Algidumque,
Quindecim Diana preces virorum
Curet et votis puerorum amicas
Applicet aures.
Hæc Jovem sentire Deosque cunctos,
Spem bonam certamque domum reporto,
Doctus et Phœbi chorus et Dianæ
Dicere laudes.

gainst S. Pompeius in ab. M. took part. He was not at Actium.

Q. HORATII FLACCI

E P O D O N

LIBER. Written 41–30 B.C.

CARMEN I.—AD MÆCENATEM.

Ibis Liburnis inter alta navium,
Amice, propugnacula,
Paratus omne Cæsaris periculum
Subire, Mæcenas, tuo.
Quid nos? quibus te vita si superstite
Jucunda, si contra, gravis.
Utrumne jussi persequemur otium,
Non dulce, ni tecum simul,
An hunc laborem mente laturi, decet
Qua ferre non molles viros?
Feremus et te vel per Alpium juga,
Inhospitalem et Caucasum,
Vel Occidentis usque ad ultimum sinum,
Forti sequemur pectore.
Roges, tuum labore quid juvem meo,
Imbellis ac firmus parum?
Comes minore sum futurus in metu,
Qui major absentes habet;
Ut assidens implumibus pullis avis
Serpentium allapsus timet
Magis relictis, non, ut adsit, auxili
Latura plus præsentibus.

Libenter hoc et omne militabitur
Bellum in tuæ spem gratiæ.
Non ut juvencis illigata pluribus
Aratra nitantur meis,
Pecusve Calabris ante sidus fervidum
Lucana mutet pascuis,
Neque ut superni villa candens Tusculi
Circæa tangat mœnia.
Satis superque me benignitas tua
Ditavit: haud paravero
Quod aut avarus ut Chremes terra prem
Discinctus aut perdam nepos.

CARMEN II.—ALPIUS.

"Beatus ille, qui procul negotiis,
Ut prisca gens mortalium,
Paterna rura bobus exercet suis,
Solutus omni fenore,
Neque excitatur classico miles truci,
Neque horret iratum mare,
Forumque vitat et superba civium
Potentiorum limina.
Ergo aut adulta vitium propagine
Altas maritat populos,
Aut in reducta valle mugientium
Prospectat errantes greges;
Inutilesque falce ramos amputans
Feliciores inserit;
Aut pressa puris mella condit amphoris
Aut tondet infirmas oves;
Vel quum decorum mitibus pomis caput
Autumnus agris extulit,
Ut gaudet insitiva decerpens pyra,
Certantem et uvam purpuræ,
Qua munéretur te, Priape, et te, pater

Silvane, tutor finium!
Libet jacere modo sub antiqua ilice,
Modo in tenaci gramine.
Labuntur altis interim ripis aquæ,
Queruntur in silvis aves,
Fontesque lymphis obstrepunt manantibus,
Somnos quod invitet leves.
At cum tonantis annus hibernus Jovis
Imbres nivesque comparat,
Aut trudit acres hinc et hinc multa cane
Apros in obstantes plagas,
Aut amite levi rara tendit retia,
Turdis edacibus dolos,
Pavidumque leporem et advenam laqueo gruem
Jucunda captat præmia.
Quis non malarum, quas amor curas habet,
Hæc inter obliviscitur?
Quod si pudica mulier in partem juvet
Domum atque dulces liberos,
Sabina qualis aut perusta solibus
Pernicis uxor Apuli,
Sacrum vetustis exstruat lignis focum
Lassi sub adventum viri,
Claudensque textis cratibus lætum pecus
Distenta siccet ubera;
Et horna dulci vina promens dolio,
Dapes inemptas apparet:
Non me Lucrina juverint conchylia
Magisve rhombus aut scari,
Si quos Eois intonata fluctibus
Hiems ad hoc vertat mare;
Non Afra avis descendat in ventrem meum,
Non attagen Ionicus
Jucundior, quam lecta de pinguissimis
Oliva ramis arborum
Aut herba lapathi prata amantis et gravi

Malvæ salubres corpori
Vel agna festis cæsa Terminalibus
Vel hædus ereptus lupo.
Has inter epulas ut juvat pastas oves
Videre properantes domum,
Videre fessos vomerem inversum boves
Collo trahentes languido,
Positosque vernas, ditis examen domus
Circum renidentes lares."
Hæc ubi locutus fenerator Alfius,
Jam jam futurus rusticus,
Omnem redegit Idibus pecuniam,
Quærit Calendis ponere.

CARMEN III.—AD MÆCENATEM

Parentis olim si quis impia manu
Senile guttur fregerit,
Edit cicutis allium nocentius.
O dura messorum ilia!
Quid hoc veneni sævit in præcordiis?
Num viperinus his cruor

Manum puella savio[q] opponat tuo,
Extrema et in sponda cubet.

CARMEN IV.—IN MENAM.

Lupis et agnis quanta sortito obtigit,
Tecum mihi discordia est,
Ibericis peruste funibus latus
Et crura dura compede.
Licet superbus ambules pecunia,
Fortuna non mutat genus.
Videsne, Sacram metiente te viam
Cum bis trium ulnarum toga,
Ut ora vertat huc et huc euntium
Liberrima indignatio?
Sectus flagellis hic triumviralibus
Præconis ad fastidium
Arat Falerni mille fundi jugera
Et Appiam mannis terit,
Sedilibusque magnus in primis eques
Othone contempto sedet!
Quid attinet tot ora navium gravi
Rostrata duci pondere
Contra latrones atque servilem manum,
Hoc, hoc tribuno militum?"

CARMEN V.—IN CANIDIAM VENEFICAM.

"At, o Deorum quidquid in cœlo regit
Terras et humanum genus,
Quid iste fert tumultus? aut quid omnium
Vultus in unum me truces?
Per liberos te, si vocata partubus
Lucina veris affuit,
Per hoc inane purpuræ decus precor,

[q] suavio

Per improbatorum hæc Jovem.
Quid ut noverca me inquieris aut uti
Petita ferro fellita?
Ut hæc trementi questus ore constitit
Insignibus raptis puer.
Impube corpus, quale posset impia
Mollire Thracum pectora,
Canidia brevibus implicata viperis
Crines et incomptum caput.
Jubet sepulchris caprificos erutas,
Jubet cupressus funebres
Et uncta turpis ova ranæ sanguine
Plumamque nocturnæ strigis
Herbasque, quas Iolcus atque Iberia
Mittit venenorum ferax,
Et ossa ab ore rapta jejunæ canis
Flammis aduri Colchicis.
At expedita Sagana per totam domum
Spargens Avernales aquas
Horret capillis ut marinus asperis
Echinus aut currens aper.
Abacta nulla Veia conscientia,
Ligonibus duris humum
Exhauriebat ingemens laboribus,
Quo posset infossus puer
Longo die bis terque mutatæ dapis
Inemori spectaculo,
Quum promineret ore, quantum exstant aqua
Suspensa mento corpora:
Exsucta uti medulla et aridum jecur
Amoris esset poculum,
Interminato quum semel fixæ cibo
Intabuissent pupulæ.
Non defuisse masculæ libidinis
Ariminensem Foliam
Et otiosa credidit Neapolis

Et omne vicinum oppidum,
Quæ sidera excantata voce Thessala
Lunamque cœlo deripit.
Hic irresectum sæva dente livido
Canidiā rodens pollicem
Quid dixit aut quid tacuit? "O rebus meis
Non infideles arbitræ,
Nox et Diana, quæ silentium regis,
Arcana quum fiunt sacra,
Nunc nunc adeste, nunc in hostiles domos
Iram atque numen vertite!
Formidolosis dum latent silvis feræ
Dulci sopore languidæ,
Senem, quod omnes rideant, adulterum
Latrent Suburanæ canes
Nardo perunctum, quale non perfectius
Meæ laborarint manus.—
Quid accidit? Cur dira barbaræ minus
Venena Medeæ valent?
Quibus superbam fugit ulta pellicem,
Magni Creontis filiam,
Quum palla, tabo munus imbutum, novam
Incendio nuptam abstulit.
Atqui nec herba nec latens in asperis
Radix fefellit me locis.
Indormit unctis omnium cubilibus
Oblivione pellicum.
Ah ah! solutus ambulat veneficæ
Scientioris carmine.
Non usitatis, Vare, potionibus,
O multa fleturum caput,
Ad me recurres nec vocata mens tua
Marsis redibit vocibus.
Majus parabo, majus infundam tibi
Fastidienti poculum,
Priusque cœlum sidet inferius mari,

Tellure porrecta super,
Quam non amore sic meo flagres uti
Bitumen atris ignibus."—
Sub hæc puer jam non ut ante mollib
Lenire verbis impias,
Sed dubius unde rumperet silentium
Misit Thyesteas preces:
"Venena magnum fas nefasque non v
Convertere humanam vicem;
Diris agam vos; dira detestatio
Nulla expiatur victima.
Quin, ubi perire jussus exspiravero,
Nocturnus occurram furor
Petamque vultus umbra curvis unguil
Quæ vis Deorum est manium,
Et inquietis assidens præcordiis
Pavore somnos auferam.
Vos turba vicatim hinc et hinc saxis p
Contundet obscœnas anus.
Post insepulta membra different lupi
Et Esquilinæ alites;

Cave, cave: namque in malos asperrimus
Parata tollo cornua,
Qualis Lycambæ spretus infido gener
Aut acer hostis Bupalo.
An, si quis atro dente me petiverit,
Inultus ut flebo puer?

CARMEN VII.—AD ROMANOS.

Quo, quo scelesti ruitis? aut cur dexteris
Aptantur enses conditi?
Parumne campis atque Neptuno super
Fusum est Latini sanguinis?
Non, ut superbas invidæ Carthaginis
Romanus arces ureret,
Intactus aut Britannus ut descenderet
Sacra catenatus via,
Sed ut secundum vota Parthorum sua
Urbs hæc periret dextera.
Neque hic lupis mos nec fuit leonibus
Unquam nisi in dispar feris.
Furorne cæcus, an rapit vis acrior?
An culpa? Responsum date!—
Tacent et albus ora pallor inficit
Mentesque perculsæ stupent.
Sic est: acerba fata Romanos agunt
Scelusque fraternæ necis,
Ut immerentis fluxit in terram Remi
Sacer nepotibus cruor.

CARMEN VIII.—IN ANUM LIBIDINOSAM.

Rogare longo putidam te seculo,
Vires quid enervet meas?
Quum sit tibi dens ater et rugis vetus
Frontem senectus exaret,

Hictque turpis inter aridas nates
Podex velut crudæ bovis.
Sed incitat me pectus et mammæ putres,
Equina quales ubera,
Venterque mollis et femur tumentibus
Exile suris additum!
Esto beata, funus atque imagines
Ducant triumphales tuum,
Nec sit marita, quæ rotundioribus
Onusta lucis ambulet.
Quid, quod libelli Stoici inter sericos
Jacere pulvillos amant?
Illiterati num minus nervi rigent?
Minusve languet fascinum?
Quod ut superbo provoces ab inguine,
Ore allaborandum est tibi.

CARMEN IX.—AD MÆCENATEM.

QUANDO repostum Cæcubum ad festas dapes
Victore lætus Cæsare
Tecum sub alta, sic Jovi gratum, domo,
Beate Mæcenas, bibam,
Sonante mixtum tibiis carmen lyra,
Hac Dorium, illis barbarum?
Ut nuper, actus quum freto Neptunius
Dux fugit ustis navibus,
Minatus Urbi vincla, quæ detraxerat
Servis amicus perfidis.
Romanus, eheu, posteri negabitis,
Emancipatus feminæ
Fert vallum et arma miles et spadonibus
Servire rugosis potest,
Interque signa turpe militaria
Sol adspicit conopium.

At hoc frementes, verterunt bis mille equos
Galli, canentes Cæsarem,
Hostiliumque navium portu latent
Puppes sinistrorsum citæ.
O Triumphe, tu moraris aureos
Currus et intactas boves?
O Triumphe, nec Jugurthino parem
Bello reportasti ducem,
Neque Africanum, cui super Carthaginem
Virtus sepulchrum condidit.
Terra marique victus hostis Punico
Lugubre mutavit sagum.
Aut ille centum nobilem Cretam urbibus
Ventis iturus non suis,
Exercitatas aut petit Syrtes Noto,
Aut fertur incerto mari.
Napaciores affer huc, puer, scyphos
Et Chia vina aut Lesbia,
Vel, quod fluentem nauseam coërceat,
Metire nobis Cæcubum.
Curam metumque Cæsaris rerum juvat
Dulci Lyæo solvere.

CARMEN X.—IN MÆVIUM POËTAM.

Mala soluta navis exit alite
Ferens olentem Mævium.
Ut horridis utrumque verberes latus,
Auster, memento fluctibus.
Niger rudentes Eurus inverso mari
Fractosque remos differat.
Insurgat Aquilo, quantus altis montibus
Frangit trementes ilices.
Nec *sidus atra nocte* amicum appareat,
Qua tristis Orion cadit:

Quietiore nec feratur æquore,
Quam Graia victorum manus,
Quum Pallas usto vertit iram ab Ilio
In impiam Ajacis ratem.
O quantus instat navitis sudor tuis
Tibique pallor luteus
Et illa non virilis ejulatio,
Preces et aversum ad Jovem,
Ionius udo quum remugiens sinus
Noto carinam ruperit!
Opima quod si præda curvo litore
Porrecta mergos juveris,
Libidinosus immolabitur caper
Et agna Tempestatibus.

CARMEN XI.—AD PETTIUM.

Petti, nihil me sicut antea juvat
Scribere versiculos, amore percussum gravi,
Amore, qui me præter omnes expetit
Mollibus in pueris aut in puellis urere.
Hic tertius December, ex quo destiti
Inachia furere, silvis honorem decutit.
Heu me, per urbem, nam pudet tanti mali,
Fabula quanta fui! Conviviorum et pœnitet;
In quis amantem languor et silentium
Arguit et latere petitus imo spiritus.
Contrane lucrum nil valere candidum
Pauperis ingenium? querebar applorans tibi;
Simul calentis inverecundus Deus
Fervidiore mero arcana promorat loco.
Quod si meis inæstuet præcordiis
Libera bilis, ut hæc ingrata ventis dividat
Fomenta vulnus nil malum levantia,
Desinet imparibus certare summotus pudor.

Ubi hæc severus te palam laudaveram,
  Jussus abire domum ferebar incerto pede
Ad non amicos, heu! mihi postes et heu!
  Limina dura, quibus lumbos et infregi latus.
Nunc gloriantis quamlibet mulierculam
  Vincere mollitie amor Lycisci me tenet;
Unde expedire non amicorum queant
  Libera consilia nec contumeliæ graves,
Sed alius ardor aut puellæ candidæ
  Aut teretis pueri longam renodantis comam.

CARMEN XII.—IN ANUM LIBIDINOSAM.

Quid tibi vis, mulier nigris dignissima barris?
  Munera quid mihi quidve tabellas
Mittis nec firmo juveni neque naris obesæ?
  Namque sagacius unus odoror,
Polypus an gravis hirsutis cubet hircus in alis,
  Quam canis acer, ubi lateat sus.
Quis sudor vietis et quam malus undique membris
  Crescit odor, quum pene soluto
Indomitam properat rabiem sedare; neque illi
  Jam manet humida creta colorque
Stercore fucatus crocodili, jamque subando
  Tenta cubilia tectaque rumpit!
Vel mea quum sævis agitat fastidia verbis:
  "Inachia langues minus ac me;
Inachiam ter nocte potes, mihi semper ad unum
  Mollis opus. Pereat male, quæ te
Lesbia quærenti taurum monstravit inertem;
  Quum mihi Cous adesset Amyntas,
Cujus in indomito constantior inguine nervus
  Quam nova collibus arbor inhæret.
Muricibus Tyriis iteratæ vellera lanæ
  Cui properabantur? Tibi nempe,

Ne foret æquales inter conviva, magis quem
Diligeret mulier sua quam te.
O ego non felix, quam tu fugis, ut pavet acres
Agna lupos capreæque leones!"

CARMEN XIII.—AD AMICOS.

Horrida tempestas cœlum contraxit et imbres
Nivesque deducunt Jovem; nunc mare, nunc sil[illegible]
Threïcio Aquilone sonant. Rapiamus, amici,
Occasionem de die, dumque virent genua
Et decet, obducta solvatur fronte senectus.
Tu vina Torquato move consule pressa meo.
Cetera mitte loqui: Deus hæc fortasse benigna
Reducet in sedem vice. Nunc et Achæmenio
Perfundi nardo juvat et fide Cyllenea
Levare diris pectora sollicitudinibus;
Nobilis ut grandi cecinit Centaurus alumno:
"Invicte, mortalis Dea nate puer Thetide,
Te manet Assaraci tellus, quam frigida parvi
Findunt Scamandri flumina, lubricus et Simoï[illegible];
Unde tibi reditum certo subtemine Parcæ
Rupere, nec mater domum cærula te revehet.
Illic omne malum vino cantuque levato,
Deformis ægrimoniæ dulcibus alloquiis."

CARMEN XIV.—AD MÆCENATEM.

Mollis inertia cur tantam diffuderit imis
Oblivionem sensibus,
Pocula Lethæos ut si ducentia somnos
Arente fauce traxerim,
Candide Mæcenas, occidis sæpe rogando:
Deus, Deus nam me vetat
Inceptos, olim promissum carmen, iambos
Ad umbilicum adducere.

Non aliter Samio dicunt arsisse Bathyllo
Anacreonta Teïum,
Qui persæpe cava testudine flevit amorem
Non elaboratum ad pedem.
Ureris ipse miser: quod si non pulchrior ignis
Accendit obsessam Ilion,
Gaude sorte tua; me libertina neque uno
Contenta Phryne macerat.

CARMEN XV.—AD NEÆRAM.

Nox erat, et cœlo fulgebat Luna sereno
Inter minora sidera,
Quum tu magnorum numen læsura Deorum
In verba jurabas mea,
Artius atque hedera procera adstringitur ilex,
Lentis adhærens brachiis:
Dum pecori lupus et nautis infestus Orion
Turbaret hibernum mare,
Intonsosque agitaret Apollinis aura capillos,
Fore hunc amorem mutuum.
O dolitura mea multum virtute Neæra!
Nam si quid in Flacco viri est,
Non feret assiduas potiori te dare noctes,
Et quæret iratus parem:
Nec semel offensæ cedet constantia formæ,
Si certus intrarit dolor.
Et tu, quicunque es felicior atque meo nunc
Superbus incedis malo,
Sis pecore et multa dives tellure licebit
Tibique Pactolus fluat,
Nec te Pythagoræ fallant arcana renati,
Formaque vincas Nirea,
Eheu translatos alio mærebis amores:
Ast ego vicissim risero.

CARMEN XVI.—AD POPULUM ROMANUM

Altera jam teritur bellis civilibus ætas,
Suis et ipsa Roma viribus ruit,
Quam neque finitimi valuerunt perdere Marsi,
Minacis aut Etrusca Porsenæ manus,
Æmula nec virtus Capuæ nec Spartacus acer
Novisque rebus infidelis Allobrox,
Nec fera cærulea domuit Germania pube
Parentibusque abominatus Hannibal,
Impia perdemus devoti sanguinis ætas,
Ferisque rursus occupabitur solum.
Barbarus heu cineres insistet victor et urbem
Eques sonante verberabit ungula,
Quæque carent ventis et solibus ossa Quirini,
Nefas videre! dissipabit insolens.
Forte quid expediat communiter aut melior pa
Malis carere quæritis laboribus:
Nulla sit hac potior sententia, Phocæorum
Velut profugit exsecrata civitas
Agros atque Lares patrios habitandaque fana
Apris reliquit et rapacibus lupis,
Ire pedes quocunque ferent, quocunque per un
Notus vocabit aut protervus Africus.
Sic placet? an melius quis habet suadere? Se
Ratem occupare quid moramur alite?
Sed juremus in hæc: simul imis saxa renarint
Vadis levata, ne redire sit nefas;
Neu conversa domum pigeat dare lintea, quanc
Padus Matina laverit cacumina,
In mare seu celsus procurrerit Apenninus,
Novaque monstra junxerit libidine
Mirus amor, juvet ut tigres subsidere cervis,
Adulteretur et columba miluo,
Credula nec ravos timeant armenta leonea.

salsa levis hircus æquora.
e poterunt reditus abscindere dulces,
nnis exsecrata civitas,
docili melior grege; mollis et exspes
a perprimat cubilia!
est virtus, muliebrem tollite luctum,
ıræter et volate litora.
Oceanus circumvagus: arva, beata
arva, divites et insulas,
Cererem tellus inarata quotannis
ata floret usque vinea,
; nunquam fallentis termes olivæ,
pulla ficus ornat arborem,
manant ex ilice, montibus altis
pante lympha desilit pede.
ɜ veniunt ad mulctra capellæ,
ɜ tenta grex amicus ubera;
inus circumgemit ursus ovile,
tumescit alta viperis humus.
ilices mirabimur: ut neque largis
Eurus arva radat imbribus,
ɜ siccis urantur semina glebis,
.e rege temperante cœlitum.
rgoo contendit remige pinus,
ıpudica Colchis intulit pedem;
donii torserunt cornua nautæ,
ı nec cohors Ulixei.
ıt pecori contagia, nullius astri
æstuosa torret impotentia.
piæ secrevit litora genti,
navit ære tempus aureum;
c ferro duravit secula: quorum
nda vate me datur fuga.

CARMEN XVII.—AD CANIDIAM.

Jam jam efficaci do manus scientiæ,
Supplex et oro regna per Proserpinæ,
Per et Dianæ non movenda numina,
Per atque libros carminum valentium
Refixa cœlo devocare sidera,
Canidia, parce vocibus tandem sacris
Citumque retro solve solve turbinem.
Movit nepotem Telephus Nereïum,
In quem superbus ordinarat agmina
Mysorum et in quem tela acuta torserat.
Unxere matres Iliæ addictum feris
Alitibus atque canibus homicidam Hectorem,
Postquam relictis mœnibus rex procidit
Heu pervicacis ad pedes Achillei.
Setosa duris exuere pellibus
Laboriosi remiges Ulixei
Volente Circa membra; tunc mens et sonus
Relapsus atque notus in vultus honor.
Dedi satis superque pœnarum tibi,
Amata nautis multum et institoribus.
Fugit juventas et verecundus color
Reliquit ossa pelle amicta lurida;
Tuis capillus albus est odoribus,
Nullum ab labore me reclinat otium;
Urget diem nox et dies noctem, neque est
Levare tenta spiritu præcordia.
Ergo negàtum vincor ut credam miser,
Sabella pectus increpare carmina
Caputque Marsa dissilire nenia.
Quid amplius vis? O mare, o terra, ardeo,
Quantum neque atro delibutus Hercules
Nessi cruore, nec Sicana fervida
Virens in Ætna flamma; tu, donec cinis

Injuriosis aridus ventis ferar,
Cales venenis officina Colchicis.
Quæ finis aut quod me manet stipendium?
Effare: jussas cum fide pœnas luam,
Paratus expiare, seu poposceris
Centum juvencos, sive mendaci lyra
Voles sonari: tu pudica, tu proba
Perambulabis astra sidus aureum.
Infamis Helenæ Castor offensus vicem,
Fraterque magni Castoris, victi prece
Adempta vati reddidere lumina.
Et tu, potes nam, solve me dementia,
O nec paternis obsoleta sordibus,
Neque in sepulchris pauperum prudens anus
Novendiales dissipare pulveres.
Tibi hospitale pectus et puræ manus,
Tuusque venter Pactumeius, et tuo
Cruore rubros obstetrix pannos lavit,
Utcunque fortis exsilis puerpera.
Can. Quid obseratis auribus fundis preces?
Non saxa nudis surdiora navitis
Neptunus alto tundit hibernus salo,
Inultus ut tu riseris Cotyttia
Vulgata, sacrum liberi Cupidinis,
Et Esquilini pontifex venefici
Impune ut Urbem nomine impleris meo?
Quid proderat ditasse Pelignas anus,
Velociusve miscuisse toxicum?
Sed tardiora fata te votis manent:
Ingrata misero vita ducenda est in hoc,
Novis ut usque suppetas laboribus.
Optat quietem Pelopis infidi pater
Egens benignæ Tantalus semper dapis,
Optat Prometheus obligatus aliti,
Optat *supremo* collocare Sisyphus
In monte saxum; sed vetant leges Jovis.

Voles modo altis desilire turribus,
Modo ense pectus Norico recludere,
Frustraque vincla gutturi nectes tuo
Fastidiosa tristis ægrimonia.
Vectabor humeris tunc ego inimicis eques,
Meæque terra cedet insolentiæ.
An quæ movere cereas imagines,
Ut ipse nosti curiosus, et polo
Deripere Lunam vocibus possim meis,
Possim crematos excitare mortuos
Desiderîque temperare pocula,
Plorem artis in te nil agentis exitus?

Q. HORATII FLACCI

SATIRARUM

LIBER PRIMUS.

SATIRA I.

Qui fit, Mæcenas, ut nemo, quam sibi sortem
seu ratio dederit seu fors objecerit, illa[a]
contus vivat, laudet diversa sequentes?
"o fortunati mercatores!" gravis annis[b]
miles ait multo jam fractus membra labore.
contra mercator, navem jactantibus Austris:
militia est potior. Quid enim[c]? concurritur: horæ
momento cita[d] mors venit aut victoria læta."
agricolam laudat juris legumque peritus,
sub galli cantum consultor ubi ostia pulsat.
ille datis vadibus qui rure extractus in urbem est,
solos felices viventes clamat in urbe.
cetera de genere hoc, adeo sunt multa, loquacem
delassare valent Fabium. Ne te morer, audi,
quo rem deducam. Si quis Deus, "En ego," dicat,
"nunc faciam quod vultis: eris tu, qui modo miles,
mercator; tu, consultus modo, rusticus: hinc vos,
vos hinc mutatis discedite partibus. Eia!
quid statis?" nolint. Atqui licet esse beatis.
quid causæ est, merito quin illis Jupiter ambas
iratus buccas inflet neque se fore posthac

[a] *alia* [b] *armis* [c] Quid ni? [d] aut cita

Tam facilem dicat, votis ut præbeat aurem?
Præterea, ne sic, ut qui jocularia, ridens
Percurram: — quamquam ridentem dicere verum
Quid vetat? ut pueris olim dant crustula blandi
Doctores, elementa velint ut discere prima; —
Sed tamen amoto quæramus seria ludo.
Ille gravem duro terram qui vertit aratro,
Perfidus hic caupo, miles* nautæque, per omne
Audaces mare qui currunt, hac mente laborem
Sese ferre, senes ut in otia tuta recedant,
Aiunt, quum sibi sint congesta cibaria: sicut
Parvula, nam exemplo est, magni formica laboris
Ore trahit quodcunque potest atque addit acervo,
Quem struit, haud ignara ac non incauta futuri.
Quæ, simul inversum contristat Aquarius annum,
Non usquam prorepit et illis utitur ante
Quæsitis sapiens[1], quum te neque fervidus æstus
Demoveat lucro, neque hiems, ignis, mare, ferrum,
Nil obstet tibi, dum ne sit te ditior alter.
Quid juvat immensum te argenti pondus et auri
Furtim defossa timidum deponere terra?
"Quod si comminuas, vilem redigatur ad assem."
At, ni id fit, quid habet pulchri constructus acervus?
Milia frumenti tua triverit area centum,
Non tuus hoc capiet venter plus ac meus: ut si
Reticulum panis venales inter onusto
Forte vehas humero, nihilo plus accipias quam
Qui nil portarit. Vel dic, quid referat intra
Naturæ fines viventi, jugera centum an
Mille aret? "At suave est ex magno tollere acervo."
Dum ex parvo nobis tantundem haurire relinquas,
Cur tua plus laudes cumeris granaria nostris?
Ut tibi si sit opus liquidi non amplius urna,
Vel cyatho, et dicas, "Magno de flumine mallem
Quam ex hoc fonticulo tantundem sumere." Eo fit,

* *Præfidus* hic campo miles; [1] patiens

i quos delectet copia justo,
mul avulsos ferat Aufidus acer.
uli eget, quanto est opus, is neque limo
aurit aquam neque vitam amittit in undis. 60
's hominum decepta cupidine falso,
t," inquit; "quia tanti, quantum habeas, sis."
illi? Jubeas miserum esse, libenter
l facit; ut quidam memoratur Athenis
dives, populi comtemnere voces
"Populus me sibilat; at mihi plaudo
imul ac nummos contemplor in arca."
abris sitiens fugientia captat
. Quid rides? mutato nomine de te
atur: congestis undique saccis 70
hians et tamquam parcere sacris
pictis tamquam gaudere tabellis.
raleat nummus? quem præbeat usum?
ır, olus, vini sextarius, adde,
ıa sibi doleat natura negatis.
metu exanimem, noctesque diesque
nalos fures, incendia, servos,
lent fugientes, hoc juvat? Horum
optarim pauperrimus esse bonorum.
oluit tentatum frigore corpus, 80
ısus lecto te adfixit, habes qui
menta paret, medicum roget, ut te
gnatis reddat carisque propinquis?"
ılvum te vult, non filius; omnes
ınt, noti, pueri atque puellæ.
ım tu argento post omnia ponas,
estet quem non merearis amorem?
ıatos, nullo natura labore
.t, retinere velis servareque amicos,
am perdas? ut si quis asellum 90
oceat parentem currere frenis.

At si Ac si Et si Aut si Non si Atqui

Denique sit finis quærendi, quumque habe
Pauperiem metuas minus et finire laborem
Incipias, parto quod avebas, ne facias quo
Ummidius quidam; non longa est fabula:
Ut metiretur nummos; ita sordidus, ut se
Non unquam servo melius vestiret; adusq
Supremum tempus, ne se penuria victus
Opprimeret, metuebat. At hunc liberta s
Divisit medium, fortissima Tyndaridarum.
"Quid mi igitur suades? ut vivam Mær
Ut Nomentanus?" Pergis pugnantia secu
Frontibus adversis componere: non ego, a
Quum veto te fieri, vappam jubeo ac nebu
Est inter Tanaïn quiddam socerumque Vi
Est modus in rebus, sunt certi denique fi
Quos ultra citraque nequit consistere rect
Illuc, unde abii, redeo, nemo ut avarus
Se probet ac potius laudet diversa sequen
Quodque aliena capella gerat distentius u
Tabescat, neque se majori pauperiorum
Turbæ comparet, hunc atque hunc supera
Sic festinanti semper locupletior obstat.

benignus erat. Contra hic, ne prodigus esse
metuens, inopi dare nolit amico,
quo duramque famem propellere possit.
i perconteris, avi cur atque parentis
am ingrata stringat malus ingluvie rem,
conductis coëmens obsonia nummis:
s atque animi quod parvi nolit haberi,
let; laudatur ab his, culpatur ab illis.
s vappæ famam timet ac nebulonis,
gris, dives positis in fenore nummis:
hic capiti mercedes exsecat atque,
perditior quisque est, tanto acrius urget;
sectatur modo sumpta veste virili
ribus duris tironum. "Maxime," quis non,
ir!" exclamat, simul atque audivit? "At in se
estu sumptum facit hic." Vix credere possis
ibi non sit amicus, ita ut pater ille, Terentî
quem miserum gnato vixisse fugato
, non se pejus cruciaverit atque hic.
nunc quærat, "Quo res hæc pertinet?" Illuc:
tant stulti vitia, in contraria currunt.
ius tunicis demissis ambulat; est qui
ad obscœnum subductis usque facetus;
s Rufillus olet, Gargonius hircum.
lium est. Sunt qui nolint tetigisse nisi illas,
i subsuta talos tegat instita veste:
alius nullam nisi olenti in fornice stantem.
i notus homo quum exiret fornice, "Macte
esto," inquit sententia dia Catonis:
nul ac venas inflavit tetra libido,
renes æquum est descendere, non alienas
ere uxores. "Nolim laudarier," inquit,
e," mirator cunni Cupiennius albi.
est operæ pretium, procedere recte
chos *non* vultis, ut omni parte laborent;
lis multo corrupta dolore voluptas,

tque hæc rara, cadat dura inter sæpe pe
lic se præcipitem tecto dedit; ille flagell
d mortem cæsus; fugiens hic decidit ac
rædonum in turbam; dedit hic pro corpo
lunc perminxerunt calones; quin etiam
ccidit, ut quidam testes caudamque sala
emeterent ferro. Jure omnes: Galba n
utior at quanto merx est in classe secun
ibertinarum dico, Sallustius in quas
on minus insanit, quam qui mœchatur:
ua res, qua ratio suaderet quaque modes
lunifico esse licet, vellet bonus atque ben
sse, daret quantum satis esset nec sibi d
edecorique foret. Verum hoc se amplec
oc amat et laudat: "Matronam nullam
t quondam Marsæus, amator Originis ill
ui patrium mimæ donat fundumque lare
il fuerit mi, inquit, cum uxoribus unqua
erum est cum mimis, est cum meretricib
ama malum gravius quam res trahit. An
ersonam satis est, non illud, quidquid ub
fficit, evitare? Bonam depeream famam

ere. Tuo vitio rerumne labores,
rre putas? Quare, ne pœniteat te,
matronas sectarier, unde laboris
aurire mali est quam ex re decerpere fructus.
agis huic inter niveos viridesque lapillos — 80
licet hoc, Cerinthe, tuum — tenerum est femur
it crus
s; atque etiam melius persæpe togatæ est.
uc, quod mercem sine fucis gestat, aperte
venale habet ostendit, nec, si quid honesti est,
habetque palam, quærit quo turpia celet.
is hic mos est, ubi equos mercantur: opertos
iunt, ne, si facies, ut sæpe, decora
fulta pede est, emptorem inducat hiantem,
pulchræ clunes, breve quod caput, ardua cervix.
li recte: ne corporis optima Lyncei 90
nplere oculis, Hypsæa cæcior illa,
nala sunt spectes. "O crus! o brachia!" verum
is, nasuta, brevi latere ac pede longo est.
næ præter faciem nil cernere possis,
, ni Catia est, demissa veste tegentis.
rdicta petes, vallo circumdata — nam te
cit insanum —, multæ tibi tum officient[b] res,
les, lectica, ciniflones, parasitæ,
los stola demissa et circumdata palla,
na, quæ invideant pure apparere tibi rem. 100
, nil obstat; Cois tibi pæne videre est
dam, ne crure malo, ne sit pede turpi;
i possis oculo latus. An tibi mavis
as fieri pretiumque avellier ante
mercem ostendi? "Leporem venator ut alta
re sectetur, positum sic tangere nolit,"
t et apponit, "Meus est amor huic similis; nam
volat in medio posita et fugientia captat."—
e *versiculis* speras tibi posse dolores

[b] officiunt

Atque æstus curasque graves e pectore pelli?
Nonne cupidinibus statuat natura modum quem,
Quid latura sibi quid sit dolitura negatum,
Quærere plus prodest et inane abscindere soldo?
Num, tibi quum fauces urit sitis, aurea quæris
Pocula? num esuriens fastidis omnia præter
Pavonem rhombumque? Tument tibi quum inguina, num, si
Ancilla aut verna est præsto puer[1], impetus in quem
Continuo fiat, malis tentigine rumpi?
Non ego: namque parabilem amo Venerem facilemque.
Illam, "Post paullo:" "Sed pluris:" "Si exierit vir:"
Gallis, hanc Philodemus ait sibi, quæ neque magno
Stet pretio neque cunctetur, quum est jussa venire.
Candida rectaque sit; munda hactenus, ut neque longa
Nec magis alba velit, quam dat natura, videri.
Hæc ubi supposuit dextro corpus mihi lævum,
Ilia et Egeria est: do nomen quodlibet illi,
Nec vereor, ne, dum futuo, vir rure recurrat,
Janua frangatur, latret canis, undique magno
Pulsa domus strepitu resonet, vel pallida[2] lecto
Desiliat mulier, miseram se conscia clamet,
Cruribus hæc metuat, doti deprensa, egomet mi.
Discincta tunica fugiendum est ac pede nudo,
Ne nummi pereant aut puga aut denique fama.
Deprendi miserum est; Fabio vel judice vincam.

SATIRA III.

Omnibus hoc vitium est cantoribus, inter amicos
Ut nunquam inducant animum cantare rogati,
Injussi nunquam desistant. Sardus habebat
Ille Tigellius hoc. Cæsar, qui cogere posset,
Si peteret per amicitiam patris atque suam, non
Quidquam proficeret; si collibuisset, ab ovo

[1] aut puer [2] vepallida ue pallida

Usque ad mala citaret[l], "Io Bacche!" modo summa
Voce, modo hac, resonat quæ chordis quattuor ima.
Nil æquale homini fuit illi; sæpe velut qui
Currebat fugiens hostem, persæpe velut qui
Junonis sacra ferret: habebat sæpe ducentos,
Sæpe decem servos; modo reges atque tetrarchas,
Omnia magna, loquens; modo: Sit mihi mensa tripes et
Concha salis puri et toga, quæ defendere frigus
Quamvis crassa queat. Decies centena dedisses
Huic parco paucis contento, quinque diebus
Nil erat in loculis. Noctes vigilabat ad ipsum
Mane, diem totum stertebat; nil fuit unquam
Sic impar sibi. Nunc aliquis dicat mihi, "Quid tu?
Nullane habes vitia?" Immo alia et fortasse minora.
Mænius absentem Novium quum carperet, "Heus tu,"
Quidam ait, "ignoras te? an ut ignotum dare nobis
Verba putas?" "Egomet mi ignosco," Mænius inquit.
Stultus et improbus hic amor est dignusque notari.
Quum tua perviděas[m] oculis mala lippus inunctis,
Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum,
Quam aut aquila aut serpens Epidaurius? At tibi contra
Evenit, inquirant vitia ut tua rursus et illi.
Iracundior est paullo, minus aptus acutis
Naribus horum hominum; rideri possit, eo quod
Rusticius tonso toga defluit et male laxus
In pede calceus hæret: at est bonus, ut melior vir
Non alius quisquam, at tibi amicus, at ingenium ingens
Inculto latet hoc sub corpore. Denique te ipsum
Concute, num qua tibi vitiorum inseverit olim
Natura aut etiam consuetudo mala; namque
Neglectis urenda filix innascitur agris.
Illuc prævertamur, amatorem quod amicæ
Turpia decipiunt cæcum vitia, aut etiam ipsa hæc
Delectant, veluti Balbinum polypus Hagnæ.
Vellem in amicitia sic erraremus et isti

[l] literaret [m] prævideas

ori nomen virtus posuisset honestum.
pater ut gnati, sic nos debemus amici,
uod sit vitium, non fastidire: strabonem
ellat pætum pater, et pullum, male parv
ui filius est, ut abortivus fuit olim
yphus; hunc varum distortis cruribus; i
butit scaurum, pravis fultum male talis.
cius hic vivit: frugi dicatur. Ineptus
jactantior hic paullo est: concinnus ami
tulat ut videatur. At est truculentior a
s æquo liber: simplex fortisque habeatu
dior est: acres inter numeretur. Opinor
c res et jungit, junctos et servat amicos.
nos virtutes ipsas invertimus atque
cerum cupimus vas incrustare. Probus
iscum vivit: multum demissus homo; i
do cognomen pingui damus. Hic fugit
idias nullique malo latus obdit apertum,
m genus hoc inter vitæ versetur, ubi ac
idia atque vigent ubi crimina: pro bene
non incauto fictum astutumque vocamus
plicior quis et est, qualem me sæpe liber

us modulisque suis ratio utitur, ac res
ue est, ita suppliciis delicta coërcet?
ım servum, patinam qui tollere jussus
pisces tepidumque ligurierit jus,
suffigat, Labeone insanior inter
atur. Quanto hoc furiosius atque
ccatum est! Paullum deliquit amicus;
i concedas, habeare insuavis: acerbus
fugis, ut Rusonem debitor æris,
quum tristes misero venere Calendæ,
n aut nummos unde unde extricat, amaras
jugulo historias captivus ut audit.
it lectum potus mensave catillum
manibus tritum dejecit: ob hanc rem,
um ante mea quia pullum in parte catini
suriens, minus hoc jucundus amicus
! Quod faciam, si furtum fecerit, aut si
it commissa fide sponsumve negarit?
ia esse fere placuit peccata, laborant,
ntum ad verum est; sensus moresque repugnant
sa utilitas, justi prope mater et æqui.
orepserunt primis animalia terris,
t turpe pecus, glandem atque cubilia propter
s et pugnis, dein fustibus, atque ita porro
nt armis, quæ post fabricaverat usus,
rba, quibus voces sensusque notarent,
ue invenere; dehinc absistere bello,
œperunt munire et ponere leges,
ur esset, neu latro, neu quis adulter.
ante Helenam cunnus teterrima belli
d ignotis perierunt mortibus illi,
ierem incertam rapientes more ferarum
ditior cædebat, ut in grege taurus.
enta metu injusti fateare necesse est,
si fastosque velis evolvere mundi.
a *potest* justo secernere iniquum,

ividit ut bona diversis, fugienda petendis
ec vincet ratio hoc, tantundem ut peccet i
ui teneros caules alieni fregerit horti,
t qui nocturnus sacra Divum legerit. Ad
egula, peccatis quæ pœnas irroget æquas,
e scutica dignum horribili sectere flagello
am, ut ferula cædas meritum majora subi
erbera, non vereor, quum dicas esse pares
urta latrociniis et magnis parva mineris
alce recisurum simili te, si tibi regnum
ermittant homines. Si dives, qui sapiens
t sutor bonus et solus formosus et est rex;
ur optas quod habes? "Non nosti, quid pa
Chrysippus dicat: Sapiens crepidas sibi n
ec soleas fecit, sutor tamen est sapiens."
Ut, quamvis tacet Hermogenes, cantor ta
ptimus est modulator; ut Alfenus vafer, c
bjecto instrumento artis clausaque tabern
utor erat, sapiens operis sic optimus omnis
st opifex solus, sic rex." Vellunt tibi ba
ascivi pueri; quos tu nisi fuste coërces,
rgeris turba circum te stante miserque

ta cum libertate notabant.
ndet Lucilius, hosce sequutus,
m pedibus numerisque; facetus,
s, durus componere versus.
vitiosus: in hora sæpe ducentos,
ersus dictabat stans pede in uno.
lutulentus, erat quod tollere velles;
e piger scribendi ferre laborem,
e: nam ut multum, nil moror. Ecce,
imo me provocat: "Accipe, si vis,
las; detur nobis locus, hora,
eamus uter plus scribere possit."
nt, inopis me quodque pusilli
mi, raro et perpauca loquentis.
is hircinis follibus auras,
ites, dum ferrum molliat ignis,
tare. Beatus Fannius ultro
et imagine; quum mea nemo
vulgo recitare timentis ob hanc rem,
os genus hoc minime juvat, utpote plures
s. Quemvis media erue turba:
iam aut misera ambitione laborat.
i insanit amoribus, hic puerorum;
rgenti splendor; stupet Albius ære;
rces surgente a sole ad eum quo
pet regio; quin per mala præceps
lvis collectus turbine, ne quid
dat metuens aut ampliet ut rem.
uunt versus, odere poëtas.
et in cornu; longe fuge: dummodo risum
non hic cuiquam parcet amico;
ue semel chartis illeverit, omnes
o redeuntes scire lacuque
nus." Agedum, pauca accipe contra.
ne illorum, dederim quibus esse poëtis,
nero: neque enim concludere versum

Dixeris esse satis; neque, si qui scribat ut
Sermoni propiora, putes hunc esse poëtam.
Ingenium cui sit, cui mens divinior atque
Magna sonaturum, des nominis hujus hon
Idcirco quidam, comœdia necne poëma
Esset, quæsivere; quod acer spiritus ac vi
Nec verbis nec rebus inest, nisi quod pede
Differt sermoni, sermo merus. "At pater
Sævit, quod meretrice nepos insanus amica
Filius uxorem grandi cum dote recuset,
Ebrius et, magnum quod dedecus, ambulet
Noctem cum facibus." Numquid Pompor
Audiret leviora, pater si viveret? Ergo
Non satis est puris versum perscribere ver
Quem si dissolvas, quivis stomachetur eod
Quo personatus pacto pater. His, ego qu
Olim quæ scripsit Lucilius, eripias si
Tempora certa modosque et, quod prius or
Posterius facias, præponens ultima primis,
Non, ut si solvas, "Postquam Discordia te
Belli ferratos postes portasque refregit,"
Invenias etiam disjecti membra poëtæ.
Hactenus hæc: alias, justum sit necne po
Nunc illud tantum quæram, meritone tibi
Suspectum genus hoc scribendi. Sulcius
Ambulat et Caprius, rauci male cumque li
Magnus uterque timor latronibus; at ben
Et vivat puris manibus, contemnat utrum
Ut sis tu similis Cæli Birrique latronum,
Non ego sum Capri neque Sulci: cur metu
Nulla taberna meos habeat neque pila libe
Quîs manus insudet vulgi Hermogenisque
Nec recito cuiquam nisi amicis, idque coac
Non ubivis coramve quibuslibet. "In me
Scripta foro recitent, sunt multi quique la
Suave locus voci resonat conclusus." In

, haud illud quærentes, num sine sensu,
num faciant alieno. "Lædere gaudes."
et hoc studio pravus facis." Unde petitum
ne jacis? Est auctor quis denique eorum,
n quibus? Absentem qui rodit amicum,
i defendit alio culpante, solutos
ptat risus hominum famamque dicacis,
e qui non visa potest, commissa tacere
quit; hic niger est, hunc tu, Romane, caveto.
tribus lectis videas cœnare quaternos,
bus unus amet quavis adspergere cunctos
ersum, qui præbet aquam; post, hunc quoque potus,
lita quum verax aperit præcordia Liber.
tibi comis et urbanus liberque videtur,
nto nigris. Ego, si risi, quod ineptus
illos Rufillus olet, Gargonius hircum;
idus et mordax videor tibi? Mentio si qua
Capitolini furtis injecta Petilli
coram fuerit, defendas, ut tuus est mos:
le Capitolinus convictore usus amicoque
puero est causaque mea permulta rogatus
sit, et incolumis lætor quod vivit in urbe;
i tamen admiror, quo pacto judicium illud
gerit." Hic nigræ sucus loliginis, hæc est
rugo mera; quod vitium procul afore chartis,
que animo prius, ut si quid promittere de me
sum aliud vere, promitto. Liberius si
xero quid, si forte jocosius, hoc mihi juris
m venia dabis: insuevit pater optimus hoc me,
fugerem exemplis vitiorum quæque notando.
um me hortaretur, parce, frugaliter atque
rerem uti contentus eo quod mi ipse parasset:
onne vides, Albi ut male vivat filius, utque
rrus inops? magnum documentum, ne patriam re
dere quis velit." A turpi meretricis amore
um deterreret: "Scetani dissimilis sis."

Ne sequerer mœchas, concessa quum
Possem: "Deprensi non bella est fa
Aiebat. Sapiens, vitatu quidque pe
Sit melius, causas reddet tibi: mi sa
Traditum ab antiquis morem servare
Dum custodis eges, vitam famamque
Incolumem possum; simul ac durav
Membra animumque tuum, nabis sin
Formabat puerum dictis, et sive jub
Ut facerem quid, "Habes auctorem,
Unum ex judicibus selectis objicieba
Sive vetabat, "An hoc inhonestum e
Necne sit, addubites, flagret rumore
Hic atque ille?" Avidos vicinum fu
Exanimat mortisque metu sibi parce
Sic teneros animos aliena opprobria
Absterrent vitiis. Ex hoc ego sanus
Perniciem quæcunque ferunt, medio
Ignoscas, vitiis teneor; fortassis et i
Largiter abstulerit longa ætas, liber
Consilium proprium; neque enim, qu
Porticus excepit, desum mihi. "Re
Hoc faciens vivam melius." "Sic d
Occurram." "Hoc quidam non belle
Imprudens olim faciam simile?" H
Compressis agito labris; ubi quid da
Illudo chartis. Hoc est mediocribus
Ex vitiis unum; cui si concedere no
Multa poëtarum veniet manus, auxil
Sit mihi; nam multo plures sumus a
Judæi cogemus in hanc concedere tu

SATIRA V.

Egressum magna me excepit Aricia
Hospitio modico; rhetor comes Heli
Græcorum longe doctissimus; inde

utis, cauponibus atque malignis.
avi divisimus, altius ac nos
num; minus est gravis Appia tardis.
ter aquam, quod erat deterrima, ventri
n, cœnantes haud animo æquo
omites. Jam nox inducere terris
olo diffundere signa parabat.
autis, pueris convicia nautæ
Huc appelle." "Trecentos inseris: ohe
!" Dum æs exigitur, dum mula ligatur,
a. Mali culices ranæque palustres
nos. Absentem ut cantat amicam
us vappa nauta atque viator
idem fessus dormire viator
issæ pastum retinacula mulæ
saxo religat stertitque supinus.
aderat, nil quum procedere lintrem
onec cerebrosus prosilit unus
itæque caput lumbosque saligno
quarta vix demum exponimur hora.
e tua lavimus, Feronia, lympha.
ansi tria repimus atque subimus
axis late candentibus Anxur.
s erat Mæcenas optimus atque
si magnis de rebus uterque
os soliti componere amicos.
o nigra meis collyria lippus
terea Mæcenas advenit atque
itoque simul Fonteius, ad unguem
, Antoni non ut magis alter amicus.
lio Lusco prætore libenter
nsani ridentes præmia scribæ,
t latum clavum prunæque batillum *.
um lassi deinde urbe manemus,
ente domum, Capitone culinam.

* vatillum catillum.

Postera lux oritur multo gratissima; namque
Plotius et Varius Sinuessæ Virgiliusque
Occurrunt, animæ, quales neque candidiores
Terra tulit neque quis me sit devinctior alter.
O qui complexus et gaudia quanta fuerunt!
Nil ego contulerim jucundo sanus amico.
Proxima Campano ponti quæ villula, tectum
Præbuit, et parochi quæ debent ligna salemque
Hinc muli Capuæ clitellas tempore ponunt.
Lusum it Mæcenas, dormitum ego Virgiliusque
Namque pila lippis inimicum et ludere crudis.
Hinc nos Cocceii recipit plenissima villa,
Quæ super est Caudi cauponas. Nunc mihi p
Sarmenti scurræ pugnam Messîque Cicirrhi,
Musa, velim memores, et quo patre natus uter
Contulerit lites. Messî clarum genus Osci;
Sarmenti domina exstat: ab his majoribus orti
Ad pugnam venere. Prior Sarmentus: "Equ
Esse feri similem dico." Ridemus, et ipse
Messius: "Accipio:"—caput et movet: "O, tu
Ni foret exsecto frons," inquit, "quid faceres, c
Sic mutilus miniteris?" At illi fœda cicatrix
Setosam lævi frontem turpaverat oris.
Campanum in morbum, in faciem permulta jo
Pastorem saltaret uti Cyclopa rogabat:
Nil illi larva aut tragicis opus esse cothurnis.
Multa Cicirrhus ad hæc: Donasset jamne cate
Ex voto laribus, quærebat? Scriba quod esset
Deterius nihilo* dominæ jus esse. Rogabat
Denique, cur unquam fugisset, cui satis una
Farris libra foret, gracili sic tamque pusillo?
Prorsus jucunde cœnam produximus illam.
Tendimus hinc recta Beneventum, ubi sedulus
Pæne macros arsit dum turdos versat in igni;
Nam vaga per veterem dilapso flamma culinam

* Nihilo deterius Nullo deterius

ummum properabat lambere tectum.
ıvidos cœnam servosque timentes
:e atque omnes restinguere velle videres.
illo montes Apulia notos
mihi, quos torret Atabulus, et quos
erepsemus, nisi nos vicina Trivici
›isset, lacrimoso non sine fumo,
foliis ramos urente camino.
ıendacem stultissimus usque puellam
n noctem exspecto: somnus tamen aufert
Veneri; tum immundo somnia visu
n vestem maculant ventremque supinum.
hinc rapimur viginti et milia rhedis,
ppidulo, quod versu dicere non est,
facile est: venit vilissima rerum
; sed panis longe pulcherrimus, ultra
t soleat humeris portare viator;
ısî lapidosus, aquæ non ditior urnâ;
a forti Diomede est conditus olim.
hinc Varius discedit mæstus amicis.
›s fessi pervenimus, utpote longum
iter et factum corruptius imbri.
mpestas melior, via pejor adusque
ia piscosi; dein Gnatia, lymphis
ıructa, dedit risusque jocosque,
ma sine thura liquescere limine sacro
e cupit. Credat Judæus Apella,
namque Deos didici securum agere ævum,
id miri faciat natura, Deos id
alto cœli demittere tecto.
ım longæ finis chartæque viæque est.

SATIRA VI.

Mæcenas, Lydorum quidquid Etruscos
ıes, nemo generosior est te,

Nec quod avus tibi maternus fuit atque p
Olim qui magnis legionibus imperitarent,
Ut plerique solent, naso suspendis adunco
Ignotos, ut me libertino patre natum.
Quum referre negas, quali sit quisque par
Natus, dum ingenuus, persuades hoc tibi
Ante potestatem Tulli atque ignobile regi
Multos sæpe viros nullis majoribus ortos
Et vixisse probos, amplis et honoribus au
Contra Lævinum, Valeri genus, unde sup
Tarquinius regno pulsus fugit, unius assis
Non unquam pretio pluris licuisse, notant
Judice, quo nosti, populo, qui stultus hon
Sæpe dat indignis et famæ servit ineptus,
Qui stupet in titulis et imaginibus. Quic
Nos facere a vulgo longe longeque remoto
Namque esto, populus Lævino mallet hon
Quam Decio mandare novo, censorque mo
Appius, ingenuo si non essem patre natus
Vel merito, quoniam in propria non pelle
Sed fulgente trahit constrictos gloria curr
Non minus ignotos generosis. Quo tibi,

saxo cives aut tradere Cadmo?"
is collega gradu post me sedet uno; 40
tille, pater quod erat meus." Hoc tibi Paullus
videris? At hic, si plaustra ducenta
tque foro tria funera, magna sonabit
od vincatque tubas: saltem tenet hoc nos.
ie redeo libertino patre natum,
int omnes libertino patre natum,
sum tibi, Mæcenas, convictor; at olim,
pareret legio Romana tribuno.
ioc illi est; quia non ut forsit honorem
invideat quivis, ita te quoque amicum, 50
cautum dignos assumere, prava
procul. Felicem dicere non hoc
, casu quod te sortitus amicum;
im mihi te fors obtulit: optimus olim
post hunc Varius, dixere quid essem.
ram, singultim pauca loquutus,
nque pudor prohibebat plura profari,
ie claro natum patre, non ego circum
iano vectari rura caballo,
eram, narro. Respondes, ut tuus est mos, 60
eo; et revocas nono post mense jubesque
iicorum numero. Magnum hoc ego duco,
ui tibi, qui turpi secernis honestum,
præclaro, sed vita et pectore puro.
itiis mediocribus ac mea paucis
st natura, alioqui recta, velut si
spersos reprehendas corpore nævos,
varitiam neque sordes aut mala lustra
re quisquam mihi, purus et insons,
audem, si et vivo carus amicis; 70
pater his, qui macro pauper agello
Flavi ludum me mittere, magni
magnis e centurionibus orti,
nsi loculos tabulamque lacerto,

Ibant octonis referentes Idibus æra:
Sed puerum est ausus Romam portare c
Artes, quas doceat quivis eques atque s
Semet prognatos. Vestem servosque se
In magno ut populo, si qui vidisset, avi
Ex re præberi sumptus mihi crederet il
Ipse mihi custos incorruptissimus omne
Circum doctores aderat. Quid multa?
Qui primus virtutis honos, servavit ab c
Non solum facto, verum opprobrio quoq
Nec timuit, sibi ne vitio quis verteret, c
Si præco parvas aut, ut fuit ipse, coacto
Mercedes sequerer; neque ego essem q
Laus illi debetur et a me gratia major.
Nil me pœniteat sanum patris hujus; e
Non, ut magna dolo factum negat esse
Quod non ingenuos habeat clarosque pa
Sic me defendam. Longe mea discrepa
Et vox et ratio: nam si natura juberet
A certis annis ævum remeare peractum
Atque alios legere ad fastum quoscunqu
Optaret sibi quisque: meis contentus h
Fascibus et sellis nollem mihi sumere, c
Judicio vulgi, sanus fortasse tuo, quod
Nollem onus haud unquam solitus port
Nam mihi continuo major quærenda fo
Atque salutandi plures; ducendus et u
Et comes alter, uti ne solus rusve pereg
Exirem; plures calones atque caballi
Pascendi, ducenda petorrita. Nunc mi
Ire licet mulo vel si libet usque Taren
Mantica cui lumbos onere ulceret atque
Objiciet nemo sordes mihi, quas tibi, Ti
Quum Tiburte via prætorem quinque s
Te pueri lasanum portantes œnophorum
Hoc ego commodius quam tu, præclar

tque aliis vivo. Quacunque libido est,
us; percontor, quanti olus ac far;
ircum vespertinumque pererro
m; adsisto divinis; inde domum me
t ciceris refero laganique catinum;
istratur pueris tribus, et lapis albus
m cyatho duo sustinet; adstat echinus
patera guttus, Campana supellex.
dormitum, non sollicitus, mihi quod cras
n sit mane, obeundus Marsya, qui se 120
rre negat Noviorum posse minoris.
m jaceo; post hanc vagor; aut ego lecto
o, quod me tacitum juvet, ungor olivo,
raudatis immundus Natta lucernis.
e fessum sol acrior ire lavatum
, fugio Campum lusumque trigonem.
on avide, quantum interpellet inani
m durare, domesticus otior. Hæc est
orum misera ambitione gravique;
nsolor victurum suavius, ac si 130
vus, páter atque meus patruusque fuisset.

SATIRA VII.

ri Regis Rupilî pus atque venenum
uo pacto sit Persius ultus, opinor
t lippis notum et tonsoribus esse.
c permagna negotia dives habebat
s, etiam lites cum Rege molestas;
no atque odio qui posset vincere Regem,
tumidusque, adeo sermonis amari,
Barros ut equis præcurreret albis.
ı redeo. Postquam nihil inter utrumque
— *hoc* etenim sunt omnes jure molesti. 10
quibus adversum bellum incidit, inter
iamiden animosum atque inter Achillem

Ira fuit capitalis, ut ultima divideret mor
Non aliam ob causam, nisi quod virtus in
Summa fuit; duo si discordia vexet inert
Aut si disparibus bellum incidat, ut Diom
Cum Lycio Glauco, discedat pigrior, ultro
Muneribus missis —, Bruto prætore tener
Ditem Asiam, Rupili et Persî par pugnat
Compositum melius cum Bitho Bacchius.
Acres procurrunt, magnum spectaculum
Persius exponit causam; ridetur ab omni
Conventu; laudat Brutum laudatque coh
Solem Asiæ Brutum appellat, stellasque s
Appellat comites, excepto Rege; canem i
Invisum agricolis sidus, venisse. Ruebat
Flumen ut hibernum, fertur quo rara sec
Tum Prænestinus salso multoque fluenti
Expressa arbusto regerit convicia, durus
Vindemiator et invictus, cui sæpe viator
Cessisset, magna compellans voce cucullu
At Græcus, postquam est Italo perfusus a
Persius exclamat, "Per magnos, Brute, D

æ plebi stabat commune sepulchrum,
scurræ Nomentanoque nepoti.
:s in fronte, trecentos cippus in agrum
: Heredes monumentum ne sequeretur.
; Esquiliis habitare salubribus atque
aprico spatiari, quo modo tristes
rmem spectabant ossibus agrum;
ıi non tantum furesque feræque suëtæ
are locum curæ sunt atque labori,
carminibus quæ versant atque venenis
animos; has nullo perdere possum
bere modo, simul ac vaga luna decorum
ı, quin ossa legant herbasque nocentes.
et nigra succinctam vadere palla
pedibus nudis passoque capillo,
na majore ululantem: pallor utrasque
ırrendas adspectu. Scalpere terram
et pullam divellere mordicus agnam
; cruor in fossam confusus, ut inde
:erent, animas responsa daturas.
ffigies erat, altera cerea; major
e pœnis compesceret inferiorem.
ɔliciter stabat, servilibus ut quæ
ura modis. Hecaten vocat altera, sævam
iphonen. Serpentes atque videres
rrare canes, lunamque rubentem,
is testis, post magna latere sepulchra.
; si quid, merdis caput inquiner albis
atque in me veniat mictum atque cacatum
ragilis Pediatia furque Voranus.
id memorem? quo pacto alterna loquentes
m Sagana resonarent triste et acutum,
i barbam variæ cum dente colubræ
t furtim terris, et imagine cerea
serit ignis, et ut non testis inultus
voces Furiarum et facta duarum.

am, displosa sonat quantum vesica, peped
iffissa nate ficus: at illæ currere in urbem
nidiæ dentes, altum Saganæ caliendrum
xcidere atque herbas atque incantata lace
incula cum magno risuque jocoque videre

SATIRA IX.

BAM forte via sacra, sicut meus est mos,
escio quid meditans nugarum; totus in il
ccurrit quidam notus mihi nomine tantum
rreptaque manu: "Quid agis, dulcissime
Suaviter, ut nunc est," inquam, "et cupio omni
uum assectaretur. "Numquid vis?" occu
Noris nos," inquit; "docti sumus." Hic e
oc," inquam, "mihi eris." Misere discede
e modo ocius, interdum consistere, in aure
icere nescio quid puero, quum sudor ad in
anaret talos. "O te, Bolane, cerebri
elicem!" aiebam tacitus; quum quidlibet
arriret, vicos, urbem laudaret. Ut illi
il respondebam. "Misere cupis," inquit, "

; namque instat fatum mihi triste, Sabella
puero cecinit divina mota anus urna :
: neque dira venena nec hosticus auferet ensis
sterum dolor aut tussis nec tarda podagra ;
lus hunc quando consumet cunque ; loquaces,
piat, vitet, simul atque adoleverit ætas.'"
um erat ad Vestæ, quarta jam parte diei
erita ; et casu tunc respondere vadato
bat, quod ni fecisset, perdere litem.
me amas," inquit, "paullum hic ades." "Interea, si
valeo stare aut novi civilia jura ; [quit,
ropero quo scis." "Dubius sum, quid faciam." in-
me relinquam, an rem." "Me, sodes." "Non fa-
iam," ille,
præcedere cœpit. Ego, ut contendere durum est
victore, sequor. "Mæcenas quomodo tecum ?"
ec repetit, "paucorum hominum et mentis bene sanæ
mo dexterius fortuna est usus. Haberes
agnum adjutorem, posset qui ferre secundas,
unc hominem velles si tradere ; dispeream, ni
bmosses omnes." "Non isto vivimus illic,
uo tu rere, modo ; domus hac nec purior ulla est
ec magis his aliena malis ; nil mi officit unquam,
itior hic aut est quia doctior ; est locus uni
Cuique suus." "Magnum narras, vix credibile !" "Atqui
ic habet." "Accendis, quare cupiam magis illi
roximus esse." "Velis tantummodo ; quæ tua virtus,
xpugnabis ; et est qui vinci possit, eoque
ifficiles aditus primos habet." "Haud mihi deero :
funeribus servos corrumpam ; non, hodie si
xclusus fuero, desistam ; tempora quæram,
ccurram in triviis, deducam. Nil sine magno
ita labore dedit mortalibus." Hæc dum agit, ecce
uscus Aristius occurrit mihi carus et illum
ui *pulchre nosset*. Consistimus. "Unde venis ? et,
uo *tendis ?*" *rogat* et respondet. Vellere cœpi
pressare manu lentissima brachia, nutans,

Distorquens oculos, ut me eriperet. Male salsus
Ridens dissimulare: meum jecur urere bilis.
"Certe nescio quid secreto velle loqui te
Aiebas mecum." "Memini bene, sed meliore
Tempore dicam; hodie tricesima sabbata: vin' tu
Curtis Judæis offendere?" "Nulla mihi," inquam,
"Religio est." "At mi; sum paulo infirmior, unus
Multorum. Ignosces; alias loquar." Hunccine solem
Tam nigrum surrexe mihi! Fugit improbus ac me
Sub cultro linquit. Casu venit obvius illi
Adversarius, et, "Quo tu turpissime?" magna
Inclamat voce; et, "Licet antestari?" Ego vero
Oppono auriculam. Rapit in jus; clamor utrinque
Undique concursus. Sic me servavit Apollo.

SATIRA X.

[Lucili, quam sis mendosus, teste Catone,
Defensore tuo, pervincam, qui male factos
Emendare parat versus; hoc lenius ille,
Est quo vir melior, longe subtilior illo,
Qui multum puer et loris et funibus udis
Exhortatus, ut esset opem qui ferre poëtis
Antiquis posset contra fastidia nostra,
Grammaticorum equitum doctissimus. Ut redeam illu
Nempe incomposito dixi pede currere versus
Lucili. Quis tam Lucili fautor inepte est,
Ut non hoc fateatur? At idem, quod sale multo
Urbem defricuit, charta laudatur eadem.
Nec tamen hoc tribuens dederim quoque cetera; n
Et Laberi mimos ut pulchra poëmata mirer.
Ergo non satis est risu diducere rictum
Auditoris; et est quædam tamen hic quoque virtus
Est brevitate opus, ut currat sententia neu se
Impediat verbis lassas onerantibus aures;
Et sermone opus est modo tristi, sæpe jocoso,

vicem modo rhetoris atque poëtæ,
rbani, parcentis viribus atque
is eas consulto. Ridiculum acri
melius magnas plerumque secat res.
quibus comœdia prisca viris est,
t, hoc sunt imitandi; quos neque pulcher
s unquam legit neque simius iste,
Calvum et doctus cantare Catullum.
m fecit, quod verbis Græca Latinis
O seri studiorum! quine putetis
mirum, Rhodio quod Pitholeonti
"At sermo lingua concinnus utraque
Chio nota si commixta Falerni est."
us facias, te ipsum percontor, an et quum
eragenda rei sit causa Petilli,
litus patriæque patrisque, Latine
ius causas exsudet Poplicola atque
atriis intermiscere petita
malis, Canusini more bilinguis?
quum Græcos facerem natus mare citra
vetuit me tali voce Quirinus,
m noctem visus, quum somnia vera:
non ligna feras insanius, ac si
æcorum malis implere catervas."
Ilpinus jugulat dum Memnona, dumque
heni luteum caput, hæc ego ludo,
in æde sonent certantia judice Tarpa,
t iterum atque iterum spectanda theatris.
retrice potes Davoque Chremeta
enem comis garrire libellos
um, Fundani; Pollio regum
t pede ter percusso; forte epos acer
'arius ducit; molle atque facetum
nuerunt gaudentes rure Camenæ.
xperto frustra Varrone Atacino
usdam aliis, melius quod scribere possem,

Inventore minor: neque ego illi detrahere ausim
Hærentem capiti cum multa laude coronam.
At dixi fluere hunc lutulentum, sæpe ferentem
Plura quidem tollenda relinquendis. Age, quæso,
Tu nihil in magno doctus reprehendis Homero?
Nil comis tragici mutat Lucilius Acci?
Non ridet versus Enni gravitate minores,
Quum de se loquitur non ut majore reprensis?
Quid vetat et nosmet Lucili scripta legentes
Quærere, num illius, num rerum dura negarit
Versiculos natura magis factos et euntes
Mollius, ac si quis pedibus quid claudere senis,
Hoc tantum contentus, amet scripsisse ducentos
Ante cibum versus, totidem cœnatus? Etrusci
Quale fuit Cassi rapido ferventius amne
Ingenium, capsis quem fama est esse librisque
Ambustum propriis. Fuerit Lucilius, inquam,
Comis et urbanus, fuerit limatior idem
Quam rudis et Græcis intacti carminis auctor,
Quamque poëtarum seniorum turba; sed ille,
Si foret hoc nostrum fato dilatus in ævum,
Detereret sibi multa, recideret omne quod ultra
Perfectum traheretur, et in versu faciendo
Sæpe caput scaberet, vivos et roderet ungues.
Sæpe stilum vertas, iterum quæ digna legi sint,
Scripturus, neque, te ut miretur turba, labores,
Contentus paucis lectoribus. An tua demens
Vilibus in ludis dictari carmina malis?
Non ego; nam satis est equitem mihi plaudere, ut audax
Contemptis aliis, explosa Arbuscula dixit.
Men' moveat cinex Pantilius, aut cruciet quod
Vellicet absentem Demetrius, aut quod ineptus
Fannius Hermogenis laedat conviva Tigelli?
Plotius et Varius, Mæcenas Virgiliusque,
Valgius et probet hæc Octavius optimus atque
Fuscus et hæc utinam Viscorum laudet uterque!

itione relegata te dicere possum,
o, te, Messala, tuo cum fratre simulque
Bibule et Servi, simul his te, candide Furni,
plures alios, doctos ego quos et amicos
lens prætereo; quibus hæc, sunt qualiacunque,
lere velim, doliturus, si placeant spe
tius nostra. Demetri, teque, Tigelli, 90
ipularum inter jubeo plorare cathedras.
ıer, atque meo citus hæc subscribe libello.

Q. HORATII FLACC

SATIRAR

LIBER SECUNDUS.

SATIRA I.

Sunt, quibus in satira videor nimis ace
Legem tendere opus; sine nervis altera,
Composui, pars esse putat similesque me
Mille die versus deduci posse. Trebati,
Quid faciam, præscribe." "Quiescas."
inquis,
Omnino versus?" "Aio." "Peream mal
Optimum erat: verum nequeo dormire."
Transnanto Tiberim, somno quibus est op

Quum sibi quisque timet, quamquam est intactus, et odit."
"Quid faciam? Saltat Milonius, ut semel icto
Accessit fervor capiti numerusque lucernis.
Castor gaudet equis; ovo prognatus eodem
Pugnis; quot capitum vivunt, totidem studiorum
Millia. Me pedibus delectat claudere verba
Lucilî ritu nostrûm melioris utroque.
Ille velut fidis arcana sodalibus olim
Credebat libris; neque si male cesserat, unquam
Decurrens alio, neque si bene; quo fit, ut omnis
Votiva pateat veluti descripta tabella
Vita senis. Sequor hunc Lucanus an Apulus anceps:
Nam Venusinus arat finem sub utrumque colonus,
Missus ad hoc pulsis, vetus est ut fama, Sabellis,
Quo ne per vacuum Romano incurreret hostis,
Sive quod Apula gens seu quod Lucania bellum
Incuteret violenta. Sed hic stilus haud petet ultro
Quemquam animantem et me veluti custodiet ensis
Vagina tectus; quem cur destringere coner
Tutus ab infestis latronibus? O pater et rex
Jupiter, ut pereat positum rubigine telum,
Nec quisquam noceat cupido mihi pacis! At ille,
Qui me commorit, ('Melius non tangere!' clamo,)
Flebit et insignis tota cantabitur urbe.
Cervius iratus leges minitatur et urnam,
Canidia Albutî, quibus est inimica, venenum,
Grande malum Turius, si quid se judice certes.
Ut, quo quisque valet, suspectos terreat, utque
Imperet hoc natura potens, sic collige mecum:
Dente lupus, cornu taurus petit; unde nisi intus
Monstratum? Scævæ vivacem crede nepoti
Matrem; nil faciet sceleris pia dextera, (mirum,
Ut neque calce lupus quemquam neque dente petit bos;)
Sed mala tollet anum vitiato melle cicuta.
Ne longum faciam: seu me tranquilla senectus
Exspectat seu mors atris circumvolat alis,

Dives, inops, Romæ seu fors ita jusserit, exsul
Quisquis erit vitæ scribam color." "O puer, u
Vitalis, metuo et majorum ne quis amicus
Frigore te feriat." "Quid, quum est Lucilius
Primus in hunc operis componere carmina mc
Detrahere et pellem, nitidus qua quisque per
Cederet, introrsum turpis, num Lælius aut qu
Duxit ab oppressa meritum Carthagine nomei
Ingenio offensi aut læso doluere Metello
Famosisque Lupo cooperto versibus? Atqui
Primores populi arripuit populumque tributin
Scilicet uni æquus virtuti atque ejus amicis.
Quin ubi se a vulgo et scena in secreta remor
Virtus Scipiadæ et mitis sapientia Læli,
Nugari cum illo et discincti ludere, donec
Decoqueretur olus, soliti. Quidquid sum ego,
Infra Lucilî censum ingeniumque, tamen me
Cum magnis vixisse invita fatebitur usque
Invidia et fragili quærens illidere dentem
Offendet solido, nisi quid tu, docte Trebati,
Dissentis." "Equidem nihil hinc diffindere[a]
Sed tamen ut monitus caveas, ne forte negotî
Incutiat tibi quid sanctarum inscitia legum:
Si mala condiderit in quem quis carmina, jus
Judiciumque." "Esto, si quis mala; sed bon
Judice condiderit laudatus Cæsare? si quis
Opprobriis dignum latraverit, integer ipse?"
"Solventur risu tabulæ, tu missus abibis."

SATIRA II.

Quæ virtus et quanta, boni, sit vivere parvo:—
Nec meus hic sermo est, sed quæ præcepit Ofc
Rusticus, abnormis sapiens crassaque Minerva
Discite non inter lances mensasque nitentes,

[a] diffingere

itupet insanis acies fulgoribus et quum
s falsis animus meliora recusat;
hic impransi mecum disquirite. "Cur hoc?"
si potero. Male verum examinat omnis
us judex. Leporem sectatus equove
ab indomito vel, si Romana fatigat 10
assuetum Græcari, seu pila velox,
r austerum studio fallente laborem,
liscus agit, pete cedentem aëra disco;
abor extuderit fastidia, siccus, inanis
cibum vilem; nisi Hymettia mella Falerno
ris diluta. Foris est promus, et atrum
ens pisces hiemat mare: cum sale panis
em stomachum bene leniet. Unde putas aut
tum? Non in caro nidore voluptas
, sed in te ipso est. Tu pulmentaria quære 20
o; pinguem vitiis albumque neque ostrea
rus aut poterit peregrina juvare lagois.
nen eripiam, posito pavone velis quin
tius quam gallina tergere palatum,
us vanis rerum, quia veneat auro
ris et picta pandat spectacula cauda;
m ad rem attineat quidquam. Num vesceris ista,
audas, pluma? Cocto num adest honor idem?
amen quamvis distat nil, hac magis illam
ous formis deceptum te petere! Esto: 30
atum sentis, lupus hic Tiberinus, an alto
hiet, pontesne inter jactatus, an amnis
ab Tusci? Laudas, insane, trilibrem
, in singula quem minuas pulmenta necesse est.
e species, video: quo pertinet ergo
s odisse lupos? Quia scilicet illis
n natura modum dedit, his breve pondus.
s raro stomachus vulgaria temnit.
tum magno magnum spectare catino
'ait Harpyiis gula digna rapacibus. At vos, 40

Præsentes Austri, coquite horum obsonia. Quamquam
Putet aper rhombusque recens, mala copia quando
Ægrum sollicitat stomachum, quum rapula plenus
Atque acidas mavult inulas. Necdum omnis abacta
Pauperies epulis regum; nam vilibus ovis
Nigrisque est oleis hodie locus. Haud ita pridem
Galloni præconis erat acipensere mensa
Infamis. Quid? tunc rhombos minus æquora alebant?
Tutus erat rhombus tutoque ciconia nido,
Donec vos auctor docuit prætorius. Ergo
Si quis nunc mergos suaves edixerit assos,
Parebit pravi docilis Romana juventus.
Sordidus a tenui victu distabit, Ofella
Judice; nam frustra vitium vitaveris illud,
Si te alio pravum detorseris. Avidienus,
Cui *Canis* ex vero dictum cognomen adhæret,
Quinquennes oleas est et silvestria corna,
Ac nisi mutatum parcit defundere vinum et,
Cujus odorem olei nequeas perferre, licebit
Ille repotia, natales aliosve dierum
Festos albatus celebret, cornu ipse bilibri
Caulibus instillat, veteris non parcus aceti.
Quali igitur victu sapiens utetur? et horum
Utrum imitabitur? Hac urget lupus, hac canis, aiunt[b]
Mundus erit, qua non offendat sordibus[c] atque
In neutram partem cultus miser. Hic neque servis,
Albutî senis exemplo, dum munia didit,
Sævus erit; nec sic ut simplex Nævius unctam
Convivis præbebit aquam; vitium hoc quoque magnum.
Accipe nunc, victus tenuis quæ quantaque secum
Afferat. Imprimis valeas bene: nam, variæ res
Ut noceant homini, credas, memor illius escæ,
Quæ simplex olim tibi sederit; at simul assis
Miscueris elixa, simul conchylia turdis,
Dulcia se in bilem vertent stomachoque tumultum

[b] *caulis angit* [c] *qui n. o. sordidus*

ituita. Vides, ut pallidus omnis
at dubia? Quin corpus onustum
iis animum quoque prægravat una
humo divinæ particulam auræ.
to citius curata sopori
it, vegetus præscripta ad munia surgit.
l melius poterit transcurrere quondam,
tum rediens advexerit annus,
volet tenuatum corpus; ubique
ii et tractari mollius ætas
et, tibi quidnam accedet ad istam,
t validus præsumis, mollitiem, seu
lo inciderit seu tarda senectus?
rum antiqui laudabant, non quia nasus
rat; sed credo hac mente, quod hospes
niens vitiatum commodius quam
x dominus consumeret. Hos utinam inter
n tellus me prima tulisset!
amæ, quæ carmine gratior aurem
anam: grandes rhombi patinæque
t una cum damno dedecus; adde
um, vicinos, te tibi iniquum,
rtis cupidum, quum deerit egenti
etium. "Jure," inquit, "Trausius istis
bis, ego vectigalia magna
abeo tribus amplas regibus." Ergo,
t, non est melius quo insumere possis?
ignus quisquam te divite? Quare
t antiqua Deum? Cur, improbe, carae
patriæ tanto emetiris acervo?
recte tibi semper erunt res?
sthac inimicis risus! Uterne
ios fidet sibi certius? hic, qui
uerit mentem corpusque superbum;
entus parvo metuensque futuri,
piens, aptarit idonea bello?

Quo magis his credas, puer hunc ego parvus Ofellam[c]
Integris opibus novi non latius usum
Quam nunc accisis. Videas metato in agello
Cum pecore et gnatis fortem mercede colonum,
"Non ego," narrantem, "temere edi luce profesta
Quidquam præter olus fumosæ cum pede pernæ.
Ac mihi seu longum post tempus venerat hospes,
Sive operum vacuo gratus conviva per imbrem
Vicinus, bene erat non piscibus urbe petitis,
Sed pullo atque hædo; tum pensilis uva secundas
Et nux ornabat mensas cum duplice ficu:
Post hoc ludus erat culpa potare magistra;
Ac venerata Ceres, ita culmo surgeret alto,
Explicuit vino contractæ seria frontis.
Sæviat atque novos moveat Fortuna tumultus,
Quantum hinc imminuet? Quanto aut ego parcius aut
O pueri, nituistis, ut huc novus incola venit?
Nam propriæ[d] telluris herum natura neque illum
Nec me nec quemquam statuit: nos expulit ille;
Illum aut nequities aut vafri inscitia juris,
Postremum expellet certe vivacior heres.
Nunc ager Umbreni sub nomine, nuper Ofellæ[e]
Dictus, erit nulli proprius, sed cedet in usum
Nunc mihi, nunc alii. Quocirca vivite fortes,
Fortiaque adversis opponite pectora rebus."

SATIRA III.

"Sic raro scribis, ut toto non quater anno
Membranam poscas, scriptorum quæque retexens,
Iratus tibi, quod vini somnique benignus
Nil dignum sermone canas. Quid fiet? At[f] ipsis
Saturnalibus huc fugisti. Sobrius ergo
Dic aliquid dignum promissis: incipe. Nil est.
Culpantur frustra calami, immeritusque laborat

[c] *Ofellium* [d] propria [e] Ofelli [f] Ab

paries Dis atque poetis.
is erat multa et præclara minantis,
tepido cepisset villula tecto.
rtinuit stipare Platona Menandro,
chilochum, comites educere tantos?
acare paras virtute relicta?
miser; vitanda est improba Siren
quidquid vita meliore parasti,
æquo animo." "Di te, Damasippe, Deæque
onsilium donent tonsore. Sed unde
e nosti?" "Postquam omnis res mea Janum
fracta est, aliena negotia curo,
opriis. Olim nam quærere amabam,
le pedes lavisset Sisyphus ære,
um infabre, quid fusum durius esset:
ic signo ponebam millia centum;
giasque domos mercarier unus
ioram; unde frequentia Mercuriale
nihi cognomen compita." "Novi,
rbi purgatum te illius." "Atqui
rem mire novus, ut solet, in cor
eris miseri capitisve dolore, [get."
cus hic quum fit pugil et medicum ur-
id simile huic, esto ut libet." "O bone, ne
insanis et tu stultique prope omnes, [te
tinius veri crepat, unde ego mira
cilis præcepta hæc, tempore quo me
it sapientem pascere barbam
bricio non tristem ponte reverti.
e gesta quum vellem mittere operto
a flumen, dexter stetit, et, 'Cave faxis
n indignum; pudor,' inquit, 'te malus angit,
inter vereare insanus haberi.
n inquiram, quid sit furere: hoc si erit in te
bi, pereas quin fortiter, addam.
stultitia et quemcunque insciția veri

Cæcum agit, insanum Chrysippi porticus et grex
Autumat. Hæc populos, hæc magnos formula reges,
Excepto sapiente, tenet. Nunc accipe, quare
Desipiant omnes æque ac tu, qui tibi nomen
Insano posuere. Velut silvis, ubi passim
Palantes error certo de tramite pellit,
Ille sinistrorsum, hic dextrorsum abit; unus utrique
Error, sed variis illudit partibus; hoc te
Crede modo insanum, nihilo ut sapientior ille,
Qui te deridet, caudam trahat. Est genus unum
Stultitiæ nihilum metuenda timentis, ut ignes,
Ut rupes fluviosque in Campo obstare queratur;
Alterum et huic varum et nihilo sapientius ignes
Per medios fluviosque ruentis; clamet amica
Mater, honesta soror cum cognatis, pater, uxor:
"Hic fossa est ingens! hic rupes maxima! serva!"—
Non magis audierit quam Fufius ebrius olim,
Quum Ilionam edormit, Catienis mille ducentis,
"Mater, te appello," clamantibus. Huic ego vulgus
Errori similem cunctum insanire docebo.
Insanit veteres statuas Damasippus emendo;
Integer est mentis Damasippi creditor. —Esto!
"Accipe quod nunquam reddas mihi," si tibi dicam,
Tune insanus eris, si acceperis? an magis excors,
Rejecta præda, quam præsens Mercurius fert?
Scribe decem a Nerio; non est satis: adde Cicutæ
Nodosi tabulas centum, mille adde catenas:
Effugiet tamen hæc sceleratus vincula Proteus
Quum rapies in jus malis ridentem alienis,
Fiet aper, modo avis, modo saxum et, quum volet, arbor
Si male rem gerere insani est, contra bene, sani;
Putidius multo cerebrum est, mihi crede, Perilli,
Dictantis, quod tu nunquam rescribere possis.
Audire atque togam jubeo componere, quisquis
Ambitione mala aut argenti pallet amore,
Quisquis luxuria tristive superstitione

ıentis morbo calet; huc propius me,
ɔ insanire omnes, vos ordine adite.
hellebori multo pars maxima avaris;
Anticyram ratio illis destinet omnem.
taberî summam incidere sepulchro:
ssent, gladiatorum dare centum
ɔopulo paria atque epulum arbitrio Arrî,
quantum metit Africa. "Sive ego prave,
hoc volui; ne sis patruus mihi." Credo
rî prudentem animum vidisse.' 'Quid ergo
ım summam patrimonî insculpere saxo
ɔluit?' 'Quoad vixit, credidit ingens
ı vitium et cavit nihil acrius, ut, si
us locuples uno quadrante perisset,
etur sibi nequior: omnis enim res,
na, decus, divina humanaque pulchris
ırent; quas qui construxerit, ille
:, fortis, justus.' 'Sapiensne?' 'Etiam, et rex
id volet. Hoc, veluti virtute paratum,
ıagnæ laudi fore. Quid simile isti
ristippus? qui servos projicere aurum
jussit Libya, quia tardius irent
ıus segnes. Uter est insanior horum?'
exemplum, litem quod lite resolvit.'
mat citharas, emptas comportet in unum,
ɔ citharæ nec Musæ deditus ulli;
et formas non sutor, nautica vela
ıercaturis, delirus et amens
licatur merito. Qui discrepat istis,
ıos aurumque recondit, nescius uti
s metuensque velut contingere sacrum?
ingentem frumenti semper acervum
vigilet cum longo fuste, neque illinc
ıuriens dominus contingere granum,
foliis parcus vescatur amaris;
intus Chii veterisque Falernî

Mille cadis, nihil est, tercentum milibus, acre
Potet acetum; age, si et stramentis incubet, unde
octoginta annos natus, cui stragula vestis,
Blattarum ac tinearum epulæ, putrescat in arca:
Nimirum insanus paucis videatur, eo quod
Maxima pars hominum morbo jactatur eodem.
Filius aut etiam hæc libertus ut ebibat heres,
Dis inimice senex, custodis? Ne tibi desit?
Quantulum enim summæ curtabit quisque dierum,
Ungere si caules oleo meliore caputque
Cœperis impexa fœdum porrigine? Quare,
Si quidvis satis est, perjuras, surripis, aufers
Undique? Tun' sanus? Populum si cædere saxis
Incipias servosque tuos, quos ære pararis,
Insanum te omnes pueri clamentque puellæ:
Quum laqueo uxorem interimis matremque venenc
Incolumi capite es? Quid enim? Neque tu hoc facis
Nec ferro ut demens genitricem occidis Orestes. [Argi
An tu reris eum occisa insanisse parente,
Ac non ante malis dementem actum Furiis, quam
In matris jugulo ferrum tepefecit acutum?
Quin, ex quo est habitus male tutæ mentis Orestes,
Nil sane fecit, quod tu reprehendere possis:
Non Pyladen ferro violare aususve sororem est
Electram; tantum male dicit utrique vocando
Hanc Furiam, hunc aliud, jussit quod splendida bilis
Pauper Opimius argenti positi intus et auri,
Qui Veientanum festis potare diebus
Campana solitus trulla vappamque profestis,
Quondam lethargo grandi est oppressus, ut heres
Jam circum loculos et claves lætus ovansque
Curreret. Hunc medicus multum celer atque fideli
Excitat hoc pacto: mensam poni jubet atque
Effundi saccos nummorum, accedere plures
Ad numerandum; hominem sic erigit; addit et illi
"*Ni tua* custodis, avidus jam hæc auferet heres."

ſt vivas igitur, vigila: hoc age." "Quid
m venæ te, ni cibus atque [vis?"
omacho fultura ruenti.
um, sume hoc ptisanarium oryzæ."
?" "Parvo." "Quanti ergo?" "Oc-
Cheu!
ɔo, an furtis pereamque rapinis?"'—
sanus?" "Qui non stultus." "Quid

us." "Quid, si quis non sit avarus, 159
' "Minime." "Cur, Stoïce?" "Dicam.
us,' (Craterum dixisse putato,)
te est igitur surgetque? Negabit,
enes morbo tentantur acuto.
i neque sordidus; immolet æquis
bus: verum ambitiosus et audax;
am. Quid enim differt, barathrone
habes, an nunquam utare paratis?
ɜ Canusî duo prædia, dives
ɡnatis divisse duobus
ɔriens pueris dixisse vocatis 170
stquam te talos, Aule, nucesque
donare et ludere vidi,
ɾrare, cavis abscondere tristem;
ageret vesania discors,
ı, tu ne sequerere Cicutam.
oratus uterque Penates,
ıas, tu, ne majus facias id,
ɔutat pater et natura coërcet.
titillet gloria, jure
ɡam ambo: uter ædilis fueritve 180
is intestabilis et sacer esto.
ʼaba bona tu perdasque lupinis,
ɔ spatiere et aëneus ut stes,
lus nummis, insane, paternis;
ıs, quos fert Agrippa, feras tu,
vulpes imitata leonem.'—

"Ne quis humasse velit Ajacem, Atrida, vetas cur?"
"Rex sum." "Nil ultra quæro plebeius." "Et æquam
Rem imperito; ac si cui videor non justùs, inulto
Dicere, quod sentit, permitto." "Maxime regum,
Di tibi dent captæ classem deducere Trojæ!
Ergo consulere et mox respondere licebit?"
"Consule." "Cur Ajax, heros ab Achille secundus,
Putescit, toties servatis clarus Achivis,
Gaudeat ut populus Priami Priamusque inhumato,
Per quem tot juvenes patrio caruere sepulchro?"
"Mille ovium insanus morti dedit, inclitum Ulixen
Et Menelaum una mecum se occidere clamans."
"Tu quum pro vitulis statuis dulcem Aulide natam
Ante aras spargisque mola caput, improbe, salsa,
Rectum animi servas?" "Quorsum?" "Insanus quidenim
Fecit, quum stravit ferro pecus? Abstinuit vim [Ajax
Uxore et gnato; mala multa precatus Atridis,
Non ille aut Teucrum aut ipsum violavit Ulixen."
"Verum ego, ut hærentes adverso litore naves
Eriperem, prudens placavi sanguine Divos."
"Nempe tuo, furiose." "Meo, sed non furiosus."
Qui species alias veris scelerisque tumultu
Permixtas capiet, commotus habebitur, atque,
Stultitiane erret, nihilam distabit, an ira.
Ajax immeritos quum occidit, desipit, agnos;
Quum prudens scelus ob titulos admittis inanes, [cur?
Stas animo et purum est vitio tibi, quum tumidum est,
Si quis lectica nitidam gestare amet agnam,
Huic vestem, ut gnatæ, paret ancillas, paret aurum,
Rufam aut Pusillam appellet, fortique marito
Destinet uxorem; interdicto huic omne adimat jus
Prætor et ad sanos abeat tutela propinquos.
Quid? si quis gnatam pro mutta devovet agna,
Integer est animi? Ne dixeris. Ergo, ubi prava
Stultitia, hic summa est insania; qui sceleratus
Et furiosus erit; quem cepit vitrea fama,

ıtonuit gaudens Bellona cruentis.
xuriam et Nomentanum arripe mecum:
stultos ratio insanire nepotes.
:cepit patrimoni mille talenta,
tor uti, pomarius, auceps,
s ac Tusci turba impia vici,
fartor, cum Velabro omne macellum,
ı veniant. Quid tum? Venere[h] frequentes.
eno: "Quidquid mihi, quidquid et horum
est, id crede tuum et vel nunc pete vel cras.
contra juvenis responderit æquus:
ıcana dormis ocreatus, ut aprum
tu pisces hiberno ex æquore verris;
ndignus qui tantum possideam: aufer!
:cies, tibi tantundem; tibi triplex,
nedia currit de nocte vocata."
i detractam ex aure Metellæ,
ecies solidum obsorberet[i], aceto
ıem baccam: quî sanior, ac si
n rapidum flumen jaceretve cloacam?
enies Arrî, par nobile fratrum,
nugis, pravorum et amore gemellum,
liti impenso prandere coëmptas,
eant? Sanin' creta, an carbone notandi?
ısas, plostello adjungere mures,
impar, equitare in arundine longa,
ectet barbatum, amentia verset.
his ratio esse evincet amare,
ım differre, utrumne in pulvere, trimus
, ludas opus, an meretricis amore
ores: quæro, faciasne, quod olim
lemon? ponas insignia morbi,
ıbital, focalia, potus ut ille
:ollo furtim carpsisse coronas,
st impransi correptus yoce magistri?

h *cum venere* i *exorberet*

Porrigis irato puero quum poma, recusat
"Sume, catelle!" Negat; si non des, optet: amator
Exclusus quî distat, agit ubi secum, eat, an non,
Quo rediturus erat non arcessitus, et hæret
Invisis foribus? "Nec nunc[k], quum me vocat ultro,
Accedam? an potius mediter finire dolores?
Exclusit; revocat: redeam? Non, si obsecret." Ecce
Servus non paullo sapientior: "O here, quæ res
Nec modum habet neque consilium, ratione modoque
Tractari non vult. In amore hæc sunt mala, bellum,
Pax rursum: hæc si quis tempestatis prope ritu
Mobilia et cæca fluitantia sorte laboret
Reddere certa sibi, nihilo plus explicet, ac si
Insanire paret certa ratione modoque."
Quid, quum Picenis excerpens semina pomis
Gaudes, si cameram percusti forte, penes te es?
Quid, quum balba feris annoso verba palato,
Ædificante casas quî sanior? Adde cruorem
Stultitiæ atque ignem gladio scrutare. Modo, inquam,
Hellade percussa Marius quum præcipitat se,
Cerritus fuit? an commotæ crimine mentis
Absolves hominem et sceleris damnabis eundem,
Ex more imponens cognata vocabula rebus?
Libertinus erat, qui circum compita siccus
Lautis mane senex manibus currebat, et, "Unum, —
Quid tam magnum? addens,—unum me surpite morti!
Dis etenim facile est," orabat; sanus utrisque
Auribus atque oculis; mentem, nisi litigiosus,
Exciperet dominus, quum venderet. Hoc quoque vulgus
Chrysippus ponit fecunda in gente Menenî.
"Jupiter, ingentes qui das adimisque dolores,"
Mater ait pueri menses jam quinque cubantis,
"Frigida si puerum quartana reliquerit, illo
Mane die, quo tu indicis jejunia, nudus
In Tiberi stabit." Casus medicusve levarit

[k] Ne nunc

Ægrum ex præcipiti, mater delira necabit
In gelida fixum ripa febrimque reducet,
Quone malo mentem concussa? Timore Deorum'
Hæc mihi Stertinius, sapientum octavus, amico
Arma dedit, posthac ne compellarer inultus.
Dixerit insanum qui me, totidem audiet atque
Respicere ignoto discet pendentia tergo"
"Stoice, post damnum sic vendas omnia pluris,
Qua me stultitia, quoniam non est genus unum,
Insanire putas? Ego nam videor mihi sanus."
"Quid, caput abscissum manibus quum portat Agave
Gnati infelicis, sibi tum furiosa videtur?"
"Stultum me fateor, liceat concedere veris,
Atque etiam insanum; tantum hoc edissere, quo me
Ægrotare putes animi vitio?" "Accipe: primum
Ædificas, hoc est, longos imitaris, ab imo
Ad summum totus moduli bipedalis, et idem
Corpore majorem rides Turbonis in armis
Spiritum et incessum: qui ridiculus minus illo?
An quodcunque facit Mæcenas, te quoque verum est
Tantum dissimilem et tanto certare minorem?
Absentis ranæ pullis vituli pede pressis,
Unus ubi effugit, matri denarrat, ut ingens
Bellua cognatos eliserit. Illa rogare:
'Quantane? num tantum,' sufflans se, 'magna[1] fuisset?'
'Major dimidio.' 'Num tanto?' Quum magis atque
Se magis inflaret; 'Non, si te ruperis,' inquit,
'Par eris.' Hæc a te non multum abludit imago.
Adde poëmata nunc, hoc est, oleum adde camino;
Quæ si quis sanus facit, et sanus facies tu.
Non dico horrendam rabiem." "Jam desine." "Cultum
Majorem censu." "Teneas, Damasippe, tuis te."
"Mille puellarum, puerorum mille furores."
"O major tandem parcas, insane, minori!"

[1] tandem, se inflans, sic magna

SATIRA IV.

"Unde et quo Catius?" "Non est mihi tempus aventi
Ponere signa novis præceptis, qualia vincant
Pythagoran Anytique reum doctumque Platona."
"Peccatum fateor, quum te sic tempore lævo
Interpellarim; sed des veniam bonus oro.
Quod si interciderit tibi nunc aliquid, repetes mox,
Sive est naturæ hoc sive artis, mirus utroque."
"Quin id erat curæ, quo pacto cuncta tenerem,
Utpote res tenues tenui sermone peractas."
"Ede hominis nomen, simul et Romanus an hospes." 10
"Ipsa memor præcepta canam, celabitur auctor.
Longa quibus facies ovis erit, illa memento,
Ut succi melioris et ut magis alba rotundis,
Ponere; namque marem cohibent callosa vitellum.
Caule suburbano, qui siccis crevit in agris,
Dulcior; irriguo nihil est elutius horto.
Si vespertinus subito te oppresserit hospes,
Ne gallina malum responset dura palato,
Doctus eris vivam mixto mersare Falerno;
Hoc teneram faciet. Pratensibus optima fungis 20
Natura est; aliis male creditur. Ille salubres
Æstates peraget, qui nigris prandia moris
Finiet, ante gravem quæ legerit arbore solem.
Aufidius forti miscebat mella Falerno,
Mendose; quoniam vacuis committere venis
Nil nisi lene decet; leni præcordia mulso
Prolueris melius. Si dura morabitur alvus,
Mitulus et viles pellent obstantia conchæ
Et lapathi brevis herba, sed albo non sine Coo.
Lubrica nascentes implent conchylia lunæ; 30
Sed non omne mare est generosæ fertile testæ.
Murice Baiano melior Lucrina peloris,
Ostrea Circeiis, Miseno oriuntur echini,

atulis jactat se molle Tarentum.
narum quivis temere adroget artem,
xacta tenui ratione saporum.
it cara pisces avertere mensa,
uibus est jus aptius et quibus assis
in cubitum jam se conviva reponet.
lligna nutritus glande rotundas
er lances carnem vitantis inertem;
ens malus est, ulvis et arundine pinguis.
mittit capreas non semper edules.
leporis sapiens sectabitur armos.
atque avibus quæ natura et foret ætas,
um nulli patuit quæsita palatum.
orum ingenium nova tantum crustula promit.
am satis in re una consumere curam;
is solum hoc, mala ne sint vina, laboret,
erfundat pisces securus olivo.
si cœlo suppones vina sereno,
na, si quid crassi est, tenuabitur aura
edet odor nervis inimicus; at illa
um perdunt lino vitiata saporem.
tina vafer qui miscet fæce Falerna
columbino limum bene colligit ovo,
us ima petit volvens aliena vitellus.
marcentem squillis recreabis et Afra
m cochlea; nam lactuca innatat acri
inum stomacho; perna magis ac magis hillis
at immorsus[m] refici; quin omnia malit,
nque immundis fervent allata popinis.
erse pretium duplicis pernoscere juris
m. Simplex e dulci constat olivo,
pingui miscere mero muriaque decebit,
lia quam qua Byzantia putuit orca.
bi confusum sectis inferbuit herbis
oque croco sparsum stetit, insuper addes

[m] in morsus

Pressa Venafranæ quod bacca remisit olivæ.
Picenis cedunt pomis Tiburtia succo;
Nam facie præstant. Venucula convenit ollis,
Rectius Albanam fumo duraveris uvam.
Hanc ego cum malis, ego fæcem primus et allec,
Primus et invenior piper album cum sale nigro
Incretum puris circumposuisse catillis.
Immane est vitium dare millia terna macello
Angustoque vagos pisces urgere catino.
Magna movet stomacho fastidia, seu puer unctis
Tractavit calicem manibus, dum furta[n] ligurit;
Sive gravis veteri crateræ limus adhæsit.
Vilibus in scopis, in mappis, in scobe quantus
Consistit sumptus? Neglectis, flagitium ingens.
Ten' lapides varios lutulenta radere palma,
Et Tyrias dare circum illota toralia vestes,
Oblitum, quanto curam sumptumque minorem
Hæc habeant, tanto reprehendi justius illis,
Quæ nisi divitibus nequeant contingere mensis?"
"Docte Cati, per amicitiam Divosque rogatus,
Ducere me auditum, perges quocunque, memento.
Nam quamvis memori referas mihi pectore cuncta,
Non tamen interpres tantundem juveris. Adde
Vultum habitumque hominis, quem tu vidisse beatu
Non magni pendis, quia contigit; at mihi cura
Non mediocris inest, fontes ut adire remotos
Atque haurire queam vitæ præcepta beatæ."

SATIRA V.

"Hoc quoque, Tiresia, præter narrata petenti
Responde, quibus amissas reparare queam res
Artibus atque modis. — Quid rides?"—"Jamne dol
Non satis est Ithacam revehi patriosque penates
Adspicere?" "O nulli quidquam mentite, vides, ut

[n] frusta

psque domum redeam, te vate, neque illic
ɔca procis intacta est aut pecus; atqui
t virtus nisi cum re vilior alga est."
pauperiem missis ambagibus horres,
à ratione queas ditescere. Turdus
privum dabitur tibi, devolet illuc,
ıgna nitet, domino sene; dulcia poma
ıque feret cultus tibi fundus honores
ı gustet venerabilior lare dives;
'is perjurus erit, sine gente, cruentus
raterno, fugitivus, ne tamen illi
ɔxterior, si postulet, ire recuses."
ım spurco Damæ latus? haud ita Trojæ
ɛrtans semper melioribus." "Ergo
ı." "Fortem hoc animum tolerare jubebo;
m majora tuli. Tu protinus, unde
'isque ruam, dic augur, acervos."
idem et dico: captes astutus ubique
ı senum, neu, si vafer unus et alter
m præroso fugerit hamo,
leponas aut artem illusus omittas.
ıorve foro si res certabitur olim,
locuples sine gnatis, improbus, ultro
em audax vocet in jus, illius esto
fama civem causaque priorem
ni si gnatus erit fecundave conjux.
ıta, aut 'Publi,'—gaudent prænomine molles
– 'tibi me virtus tua fecit amicum;
novi, causas defendere possum;
vis oculos citius mihi, quam te
m cassa nuce pauperet; hæc mea cura est,
perdas, neu sis jocus.' Ire domum atque
curare jube; fi cognitor ipse:
ıe obdura, seu rubra Canicula findet
atuas, seu pingui tentus omaso
rnas cana nivo conspuet Alpes.

'Nonne vides' — aliquis cubito stantem pr
Inquiet —, 'ut patiens, ut amicis aptus, u
Plures adnabunt thunni et cetaria crescen
Si cui præterea validus male filius in re
Præclara sublatus aletur, ne manifestum
Cælibis obsequium nudet te, leniter in spe
Adrepe officiosus, ut et scribare secundus
Heres et, si quis casus puerum egerit Orco,
In vacuum venias; perraro hæc alea fallit.
Qui testamentum tradet tibi cunque legen
Abnuere et tabulas a te removere memento
Sic tamen, ut limis rapias, quid prima secu
Cera velit versu; solus multisne coheres,
Veloci percurre oculo. Plerumque recoctu
Scriba ex quinqueviro corvum deludet hia
Captatorque dabit risus Nasica Corano."
"Num furis? an prudens ludis me obscura
"O Laërtiade, quidquid dicam, aut erit aut
Divinare etenim magnus mihi donat Apoll
"Quid tamen ista velit sibi fabula, si licet,
"Tempore quo juvenis Parthis horrendus,
Demissum genus Ænea, tellure marique
Magnus erit, forti nubet procera Corano
Filia Nasicæ, metuentis reddere soldum.
Tum gener hoc faciet: tabulas socero dabi
Ut legat orabit; multum Nasica negatas
Accipiet tandem et tacitus leget, invenietq
Nil sibi legatum præter plorare suisque.
Illud ad hæc jubeo: mulier si forte dolosa
Libertusve senem delirum temperet, illis
Accedas socius; laudes, lauderis ut absens.
Adjuvat hoc quoque, sed vincit longe, priu
Expugnare caput. Scribet mala carmina
Laudato. Scortator erit: cave te roget; u
Penelopam facilis potiori trade." "Putas
Perduci poterit tam frugi tamque pudica,

equiere proci recto depellere cursu?"
enim, magnum donandi parca, juventus,
tum Veneris, quantum studiosa culinæ.
Penelope frugi est, quæ si semel uno
gustarit tecum partita lucellum,
s a corio nunquam absterrebitur uncto.
, quod dicam, factum est: anus improba Thebis
umento sic est elata: cadaver
. oleo largo nudis humeris tulit heres;
elabi si posset mortua; credo,
mium institerat viventi. Cautus adito,
is operæ, neve immoderatus abundes.
m et morosum offendet garrulus; ultro*
um sileas. Davus sis comicus atque
ite obstipo, multum similis metuenti.
o grassare; mone, si increbruit aura,
uti velet carum caput; extrahe turba
is humeris; aurem substringe loquaci.
nus amat laudari; donec, 'Ohe jam!'
im manibus sublatis dixerit, urge et
tem tumidis infla sermonibus utrem.
e servitio longo curaque levarit,
im vigilans, 'Quartæ esto partis Ulixes,'
, 'heres:' 'Ergo nunc Dama sodalis
m est? Unde mihi tam fortem tamque fidelem?"
subinde; et, si paullum potes, illacrimare; est
prodentem vultum celare. Sepulcrum
um arbitrio sine sordibus exstrue; funus
factum laudet vicinia. Si quis
heredum senior male tussiet, huic tu
parte tua seu fundi sive domus sit
, gaudentem nummo te addicere. Sed me
sa trahit Proserpina; vive valeque."

* ultra

SATIRA VI.

Hoc erat in votis: modus agri non ita magnus,
Hortus ubi et tecto vicinus jugis aquæ fons
Et paullum silvæ super his foret. Auctius atque
Dî melius fecere. Bene est. Nil amplius oro,
Maia nate, nisi ut propria hæc mihi munera faxis
Si neque majorem feci ratione mala rem
Nec sum facturus vitio culpave minorem;
Si veneror stultus nihil horum: "O si angulus il
Proximus accedat, qui nunc denormat agellum!"
"O si urnam argenti fors quæ mihi monstret! ut il
Thesauro invento qui mercenarius agrum
Illum ipsum mercatus aravit, dives amico
Hercule!" Si, quod adest, gratum juvat, hac precel
Pingue pecus domino facias et cetera præter
Ingenium, utque soles, custos mihi maximus adsi
Ergo ubi me in montes et in arcem ex urbe remo
Quid prius illustrem satiris musaque pedestri?
Nec mala me ambitio perdit nec plumbeus Auste
Autumnusque gravis, Libitinæ quæstus acerbæ.
Matutine pater, seu Jane libentius audîs,
Unde homines operum primos vitæque labores
Instituunt — sic Dîs placitum —, tu carminis e
Principium. Romæ sponsorem me rapis. "Eja,
Ne prior officio quisquam respondeat, urge.
Sive Aquilo radit terras seu bruma nivalem
Interiore diem gyro trahit, ire necesse est."
Postmodo quod mi obsit, clare certumque locuto
Luctandum in turba et facienda injuria tardis.
"Quid vis, insane, et quas res agis?" improbus u
Iratis precibus; "tu pulses omne quod obstat,
Ad Mæcenatem memori si mente recurras."
Hoc juvat et melli est; non mentiar. At simul
Ventum est Esquilias, aliena negotia centum

ıt et circa saliunt latus. "Ante secundam
ɔrabat sibi adesses ad Puteal cras."
ommuni scribæ magna atque nova te
hodie meminisses, Quinte, reverti."
ıat his, cura, Mæcenas signa tabellis."
"Experiar:" "Si vis, potes," addit et instat.
ı octavo propior jam fugerit annus,
Mæcenas me cœpit habere suorum
ro; dumtaxat ad hoc, quem tollere rheda
ɛr faciens et cui concredere nugas
ius: "Hora quota est?" "Threx est Gallina
ıar?"
ı parum cautos jam frigora mordent.
imosa bene deponuntur in aure.
n hoc tempus subjectior in diem et horam
noster. Ludos spectaverat una,
n Campo: Fortunæ filius, omnes.
a Rostris manat per compita rumor:
ıe obvius est, me consulit: "O bone, (nam te
os quoniam propius contingis, oportet,)
l de Dacis audisti?" "Nil equidem." "Ut tu
ris derisor!" "At omnes Di exagitent me,
uam." "Quid? militibus promissa Triquetra
æsar, an est Itala tellure daturus?"
a me scire nihil mirantur ut unum
gregii mortalem altique silentî.
hæc inter misero lux non sine votis:
ando ego te adspiciam? quandoque licebit
ɛrum libris, nunc somno et inertibus horis
ollicitæ jucunda oblivia vitæ?
ɔ faba Pythagoræ cognata simulque
tis pingui ponentur oluscula lardo?
cœnæque Deûm! quibus ipse meique
ɛm proprium vescor vernasque procaces
ıtis dapibus. Prout cuique libido est,
quales calices conviva solutus
sanis, seu quis capit acria fortia

Pocula seu modicis uvescit lætius. Ergo
Sermo oritur, non de villis domibusve alienis,
Nec male necne Lepos saltet; sed quod magis ad nos
Pertinet et nescire malum est, agitamus: utrumne
Divitiis homines, an sint virtute beati;
Quidve ad amicitias, usus rectumne, trahat nos;
Et quæ sit natura boni summumque quid ejus.
Cervius hæc inter vicinus garrit aniles
Ex re fabellas. Si quis nam laudat Arellî
Sollicitas ignarus opes, sic incipit: "Olim
Rusticus urbanum murem mus paupere fertur
Accepisse cavo, veterem vetus hospes amicum;
Asper et attentus quæsitis, ut tamen arctum
Solveret hospitiis animum. Quid multa? neque ille
Sepositi ciceris nec longæ invidit avenæ,
Aridum et ore ferens acinum semesaque lardi
Frusta dedit, cupiens varia fastidia cœna
Vincere tangentis male singula dente superbo;
Quum pater ipse domus palea porrectus in horna
Esset ador loliumque, dapis meliora relinquens.
Tandem urbanus ad hunc, 'Quid te juvat,' inquit,
Prærupti nemoris patientem vivere dorso? ['amice,
Vis tu homines urbemque feris præponere silvis?
Carpe viam, mihi crede, comes; terrestria quando
Mortales animas vivunt sortita neque ulla est
Aut magno aut parvo leti fuga: quo, bone, circa,
Dum licet, in rebus jucundis vive beatus;
Vive memor, quam sis ævi brevis.' Hæc ubi dicta
Agrestem pepulere, domo levis exsilit; inde
Ambo propositum peragunt iter, urbis aventes
Mœnia nocturni subrepere. Jamque tenebat
Nox medium cœli spatium; quum ponit uterque
In locuplete domo vestigia, rubro ubi cocco
Tincta super lectos canderet vestis eburnos,
Multaque de magna superessent fercula cœna,
Quæ procul exstructis inerant hesterna canistris.

ɔi purpurea porrectum in veste locavit
m, veluti succinctus cursitat hospes
atque dapes, nec non verniliter ipsis
ır officiis, prælambens omne quod affert.
ans gaudet mutata sorte bonisque
git lætum convivam, quum subito ingens
m strepitus lectis excussit utrumque.
per totum pavidi conclave, magisque
es trepidare, simul domus alta Molossis
it canibus. Tum rusticus, 'Haud mihi vita
ɜ hac,' ait, 'et valeas; me silva cavusque
b insidiis tenui solabitur ervo.'"

SATIRA VII.

ɪDUM ausculto et cupiens tibi dicere servus
eformido." "Davusne?" "Ita, Davus, amicum
.um domino et frugi quod sit satis, hoc est,
e putes." "Age, libertate Decembri,
ita majores voluerunt, utere; narra."
ıominum vitiis gaudet constanter et urget
tum; pars multa natat, modo recta capessens,
m pravis obnoxia. Sæpe notatus
bus annellis, modo læva Priscus inani,
æqualis, clavum ut mutaret in horas;
ex magnis subito se conderet, unde
r exiret vix libertinus honeste;
echus Romæ, jam mallet doctus Athenis
Vertumnis, quotquot sunt, natus iniquis.
Volanerius, postquam illi justa cheragra
t articulos, qui pro se tolleret atque
t in phimum talos, mercede diurna
tum pavit; quanto constantior isdem
ɜ, tanto levius miser ac prior illo[p],
contento, jam laxo fune laborat."

[p] illo

"Non dices hodie, quorsum hæc tam putida tendant,
Furcifer?" "Ad te, inquam." "Quo pacto, pessime?
Fortunam et mores antiquæ plebis, et idem, ["Laud
Si quis ad illa Deus subito te agat, usque recuses,
Aut quia non sentis, quod clamas, rectius esse,
Aut quia non firmus rectum defendis et hæres,
Nequicquam cœno cupiens evellere plantam.
Romæ rus optas, absentem rusticus urbem
Tollis ad astra levis. Si nusquam es forte vocatus
Ad cœnam, laudas securum olus ac, velut usquam
Vinctus eas, ita te felicem dicis amasque,
Quod nusquam tibi sit potandum. Jusserit ad se
Mæcenas serum sub lumina prima venire
Convivam: 'Nemon' oleum feret ocius? Ecquis
Audit?' cum magno blateras clamore fugisque.
Mulvius et scurræ tibi non referenda precati
Discedunt. Etenim fateor me, dixerit ille,
Duci ventre levem, nasum nidore supinor,
Imbecillus, iners, si quid vis, adde, popino.
Tu, quum sis quod ego et fortassis nequior, ultro
Insectere velut melior verbisque decoris
Obvolvas vitium? Quid, si me stultior ipso
Quingentis empto drachmis deprenderis? Aufer
Me vultu terrere; manum stomachumque teneto,
Dum, quæ Crispini docuit me janitor, edo.
Te conjux aliena capit, meretricula Davum:
Peccat uter nostrum cruce dignius? Acris ubi me
Natura intendit, sub clara nuda lucerna
Quæcunque excepit turgentis verbera caudæ,
Clunibus aut agitavit equum lasciva supinum,
Dimittit neque famosum neque sollicitum, ne
Ditior aut formæ melioris meiat eodem.
Tu, quum projectis insignibus, annulo equestri,
Romanoque habitu, prodis ex judice Dama
Turpis, odoratum caput obscurante lacerna,
Non es, quod simulas? Metuens induceris atque

ante libidinibus tremis ossa pavore.
refert, uri, virgis ferroque necari
ratus eas, an turpi clausus in arca,
e demisit peccati conscia herilis,
actum genibus tangas caput? Estne marito
næ peccantis in ambo justa potestas?
ruptorem vel justior. Illa tamen se
abitu mutatve loco, peccatve superne.
i te formidet mulier neque credat amanti,
ub furcam prudens dominoque furenti
littes rem omnem et vitam et cum corpore famam.
i: credo, metues[a] doctusque cavebis;
es, quando iterum paveas iterumque perire
, o toties servus! Quæ bellua ruptis,
i semel effugit, reddit se prava catenis?
sum mœchus," ais. Neque ego, hercule, fur, ubi
rèo sapiens argentea: tolle periclum,
vaga prosiliet frenis natura remotis.
mihi dominus, rerum imperiis hominumque
antisque minor, quem ter vindicta quaterque
sita haud unquam misera formidine privet?
super dictis, quod non levius valeat: nam
vicarius est, qui servo paret, uti mos
r ait, seu conservus; tibi quid sum ego? Nempe
ihi qui imperitas, alii servis miser atque
ris ut nervis alienis mobile lignum.
am igitur liber? Sapiens, sibi qui imperiosus,
neque pauperies neque mors neque vincula terrent,
onsare cupidinibus, contemnere honores
s, et in se ipso totus, teres atque rotundus,
ni ne quid valeat per leve morari,
iem manca ruit semper fortuna. Potesne
is ut proprium quid noscere? Quinque talenta
t te mulier, vexat foribusque repulsum
ndit gelida, rursus vocat; eripe turpi

[a] metuens

Colla jugo ; 'Liber, liber sum,' dic age. Non quis;
Urget enim dominus mentem non lenis et acres
Subjectat lasso stimulos versatque negantem.
Vel quum Pausiaca torpes, insane, tabella,
Qui peccas minus atque ego, quum Fulvi Rutubæque
Aut Pacideiani contento poplite miror
Prœlia rubrica picta aut carbone, velut si
Re vera pugnent, feriant vitentque moventes
Arma viri? Nequam et cessator Davus; at ipse
Subtilis veterum judex et callidus audis.
Nil ego, si ducor libo fumante: tibi ingens
Virtus atque animus cœnis responsat opimis?
Obsequium ventris mihi perniciosius est cur?
Tergo plector enim. Qui tu impunitior illa,
Quæ parvo sumi nequeunt, obsonia captas?
Nempe inamarescunt epulæ sine fine petitæ,
Illusique pedes vitiosum ferre recusant
Corpus. An hic peccat, sub noctem qui puer uvam
Furtiva mutat strigili? Qui prædia vendit,
Nil servile gulæ parens habet? Adde, quod idem
Non horam tecum esse potes, non otia recte
Ponere, teque ipsum vitas, fugitivus et erro,
Jam vino quærens, jam somno fallere curam:
Frustra; nam comes atra premit sequiturque fugacem."
"Unde mihi lapidem?" "Quorsum est opus?" "Unde sagittas?"
"Aut insanit homo aut versus facit." "Ocius hinc te
Ni rapis, accedes opera agro nona Sabino."

SATIRA VIII.

"Ut Nasidieni juvit te cœna beati?
Nam mihi quærenti convivam dictus here illic
De medio potare die." "Sic, ut mihi nunquam
In vita fuerit melius." "Da, si grave non est,
Quæ prima iratum ventrem placaverit esca."

Lucanus aper; leni fuit Austro
iebat cœnæ pater; acria circum
ucæ, radices, qualia lassum
tomachum, siser, allec, fæcula Coa.
latis puer alte cinctus acernam
rpureo mensam pertersit, et alter
dcunque jaceret inutile quodque
ntes offendere, ut Attica virgo
Cereris, procedit fuscus Hydaspes,
ferens, Alcon Chium maris expers.
Albanum, Mæcenas, sive Falernum
positis delectat, habemus utrumque.'"
iseras! Sed quis cœnantibus una,
lchre fuerit tibi, nosse laboro."
o, et prope me Viscus Thurinus, et infra,
Varius, cum Servilio Balatrone
as Mæcenas adduxerat umbras.
erat super ipsum, Porcius infra,
tas semel obsorbere placentas.
ad hoc, qui, si quid forte lateret,
traret digito; nam cetera turba,
, cœnamus aves, conchylia, pisces,
iilem noto celantia succum;
iuo patuit, quum passeris atque
ihi porrexerat ilia rhombi.
docuit melimela rubere minorem
lecta. Quid hoc intersit, ab ipso
ius. Tum Vibidius Balatroni:
mnose bibimus, moriemur inulti:'
scit majores. Vertere pallor
faciem nil sic metuentis ut acres
quod male dicunt liberius, vel
l subtile exsurdant vina palatum.
lifanis vinaria tota
utroque, sequutis omnibus; imi
nihilum nocuere lagenis.

Affertur squillas inter murena natantes [inqu
In patina porrecta. Sub hoc herus, 'Hæc gravi
'Capta est, deterior post partum carne futura.
His mixtum jus est: oleo, quod prima Venafri
Pressit cella; garo de succis piscis Iberi;
Vino quinquenni, verum citra mare nato,
Dum coquitur; — cocto Chium sic convenit, ut no
Hoc magis ullum aliud; — pipere albo, non sine ac
Quod Methymnæam vitio mutaverit uvam.
Erucas virides, inulas ego primus amaras
Monstravi incoquere, illutos Curtillus echinos,
Ut melius muria quod testa marina remittit.'
Interea suspensa graves aulæa ruinas
In patinam fecere, trahentia pulveris atri
Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
Nos majus veriti, postquam nihil esse pericli
Sensimus, erigimur. Rufus posito capite, ut si
Filius immaturus obisset, flere. Quis esset
Finis, ni sapiens sic Nomentanus amicum
Tolleret: 'Heu, Fortuna, quis est crudelior in nos
Te Deus? Ut semper gaudes illudere rebus
Humanis!' Varius mappa compescere risum
Vix poterat. Balatro suspendens omnia naso,
'Hæc est conditio vivendi,' aiebat, 'eoque
Responsura tuo nunquam est par fama labori.
Tene, ut ego accipiar laute, torquerier omni
Sollicitudine districtum, ne panis adustus,
Ne male conditum jus apponatur, ut omnes
Præcincti recte pueri comptique ministrent?
Adde hos præterea casus, aulæa ruant si,
Ut modo; si patinam pede lapsus frangat agaso.
Sed convivatoris uti ducis ingenium res
Adversæ nudare solent, celare secundæ.'
Nasidienus ad hæc: 'Tibi Dî, quæcunque preceris,
Commoda dent! Ita vir bonus es convivaque comi
Et soleas poscit. Tum in lecto quoque videres

reta divisos aure susurros."
, mallem ludos spectasse ; sed illa
quæ deinceps risisti." "Vibidius dum
pueris, num sit quoque fracta lagena,
poscenti non dantur pocula, dumque
ctis rerum, Balatrone secundo,
, redis mutatæ frontis, ut arte
urus fortunam; deinde sequuti
no pueri magno discerpta ferentes
, gruis sparsi sale multo, non sine farre;
us et ficis pastum jecur anseris albæ
rum avulsos, ut multo suavius, armos,
si cum lumbis quis edit; tum pectore adusto
us et merulas poni et sine clune palumbes;
s res, si non causas narraret earum et
as dominus; quem nos sic fugimus ulti,
hil omnino gustaremus, velut illis
lia afflasset pejor serpentibus Afris."

Q. HORATII FLACCI

EPISTOLARUM

LIBER PRIMUS.

EPISTOLA I.—AD MÆCENATEM.

Prima dicte mihi, summa dicende Camena,
Spectatum satis et donatum jam rude quæris,
Mæcenas, iterum antiquo me includere ludo:
Non eadem est ætas, non mens. Veianius, armis
Herculis ad postem fixis, latet abditus agro,
Ne populum extrema toties exoret arena.
Est mihi purgatam crebro qui personet aurem:
Solve senescentem mature sanus equum, ne
Peccet ad extremum ridendus et ilia ducat.
Nunc itaque et versus et cetera ludicra pono,
Quid verum atque decens curo et rogo et omnis in hoc s
Condo et compono, quæ mox depromere possim.
Ac ne forte roges, quo me duce, quo lare tuter:
Nullius addictus jurare in verba magistri,
Quo me cunque rapit tempestas, deferor hospes.
Nunc agilis fio et mersor civilibus undis,
Virtutis veræ custos rigidusque satelles;
Nunc in Aristippi furtim præcepta relabor,
Et mihi res, non me rebus subjungere conor.
Ut nox longa, quibus mentitur amica, diesque
Longa videtur opus debentibus, ut piger annus

s dura premit custodia matrum,
a fluunt ingrataque tempora, quæ spem
: morantur agendi naviter id, quod
ribus prodest, locupletibus æque,
tum pueris senibusque nocebit.
s ego me ipse regam solerque elementis:
:ulo quantum contendere Lynceus,
lcirco contemnas lippus inungi;
peres invicti membra Glyconis,
is nolis prohibere cheragra.
prodire tenus, si non datur ultra.
ia miseroque cupidine pectus:
t voces, quibus hunc lenire dolorem
;nam morbi deponere partem.
› tumes: sunt certa piacula, quæ te
o poterunt recreare libello.
undus, iners, vinosus, amator,
:rus est, ut non mitescere possit,
ıræ patientem commodet aurem.
:ium fugere et sapientia prima
iisse. Vides, quæ maxima credis
:iguum censum turpemque repulsam,
es animi capitisque labore;
emos curris mercator ad Indos,
ıperiem fugiens, per saxa, per ignes:
quæ stulte miraris et optas,
.dire et meliori credere non vis?
pagos et circum compita pugnax
ari contemnat Olympia, cui spes,
tio dulcis sine pulvere palmæ?
:um est auro, virtutibus aurum.
'es, quærenda pecunia primum est;
ıummos." Hæc Janus summus ab imo
:c recinunt juvenes dictata senesque
si loculos tabulamque lacerto.
ibi, sunt mores et lingua fidesque,

Sed quadringentis sex septem millia desunt:
Plebs eris. At pueri ludentes, "Rex eris," aiunt,
"Si recte facies." Hic murus aëneus esto:
Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.
Roscia, dic sodes, melior lex, an puerorum est
Nenia, quæ regnum recte facientibus offert,
Et maribus Curiis et decantata Camillis?
Isne tibi melius suadet, qui rem facias, rem,
Si possis, recte, si non, quocunque modo rem,
Ut propius spectes lacrimosa poëmata Pupi,
An qui Fortunæ te responsare superbæ
Liberum et erectum præsens hortatur et aptat?
Quod si me populus Romanus forte roget, cur
Non, ut porticibus, sic judiciis fruar îsdem,
Nec sequar aut fugiam, quæ diligit ipse vel odit,
Olim quod vulpes ægroto cauta leoni
Respondit, referam: "Quia me vestigia terrent,
Omnia te adversum spectantia, nulla retrorsum."
Bellua multorum es capitum. Nam quid sequar aut
quem?
Pars hominum gestit conducere publica, sunt qui
Crustis et pomis viduas venentur avaras,
Excipiantque senes, quos in vivaria mittant;
Multis occulto crescit res fœnore. Verum
Esto aliis alios rebus studiisque teneri:
Iidem eadem possunt horam durare probantes?
"Nullus in orbe sinus Baiis prælucet amœnis,"
Si dixit dives, lacus et mare sentit amorem
Festinantis heri; cui si vitiosa libido
Fecerit auspicium: cras ferramenta Teanum
Tolletis, fabri. Lectus genialis in aula est:
Nil ait esse prius, melius nil cœlibe vita;
Si non est, jurat bene solis esse maritis.
Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?
Quid pauper? Ride: mutat cœnacula, lectos,
Balnea, tonsores, conducto navigio æque
Nauseat ac locuples, quem ducit priva triremis.

us inæquali tonsore capillos
rides; si forte subucula pexæ
best tunicæ vel si toga dissidet impar,
quid, mea quum pugnat sententia secum,
tiit spernit, repetit quod nuper omisit,
et vitæ disconvenit ordine toto,
edificat, mutat quadrata rotundis? 100
putas sollemnia me neque rides,
lici credis nec curatoris egere
re dati, rerum tutela mearum
is, et prave sectum stomacheris ob unguem
ndentis, te respicientis amici.
nam: sapiens uno minor est Jove, dives,
onoratus, pulcher, rex denique regum;
e sanus, nisi quum pituita molesta est.

EPISTOLA II.—AD LOLLIUM.

t belli scriptorem, maxime Lolli,
declamas Romæ, Præneste relegi;
l sit pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non,
ac melius Chrysippo et Crantore dicit.
crediderim, nisi quid te detinet, audi.
qua Paridis propter narratur amorem
Barbariæ lento collisa duello,
m regum et populorum continet æstus.
censet belli præcidere causam.
ris? Ut salvus regnet vivatque beatus, 10
se negat. Nestor componere lites
liden festinat et inter Atriden;
nor, ira quidem communiter urit utrumque.
d delirant reges, plectuntur Achivi.
e, dolis, scelere atque libidine et ira
ntra muros peccatur et extra.
quid virtus et quid sapientia possit,

Utile proposuit nobis exemplar Ulixen,
Qui domitor Trojæ multorum providus urbes
Et mores hominum inspexit, latumque per æquc
Dum sibi, dum sociis reditum parat, aspera mul
Pertulit, adversis rerum immersabilis undis.
Sirenum voces et Circæ pocula nosti;
Quæ si cum sociis stultus cupidusque bibisset,
Sub domina meretrice fuisset turpis et excors,
Vixisset canis immundus vel amica luto sus.
Nos numerus sumus et fruges consumere nati,
Sponsi Penelopæ, nebulones, Alcinoique
In cute curanda plus æquo operata juventus,
Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, et
Ad strepitum citharæ cessatum ducere curam.
Ut jugulent homines, surgunt de nocte latrones:
Ut te ipsum serves, non expergisceris? Atqui
Si noles sanus, curres hydropicus; et ni
Posces ante diem librum cum lumine, si non
Intendes animum studiis et rebus honestis,
Invidia vel amore vigil torquebere. Nam cur,
Quæ lædunt oculum, festinas demere; si quid
Est animum, differs curandi tempus in annum?
Dimidium facti, qui cœpit, habet; sapere aude;
Incipe. Qui recte vivendi prorogat horam,
Rusticus exspectat dum defluat amnis; at ille
Labitur, et labetur in omne volubilis ævum.
Quæritur argentum puerisque beata creandis
Uxor, et incultæ pacantur vomere silvæ:
Quod satis est cui contingit, nihil amplius optet.
Non domus et fundus, non æris acervus et auri
Ægroto domini deduxit corpore febres,
Non animo curas. Valeat possessor oportet,
Si comportatis rebus bene cogitat uti.
Qui cupit aut metuit, juvat illum sic domus et r
Ut lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram,
Auriculas citharæ collecta sorde dolentes.

a est nisi vas, quodcunque infundis, acescit.
oluptates; nocet empta dolore voluptas.
avarus eget; certum voto pete finem.
alterius macrescit rebus opimis;
Siculi non invenere tyranni
rmentum. Qui non moderabitur iræ,
i volet esse, dolor quod suaserit et mens,
nas odio per vim festinat inulto.
brevis est: animum rege, qui nisi paret,
; hunc frenis, hunc tu compesce catena.
quum tenera docilem cervice magister
, qua monstret eques; venaticus ex quo
cervinam pellem latravit in aula,
n silvis catulus. Nunc adbibe puro
verba, puer, nunc te melioribus offer.
el est imbuta recens servabit odorem
i. Quod si cessas aut strenuus anteis,
um opperior nec præcedentibus insto.

PISTOLA III.—AD JULIUM FLORUM.

re, quibus terrarum militet oris
Augusti privignus, scire laboro.
vos Hebrusque nivali compede vinctus,
vicinas inter currentia turres,
ies Asiæ campi collesque morantur?
liosa cohors operum struit? Hoc quoque curo.
res gestas Augusti scribere sumit?
s et paces longum diffundit in ævum?
ius Romana brevi venturus in ora?
i fontis qui non expalluit haustus,
lacus et rivos ausus apertos.
? ut meminit nostri? Fidibusne Latinis
i aptare modos studet auspice Musa,
a desævit et ampullatur in arte?

Quid mihi Celsus agit? monitus multumque monendus,
Privatas ut quærat opes et tangere vitet
Scripta, Palatinus quæcunque recepit Apollo;
Ne, si forte suas repetitum venerit olim
Grex avium plumas, moveat cornicula risum
Furtivis nudata coloribus. Ipse quid audes? 20
Quæ circumvolitas agilis thyma? Non tibi parvum
Ingenium, non incultum est et turpiter hirtum.
Seu linguam causis acuis seu civica jura
Respondere paras seu condis amabile carmen,
Prima feres hederæ victricis præmia. Quod si
Frigida curarum fomenta relinquere posses,
Quo te cœlestis sapientia duceret, ires.
Hoc opus, hoc studium parvi properemus et ampli,
Si patriæ volumus, si nobis vivere cari.
Debes hoc etiam rescribere, si tibi curæ 30
Quantæ conveniat Munatius, an male sarta
Gratia nequidquam coit et rescinditur. At vos
Seu calidus sanguis seu rerum inscitia vexat
Indomita cervice feros, ubicunque locorum
Vivitis, indigni fraternum rumpere fœdus,
Pascitur in vestrum reditum votiva juvenca.

EPISTOLA IV.—AD ALBIUM TIBULLUM.

ALBI, nostrorum sermonum candide judex,
Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
Scribere quod Cassi Parmensis opuscula vincat,
An tacitum silvas inter reptare salubres,
Curantem quidquid dignum sapiente bonoque est?
Non tu corpus eras sine pectore. Di tibi formam,
Di tibi divitias dederunt artemque fruendi.
Quid voveat dulci nutricula majus alumno,
Qui sapere et fari possit quæ sentiat, et cui
Gratia. fama, valetudo contingat abunde
Et mundus victus, non deficiente crumena?

curamque, timores inter et iras,
ede diem tibi diluxisse supremum;
rveniet, quæ non sperabitur, hora.
m et nitidum bene curata cute vises,
ere voles, Epicuri de grege porcum.

EPISTOLA V.—AD TORQUATUM.

Archiacis conviva recumbere lectis
lica cœnare times olus omne patella,
o te sole domi, Torquate, manebo.
bes iterum Tauro diffusa palustres
linturnas Sinuessanumque Petrinum.
us quid habes, arcesse vel imperium fer.
dum splendet focus et tibi munda supellex.
leves spes et certamina divitiarum
schi causam: cras nato Cæsare festus
eniam somnumque dies; impune licebit
ram sermone benigno tendere noctem.
mihi fortunam, si non conceditur uti?
is ob heredis curam nimiumque severus
et insano: potare et spargere flores
iam patiarque vel inconsultus haberi.
non ebrietas designat? Operta recludit,
jubet esse ratas, ad prœlia trudit inertem;
itis animis onus eximit, addocet artes.
ndi calices quem non fecere disertum?
acta quem non in paupertate solutum?
ego procurare et idoneus imperor et non
us, ne turpe toral, ne sordida mappa
get nares, ne non et cantharus et lanx
dat tibi te, ne fidos inter amicos
ii dicta foras eliminet, ut coëat par
aturque pari. Butram tibi Septiciumque,
si cœna prior potiorque puella Sabinum

Detinet, assumam; locus est et pluribus umbris;
Sed nimis arcta premunt olidæ convivia capræ.
Tu, quotus esse velis, rescribe et rebus omissis
Atria servantem postico falle clientem.

EPISTOLA VI.—AD NUMICIUM.

Nil admirari prope res est una, Numici,
Solaque, quæ possit facere et servare beatum.
Hunc solem et stellas et decedentia certis
Tempora momentis sunt qui formidine nulla
Imbuti spectent: quid censes munera terræ,
Quid maris extremos Arabas ditantis et Indos,
Ludicra quid, plausus et amici dona Quiritis,
Quo spectanda modo, quo sensu credis et ore?
Qui timet his adversa, fere miratur eodem,
Quo cupiens pacto; pavor est utrobique molestus,
Improvisa simul species exterret utrumque.
Gaudeat an doleat, cupiat metuatne, quid ad rem,
Si, quidquid vidit melius pejusve sua spe,
Defixis oculis animoque et corpore torpet?
Insani sapiens nomen ferat, æquus iniqui,
Ultra quam satis est virtutem si petat ipsam.
I nunc, argentum et marmor vetus æraque et artes
Suspice, cum gemmis Tyrios mirare colores;
Gaude, quod spectant oculi te mille loquentem;
Gnavus mane forum et vespertinus pete tectum,
Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
Mutus et, indignum, quod sit pejoribus ortus,
Hic tibi sit potius quam tu mirabilis illi.
Quidquid sub terra est, in apricum proferet ætas;
Defodiet condetque nitentia. Quum bene notum
Porticus Agrippæ et via te conspexerit Appi,
Ire tamen restat, Numa quo devenit et Ancus.
Si latus aut renes morbo tentantur acuto,
Quære fugam morbi. Vis recte vivere: quis non?

rtus hoc una potest dare, fortis omissis
age deliciis. Virtutem verba putas et
m ligna: cave ne portus occupet alter,
ibyratica, ne Bithyna negotia perdas;
talenta rotundentur, totidem altera, porro et
a succedant et quæ pars quadrat acervum:
et uxorem cum dote fidemque et amicos
nus et formam regina pecunia donat,
ene nummatum decorat Suadela Venusque.
ipiis locuples eget æris Cappadocum rex:
ieris hic tu. Chlamydes Lucullus, ut aiunt,
sset centum scenæ præbere rogatus, [habebo
i possum tot?" ait; "tamen et quæram et quot
am:" post paullo scribit sibi millia quinque
domi chlamydum; partem vel tolleret omnes.
s domus est, ubi non et multa supersunt
ominum fallunt et prosunt furibus. Ergo,
s sola potest facere et servare beatum,
primus repetas opus, hoc postremus omittas.
rtunatum species et gratia præstat,
emur servum, qui dictet nomina, lævum
fodicet latus, et cogat trans pondera dextram
igere. "Hic multum in Fabia valet, ille Velina;
ibet hic fasces dabit eripietque curule
volet importunus ebur." Frater, Pater, adde;
uique est ætas, ita quemque facetus adopta.
ene qui cœnat, bene vivit, lucet, eamus
ducit gula; piscemur, venemur, ut olim
ilius, qui mane plagas, venabula, servos
rtum transire forum populumque jubebat,
s ut e multis populo spectante referret
tum mulus aprum. Crudi tumidique lavemur,
l deceat, quid non, obliti, Cærite cera
ii, remigium vitiosum Ithacensis Ulixei,
otior patria fuit interdicta voluptas.
inermus uti censet, sine amore jocisque

Nil est jucundum, vivas in amore jocisque.
Vive, vale. Si quid novisti rectius istis,
Candidus imperti; si non, his utere mecum.

EPISTOLA VII.—AD MÆCENATEM.

Quinque dies tibi pollicitus me rure futurum,
Sextilem totum mendax desideror. Atqui
Si me vivere vis sanum recteque valentem,
Quam mihi das ægro, dabis ægrotare timenti,
Mæcenas, veniam, dum ficus prima calorque
Designatorem decorat lictoribus atris,
Dum pueris omnis pater et matercula pallet,
Officiosaque sedulitas et opella forensis
Adducit febres et testamenta resignat.
Quod si bruma nives Albanis illinet agris,
Ad mare descendet vates tuus et sibi parcet
Contractusque leget; te, dulcis amice, reviset
Cum Zephyris, si concedes, et hirundine prima.
Non quo more piris vesci Calaber jubet hospes,
Tu me fecisti locupletem. "Vescere sodes."
"Jam satis est." "At tu quantum vis tolle." "Ber
"Non invisa feres pueris munuscula parvis."
"Tam teneor dono, quam si dimittar onustus."
"Ut libet; hæc porcis hodie comedenda relinqu
Prodigus et stultus donat, quæ spernit et odit;
Hæc seges ingratos tulit et feret omnibus annis.
Vir bonus et sapiens dignis ait esse paratus,
Nec tamen ignorat, quid distent æra lupinis:
Dignum præstabo me etiam pro laude merentis.
Quod si me noles usquam discedere, reddes
Forte latus, nigros angusta fronte capillos,
Reddes dulce loqui, reddes ridere decorum et
Inter vina fugam Cinaræ mœrere protervæ.
Forte per angustam tenuis vulpecula rimam
Repserat in cumeram frumenti, pastaque rursu

as pleno tendebat corpore frustra;
ıstela procul, Si vis, ait, effugere istinc.
cavum repetes artum, quem macra subisti.
ço si compellor imagine, cuncta resigno;
mnum plebis laudo satur altilium nec
ivitiis Arabum liberrima muto.
rerecundum laudasti, rexque paterque
i coram, nec verbo parcius absens:
e, si possum donata reponere lætus.
male Telemachus, proles patientis Ulixei:
ıt aptus equis Ithace[a] locus, ut neque planis
tus spatiis nec multæ prodigus herbæ;
, magis apta tibi tua dona relinquam.
m parva decent; mihi jam non regia Roma,
ıcuum Tibur placet aut imbelle Tarentum.
ıus et fortis causisque Philippus agendis
ab officiis octavam circiter horam
edit atque Foro nimium distare Carinas
randis natu queritur, conspexit, ut aiunt,
ım quendam vacua tonsoris in umbra
lo proprios purgantem leniter ungues.
etri," — puer hic non læva jussa Philippi
ebat — "abi, quære et refer, unde domo, quis,
fortunæ, quo sit patre quove patrono."
ıit et narrat, Vulteium nomine Menam,
nem, tenui censu, sine crimine, notum,
ıperare loco et cessare et quærere et uti
ıntem parvisque sodalibus et lare certo
lis et post decisa negotia Campo.
ıri libet ex ipso, quodcunque refers; dic
ınam veniat." Non sane credere Mena,
i secum tacitus. Quid multa? "Benigne,"
ndet. "Neget ille mihi?" "Negat improbus et te
ɣit aut horret." Vulteium mane Philippus
vendentem tunicato scruta popello

[a] Ithacæ

ccupat et salvere jubet prior. Ille Philip
xcusare laborem et mercenaria vincla,
uod non mane domum venisset, denique,
rovidisset eum. "Sic ignovisse putato
e tibi, si cœnas hodie mecum." "Ut libet.
ost nonam venies; nunc i, rem strenuus
t ventum ad cœnam est, dicenda tacenda
ndem dormitum dimittitur. Hic ubi se
ccultum visus decurrere piscis ad hamum
ane cliens et jam certus conviva, jubetur
ura suburbana indictis comes ire Latinis.
positus mannis arvum cœlumque Sabin
on cessat laudare. Videt ridetque Philip
t, sibi dum requiem, dum risus undique
um septem donat sestertia, mutua septem
romittit, persuadet uti mercetur agellum
ercatur. Ne te longis ambagibus ultra
uam satis est morer, ex nitido fit rusticus
ilcos et vineta crepat mera; præparat ul
moritur studiis et amore senescit haben
erum ubi oves furto, morbo periere capel
em mentita seges, bos est enectus arand

EPISTOLA VIII.—AD CELSUM ALBINOVANUM.

elso gaudere et bene rem gerere Albinovano
usa rogata refer, comiti scribæque Neronis.
quæret, quid agam, dic multa et pulchra minantem
ivere nec recte nec suaviter; haud quia grando
ontuderit vites oleamque momorderit æstus,
ec quia longinquis armentum ægrotet in agris;
d quia mente minus validus quam corpore toto
il audire velim, nil discere, quod levet ægrum;
idis offendar medicis, irascar amicis,
ur me funesto properent arcere veterno;
uæ nocuere sequar, fugiam quæ profore credam;
onse Tibur amem ventosus, Tibure Romam.
ost hæc, ut valeat, quo pacto rem gerat et se,
't placeat juveni percontare utque cohorti.
i dicet, "Recte," primum gaudere, subinde
'æceptum auriculis hoc instillare memento:
lt tu fortunam, sic nos te, Celse, feremus.

EPISTOLA IX.—AD CLAUDIUM NERONEM.

EPTIMIUS, Claudi, nimirum intelligit unus,
uanti me facias; nam quum rogat et prece cogit,
cilicet ut tibi se laudare et tradere coner,
ignum mente domoque legentis honesta Neronis,
unere quum fungi propioris censet amici,
uid possim videt ac novit me valdius ipso.
ulta quidem dixi, cur excusatus abirem;
ed timui, mea ne finxisse minora putarer,
issimulator opis propriæ, mihi commodus uni.
ic ego majoris fugiens opprobria culpæ
rontis ad urbanæ descendi præmia. Quod si
epositum laudas ob amici jussa pudorem,
ribe tui gregis hunc et fortem crede bonumque.

EPISTOLA X.—AD FUSCUM ARISTIUM.

URBIS amatorem Fuscum salvere jubemus
Ruris amatores, hac in re scilicet una
Multum dissimiles, at cetera pæne gemelli,
Fraternis animis quidquid negat alter et alter,
Annuimus pariter vetuli notique columbi.
Tu nidum servas; ego laudo ruris amœni
Rivos et musco circumlita saxa nemusque.
Quid quæris? Vivo et regno, simul ista reliqui,
Quæ vos ad cœlum fertis rumore secundo:
Utque sacerdotis fugitivus liba recuso;
Pane egeo jam mellitis potiore placentis.
Vivere naturæ si convenienter oportet,
Ponendæque domo quærenda est area primum,
Novistine locum potiorem rure beato?
Est ubi plus tepeant hiemes, ubi gratior aura
Leniat et rabiem Canis et momenta Leonis,
Quum semel accepit Solem furibundus acutum?
Est ubi divellat somnos minus invida cura?
Deterius Libycis olet aut nitet herba lapillis?
Purior in vicis aqua tendit rumpere plumbum,
Quam quæ per pronum trepidat cum murmure rivum
Nempe inter varias nutritur silva columnas
Laudaturque domus, longos quæ prospicit agros.
Naturam expellas furca, tamen usque recurret,
Et mala perrumpet furtim fastidia victrix.
Non, qui Sidonio contendere callidus ostro
Noscit Aquinatem potantia vellera fucum,
Certius accipiet damnum propiusve medullis,
Quam qui non poterit vero distinguere falsum.
Quem res plus nimio delectavere secundæ,
Mutatæ quatient. Si quid mirabere, pones
Invitus. Fuge magna; licet sub paupere tecto
Reges et regum vita præcurrere amicos.

us equum pugna melior communibus herbis
ebat, donec minor in certamine longo
loravit opes hominis frenumque recepit;
postquam victor violens discessit ab hoste,
equitem dorso, non frenum depulit ore.
qui pauperiem veritus potiore metallis
rtate caret, dominum vehit improbus atque
iet æternum, quia parvo nesciet uti.
non conveniet sua res, ut calceus olim,
ede major erit, subvertet, si minor, uret.
us sorte tua vives sapienter, Aristi;
me dimittes incastigatum, ubi plura
ire quam satis est ac non cessare videbor.
erat aut servit collecta pecunia cuique,
um digna sequi potius quam ducere funem.
: tibi dictabam post fanum putre Vacunæ,
epto quod non simul esses, cetera lætus.

EPISTOLA XI.—AD BULLATIUM.

D tibi visa Chios, Bullati, notaque Lesbos,
l concinna Samos, quid Crœsi regia, Sardis,
rna quid et Colophon? Majora minorane fama?
ctane præ Campo et Tiberino flumine sordent?
renit in votum Attalicis ex urbibus una,
Lebedum laudas odio maris atque viarum?
Lebedus quid sit; Gabiis desertior atque
mis vicus; tamen illic vivere vellem
tusque meorum obliviscendus et illis
tunum procul e terra spectare furentem.
neque, qui Capua Romam petit, imbre lutoque
persus volet in caupona vivere; nec, qui
us collegit, furnos et balnea laudat
ortunatam plene præstantia vitam.
si te validus jactaverit Auster in alto,
o navem trans Ægæum mare vendas.

Incolumi Rhodos et Mytilene pulchra facit, quod
Pænula solstitio, campestre nivalibus auris,
Per brumam Tiberis, Sextili mense caminus.
Dum licet ac vultum servat Fortuna benignum,
Romæ laudetur Samos et Chios et Rhodos absens.
Tu, quamcunque Deus tibi fortunaverit horam,
Grata sume manu, neu dulcia differ in annum,
Ut, quocunque loco fueris, vixisse libenter
Te dicas; nam si ratio et prudentia curas,
Non locus effusi late maris arbiter aufert,
Cœlum, non animum mutant, qui trans mare currunt.
Strenua nos exercet inertia; navibus atque
Quadrigis petimus bene vivere. Quod petis, hic est,
Est Ulubris, animus si te non deficit æquus.

EPISTOLA XII.—AD ICCIUM.

Fructibus Agrippæ Siculis, quos colligis, Icci,
Si recte frueris, non est, ut copia major
Ab Jove donari possit tibi. Tolle querelas;
Pauper enim non est, cui rerum suppetit usus.
Si ventri bene, si lateri est pedibusque tuis, nil
Divitiæ poterunt regales addere majus.
Si forte in medio positorum abstemius herbis
Vivis et urtica, sic vives protinus, ut te
Confestim liquidus Fortunæ rivus inauret,
Vel quia naturam mutare pecunia nescit,
Vel quia cuncta putas una virtute minora.
Miramur, si Democriti pecus edit agellos
Cultaque, dum peregre est animus sine corpore velox;
Quum tu inter scabiem tantam et contagia lucri
Nil parvum sapias et adhuc sublimia cures:
Quæ mare compescant causæ, quid temperet annum,
Stellæ sponte sua, jussæne vagentur et errent,
Quid premat obscurum lunæ, quid proferat orbem,
Quid velit et possit rerum concordia discors,

ıpedocles, an Stertinium deliret acumen.
rum, seu pisces seu porrum et cæpe trucidas,
ɔre Pompeio Grospho, et, si quid petet, ultro
fer; nil Grosphus nisi verum orabit et æquum.
lis amicorum est annona, bonis ubi quid deest.
tamen ignores; quo sit Romana loco res:
ntaber Agrippæ, Claudî virtute Neronis
menius cecidit; jus imperiumque Phraates
ɜsaris accepit genibus minor; aurea fruges
ılîæ pleno defundit[b] Copia cornu.

EPISTOLA XIII.—AD VINIUM ASELLAM.

ꝑ proficiscentem docui te sæpe diuque,
ugusto reddes signata volumina, Vinî,
validus, si lætus erit, si denique poscet;
ə studio nostri pecces odiumque libellis
dulus importes, opera vehemente minister.
te forte meæ gravis uret sarcina chartæ,
ɔjicito potius, quam quo perferre juberis
itellas ferus impingas Asinæque paternum
ignomen vertas in risum et fabula fias.
ribus uteris per clivos, flumina, lamas;
ictor propositi simul ac perveneris illuc,
c positum servabis onus, ne forte sub ala
ısciculum portes librorum, ut rusticus agnum,
ŧ vinosa glomus furtivæ Pyrrhia lanæ,
ŧ cum pileolo soleas conviva tribulis.
ə vulgo narres te sudavisse ferendo
ırmina, quæ possint oculos auresque morari
ɛsaris; oratus multa prece, nitere porro.
ıde, vale, cave ne titubes mandataque frangas.

[b] diffundit

Evellas agro et melior sit Ho
Me quamvis Lamiæ pietas et
Fratrem mœrentis, rapto de i
Insolabiliter, tamen istuc me
Fert et amat spatiis obstanti
Rure ego viventem, tu dicis i
Cui placet alterius, sua nimir
Stultus uterque locum immer
In culpa est animus, qui se n
Tu mediastinus tacita prece r
Nunc urbem et ludos et baln
Me constare mihi scis et disc
Quandocunque trahunt invis
Non eadem miramur; eo disc
Meque et te: nam, quæ deser
Credis, amœna vocat, mecum
Quæ tu pulchra putas. Forn
Incutiunt urbis desiderium, v
Angulus iste feret piper et th
Nec vicina subest vinum præl

ıem scis immunem Cinaræ placuisse rapaci,
ıem bibulum liquidi media de luce Falerni,
ena brevis juvat et prope rivum somnus in herba:
ıc lusisse pudet, sed non incidere ludum.
ın istic obliquo oculo mea commoda quisquam
mat, non odio obscuro morsuque venenat;
dent vicini glebas et saxa moventem.
ım servis urbana diaria rodere mavis;
ırum tu in numerum voto ruis. Invidet usum
gnorum et pecoris tibi calo argutus et horti.
ıtat ephippia bos, piger optat arare caballus;
ıam scit uterque, libens, censebo, exerceat artem.

EPISTOLA XV.—AD NUMONIUM VALAM.

ra sit hiems Veliæ, quod cœlum, Vala, Salerni,
ıorum hominum regio et qualis via; (nam mihi Baias
usa supervacuas Antonius, et tamen illis
e facit invisum, gelida quum perluor unda
r medium frigus. Sane myrteta relinqui
ctaque cessantem nervis elidere morbum
lfura contemni vicus gemit, invidus ægris,
ii caput et stomachum supponere fontibus audent
usinis Gabiosque petunt et frigida rura.
ıtandus locus est, et diversoria nota
æteragendus equus: "Quo tendis? Non mihi Cumas
t iter aut Baias," læva stomachosus habena
cet eques; sed equi frenato est auris in ore;)
ijor utrum populum frumenti copia pascat,
llectosne bibant imbres puteosne perennes
gis aquæ; (nam vina nihil moror illius oræ.
ıre meo possum quidvis perferre patique;
. mare quum veni, generosum et lene requiro,
od curas abigat, quod cum spe divite manet
venas animumque meum, quod verba ministret,
ad me Lucanæ juvenem commendet amicæ;)

Scurra vagus, non qui cervu
Impransus non qui civem di
Quælibet in quemvis opprob
Pernicies et tempestas barat
Quidquid quæsierat, ventri
Hic, ubi nequitiæ fautoribus
Aut paullum abstulerat, pat
Vilis et agninæ, tribus ursis
Scilicet ut ventres lamna ca
Diceret urendos, corrector B
Quidquid erat nactus præda
Verterat in fumum et cinere
Aiebat, "si qui comedunt b
Nil melius turdo, nil vulva
Nimirum hic ego sum; nam
Quum res deficiunt, satis int
Verum, ubi quid melius con
Vos sapere et solos aio bene
Conspicitur nitidis fundata

:m laudes. Quid, si rubicunda benigni
pres et pruna ferant? si quercus et ilex
uge pecus, multa dominum juvet umbra?
ductum propius frondere Tarentum.
ım rivo dare nomen idoneus, ut nec
· Thracam nec purior ambiat Hebrus,
:apiti fluit utilis, utilis alvo.
ɔræ dulces, etiam, si credis, amœnæ,
:m tibi me præstant Septembribus horis.
vivis, si curas esse quod audis.
s jampridem omnis te Roma beatum;
ɔr, ne cui de te plus quam tibi credas,
:es alium sapiente bonoque beatum;
e populus sanum recteque valentem
occultam febrem sub tempus edendi
es, donec manibus tremor incidat unctis.
n incurata pudor malus ulcera celat.
ella tibi terra pugnata marique
his verbis vacuas permulceat aures,
ıagis salvum populus velit, an populum tu,
ı ambiguo, qui consulit et tibi et urbi,
" Augusti laudes agnoscere possis:
ıteris sapiens emendatusque vocari,
:sne tuo, dic sodes, nomine? "Nempe
s et prudens dici delector ego ac tu."
t hoc hodie, cras, si volet, auferet, ut si
fasces indigno, detrahet idem.
neum est," inquit. Pono, tristisque recedo.
:lamet furem, neget esse pudicum,
ıt laqueo collum pressisse paternum;
opprobriis falsis mutemque colores?
ɔnor juvat et mendax infamia terret [quis?
si mendosum et medicandum? Vir bonus est
ulta patrum, qui leges juraque servat,
:æ magnæque secantur judice lites,
ɔonsore et quo causæ teste tenentur.

Sed videt hunc omnis domus et vicinia tota
Introrsum turpem, speciosum pelle decora.
"Nec furtum feci nec fugi," si mihi dicat
Servus, "Habes pretium, loris non ureris," aio.
"Non hominem occidi." "Non pasces in cruce corvos."
'Sum bonus et frugi." Renuit negitatque Sabellus:
Cautus enim metuit foveam lupus, accipiterque
Suspectos laqueos, et opertum miluus hamum.
Oderunt peccare boni virtutis amore;
Tu nihil admittes in te formidine pœnæ:
Sit spes fallendi, miscebis sacra profanis;
Nam de mille fabæ modiis quum surripis unum,
Damnum est, non facinus, mihi pacto lenius isto.
Vir bonus, omne forum quem spectat et omne tribunal,
Quandocunque Deos vel porco vel bove placat,
"Jane pater," clare, clare quum dixit, "Apollo,"
Labra movet metuens audiri, "Pulchra Laverna,
Da mihi fallere, da justo sanctoque videri,
Noctem peccatis et fraudibus objice nubem!"
Qui melior servo, qui liberior sit avarus,
In triviis fixum quum se demittit ob assem,
Non video; nam qui cupiet, metuet quoque; porro,
Qui metuens vivet, liber mihi non erit unquam.
Perdidit arma, locum virtutis deseruit, qui
Semper in augenda festinat et obruitur re.
Vendere quum possis captivum, occidere noli;
Serviet utiliter: sine pascat durus aretque,
Naviget ac mediis hiemet mercator in undis;
Annonæ prosit; portet frumenta penusque.
Vir bonus et sapiens audebit dicere, "Pentheu,
Rector Thebarum, quid me perferre patique [rem,
Indignum coges?" "Adimam bona." "Nempe pecus,
Lectos, argentum: tollas licet." "In manicis et
Compedibus sævo te sub custode tenebo."
"*Ipse Deus*, simul atque volam, me solvet." Opinor,
Hoc sentit: Moriar; mors ultima linea rerum est.

EPISTOLA XVII.—AD SCÆVAM.

QUAMVIS, Scæva, satis per te tibi consulis et scis
Quo tandem pacto deceat majoribus uti,
Disce, docendus adhuc quæ censet amiculus, ut si
Cæcus iter monstrare velit; tamen adspice, si quid
Et nos, quod cures proprium fecisse, loquamur.
Si te grata quies et primam somnus in horam
Delectat, si te pulvis strepitusque rotarum,
Si lædit caupona, Ferentinum ire jubebo;
Nam neque divitibus contingunt gaudia solis,
Nec vixit male, qui natus moriensque fefellit.
Si prodesse tuis paulloque benignius ipsum
Te tractare voles, accedes siccus ad unctum.
"Si pranderet olus patienter, regibus uti
Nollet Aristippus." "Si sciret regibus uti,
Fastidiret olus, qui me notat." Utrius horum
Verba probes et facta, doce, vel junior audi,
Cur sit Aristippi potior sententia; namque
Mordacem Cynicum sic eludebat, ut aiunt:
"Scurror ego ipse mihi, populo tu; rectius hoc et
Splendidius multo est. Equus ut me portet, alat rex,
Officium facio: tu poscis vilia rerum,
Dante minor, quamvis fers te nullius egentem."
Omnis Aristippum decuit color et status et res,
Tentantem majora, fere præsentibus æquum.
Contra, quem duplici panno patientia velat,
Mirabor, vitæ via si conversa decebit.
Alter purpureum non exspectabit amictum,
Quidlibet indutus celeberrima per loca vadet,
Personamque feret non inconcinnus utramque;
Alter Mileti textam cane pejus et angui
Vitabit chlamydem, morietur frigore, si non
Rettuleris pannum. Refer et sine vivat ineptus.
les gerere et captos ostendere civibus hostes

Attingit solium Jovis et cœlestia tentat:
Principibus placuisse viris non ultima laus est.
Non cuivis homini contingit adire Corinthum.
Sedit, qui timuit, ne non succederet. Esto!
Quid, qui pervenit, fecitne viriliter? Atqui
Hic est aut nusquam, quod quærimus. Hic onus horret,
Ut parvis animis et parvo corpore majus:
Hic subit et perfert. Aut virtus nomen inane est,
Aut decus et pretium recte petit experiens vir.
Coram rege suo de paupertate tacentes
Plus poscente ferent; distat, sumasne pudenter,
An rapias. Atqui rerum caput hoc erat, hic fons.
"Indotata mihi soror est, paupercula mater,
Et fundus nec vendibilis nec pascere firmus,"
Qui dicit, clamat, "Victum date." Succinit alter,
"Et mihi dividuo findetur munere quadra."
Sed tacitus pasci si posset corvus, haberet
Plus dapis et rixæ multo minus invidiæque.
Brundisium comes aut Surrentum ductus amœnum,
Qui queritur salebras et acerbum frigus et imbres,
Aut cistam effractam et subducta viatica plorat,
Nota refert meretricis acumina, sæpe catellam,
Sæpe periscelidem raptam sibi flentis, uti mox
Nulla fides damnis verisque doloribus adsit.
Nec semel irrisus triviis attollere curat
Fracto crure planum, licet illi plurima manet
Lacrima, per sanctum juratus dicat Osirim,
"Credite, non ludo; crudeles, tollite claudum:"
"Quære peregrinum," vicinia rauca reclamat.

EPISTOLA XVIII.—AD LOLLIUM.

Si bene te novi, metues, liberrime Lolli,
Scurrantis speciem præbere, professus amicum.
Ut matrona meretrici dispar erit atque
Discolor, infido scurræ distabit amicus.

iuic diversum vitio vitium prope majus.
ritas agrestis et inconcinna gravisque,
se commendat tonsa cute, dentibus atris,
vult libertas dici mera veraque virtus.
is est medium vitiorum et utrinque reductum.
· in obsequium plus æquo pronus et imi
ior lecti sic nutum divitis horret,
terat voces et verba cadentia tollit,
uerum sævo credas dictata magistro
lere vel partes mimum tractare secundas.
: rixatur de lana sæpe caprina,
ugnat[a] nugis armatus: "Scilicet, ut non
iihi prima fides, et vere quod placet ut non
:er elatrem?" Pretium ætas altera sordet.
igitur quid enim? Castor sciat an Dolichos plus;
idisium Minucî melius via ducat an Appî.
n damnosa Venus, quem præceps alea nudat,
ia quem supra vires et vestit et ungit,
n tenet argenti sitis importuna famesque,
n paupertatis pudor et fuga, dives amicus
ɜ decem vitiis instructior odit et horret,
si non odit, regit, ac veluti pia mater
quam se sapere et virtutibus esse priorem
, et ait prope vera: "Meæ — contendere noli —
titiam patiuntur opes; tibi parvula res est:
a decet sanum comitem toga; desine mecum
are." Eutrapelus, cuicunque nocere volebat,
imenta dabat pretiosa: beatus enim jam
ı pulchris tunicis sumet nova consilia et spes,
niet in lucem, scorto postponet honestum
:ium, nummos alienos pascet, ad imum
ɔx erit aut olitoris aget mercede caballum.
ınum neque tu scrutaberis illius unquam;
ımissumque teges et vino tortus et ira
tua laudabis studia aut aliena reprendes.

[a] *rixator*, d. l. s. caprina Propugnat.

Nec. quum venari volet ille. poëmata panges.
Gratia sic fratrum geminorum. Amphionis atque
Zethi. dissiluit, donec suspecta severo
Conticuit lyra. Fraternis cessisse putatur
Moribus Amphion: tu cede potentis amici
Lenibus imperiis. quotiesque educet in agros
Ætolis onerata plagis jumenta canesque,
Surge et inhumanæ senium depone Camenæ,
Cœnes ut pariter pulmenta laboribus empta;
Romanis sollemne viris opus. utile famæ
Vitæque et membris, præsertim quum valeas et
Vel cursu superare canem vel viribus aprum
Possis. Adde, virilia quod speciosius arma
Non est qui tractet: —scis quo clamore coronæ
Prœlia sustineas campestria; — denique sævam
Militiam puer et Cantabrica bella tulisti
Sub duce, qui templis Parthorum signa refigit[1]
Nunc et, si quid abest, Italis adjudicat armis.
Ac, — ne te retrahas et inexcusabilis absis —,
Quamvis nil extra numerum fecisse modumque
Curas: interdum nugaris rure paterno;
Partitur lintres exercitus, Actia pugna
Te duce per pueros hostili more refertur,
Adversarius est frater, lacus Hadria, donec
Alterutrum velox Victoria fronde coronet.
Consentire suis studiis qui crediderit te,
Fautor utroque tuum laudabit pollice ludum.
Protinus ut moneam — si quid monitoris eges tu —,
Quid de quoque viro et cui dicas, sæpe videto.
Percontatorem fugito, nam garrulus idem est,
Nec retinent patulæ commissa fideliter aures,
Et semel emissum volat irrevocabile verbum.
Non ancilla tuum jecur ulceret ulla puerve
Intra marmoreum venerandi limen amici,
Ne dominus pueri pulchri caræve puellæ

[1] refixit

parvo beet aut incommodus angat.
mmendes, etiam atque etiam adspice, ne mox
liena tibi peccata pudorem.
t quondam non dignum tradimus: ergo
culpa premet, deceptus omitte tueri,
notum, si[s] tentent crimina, serves
tuo fidentem præsidio; qui
nino quum circumroditur, ecquid
paullo ventura pericula sentis?
es agitur, paries quum proximus ardet,
solent incendia sumere vires.
pertis cultura potentis amici:
netuit. Tu, dum tua navis in alto est,
e mutata retrorsum te ferat aura.
larem tristes tristemque jocosi,
leres, agilem gnavumque remissi,
buli media de nocte Falerni
orrecta negantem pocula, quamvis
jures te formidare vapores.
rcilio nubem; plerumque modestus
scuri speciem, taciturnus acerbi.
ta leges et percontabere doctos,
e queas traducere leniter ævum;
nper inops agitet vexetque cupido,
r et rerum mediocriter utilium spes,
loctrina paret, naturane donet,
at curas, quid te tibi reddat amicum,
tranquillet, honos an dulce lucellum,
m iter et fallentis semita vitæ.
reficit gelidus Digentia rivus,
idela bibit, rugosus frigore pagus,
re putas? quid credis, amice, precari?
uod nunc est, etiam minus; et mihi vivam
rest ævi, si quid superesse volunt Di;
brorum et provisæ frugis in annum

[s] notum. Si

Copia, neu fluitem dubiæ spe pendulus ho
Sed satis est orare Jovem quæ donat et a
Det vitam, det opes, æquum mi animum i

EPISTOLA XIX.—AD MÆCENAT

Prisco si credis, Mæcenas docte, Cratino,
Nulla placere diu nec vivere carmina poss
Quæ scribuntur aquæ potoribus. Ut mal
Adscripsit Liber Satyris Faunisque poëtas
Vina fere dulces oluerunt mane Camenæ.
Laudibus arguitur vini vinosus Homerus;
Ennius ipse pater nunquam nisi potus ad
Prosiluit dicenda. Forum putealque Libo
Mandabo siccis, adimam cantare severis:
Hoc simul edixi, non cessavere poëtæ
Nocturno certare mero, putere diurno.
Quid, si quis vultu torvo ferus et pede nu
Exiguæque togæ simulet textore Catonem
Virtutemne repræsentet moresque Catonis
Rupit Iarbitam Timagenis æmula lingua,
Dum studet urbanus tenditque disertus ha

ocerum quærit, quem versibus oblinat atris,
ponsæ laqueum famoso carmine nectit.
ego non alio dictum prius ore Latinus
avi fidicen; juvat immemorata ferentem
uis oculisque legi manibusque teneri.
velis, mea cur ingratus opuscula lector
et ametque domi, premat extra limen iniquus?
ego ventosæ plebis suffragia venor
nsis cœnarum et tritæ munere vestis;
ego, nobilium scriptorum auditor et ultor
maticas ambire tribus et pulpita dignor:
illæ lacrimæ. "Spissis indigna theatris
ta pudet recitare et nugis addere pondus,"
xi: "Rides," ait, "et Jovis auribus ista
s; fidis enim manare poëtica mella
lum, tibi pulcher." Ad hæc ego naribus uti
idо, et, luctantis acuto ne secer ungui,
plicet iste locus," clamo, et diludia posco.
s enim genuit trepidum certamen et iram,
ruces inimicitias et funebre bellum.

EPISTOLA XX.—AD LIBRUM SUUM.

TUMNUM Janumque, liber, spectare videris,
et ut prostes Sosiorum pumice mundus.
i claves et grata sigilla pudico;
is ostendi gemis et communia laudas,
ita nutritus. Fuge, quo descendere gestis.
erit emisso reditus tibi. "Quid miser egi?
volui?" dices, ubi quis te læserit; et scis
eve te cogi, quum plenus languet amator.
l si non odio peccantis desipit augur,
s eris Romæ, donec te deserat ætas;
rectatus ubi manibus sordescere vulgi
ris, aut tineas pasces taciturnus inertes,
gies Uticam aut vinctus mitteris Ilerdam.

Ridebit monitor non exauditus, ut ille,
Qui male parentem in rupes protrusit asellum
Iratus: quis enim invitum servare laboret?
Hoc quoque te manet, ut pueros elementa docentem
Occupet extremis in vicis balba senectus.
Quum tibi sol tepidus plures admoverit aures,
Me libertino natum patre et in tenui re
Majores pennas nido extendisse loqueris,
Ut quantum generi demas, virtutibus addas;
Me primis Urbis belli placuisse domique;
Corporis exigui, præcanum, solibus aptum,
Irasci celerem, tamen ut placabilis essem.
Forte meum si quis te percontabitur ævum,
Me quater undenos sciat implevisse Decembres,
Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

Q. HORATII FLACCI

PISTOLARUM

LIBER SECUNDUS.

EPISTOLA I.—AD AUGUSTUM.

ɪum tot sustineas et tanta negotia solus,
s Italas armis tuteris, moribus ornes,
gibus emendes, in publica commoda peccem,
longo sermone morer tua tempora, Cæsar.
mulus et Liber pater et cum Castore Pollux,
st ingentia facta Deorum in templa recepti,
m terras hominumque colunt genus, aspera bella
mponunt, agros assignant, oppida condunt,
oravere suis non respondere favorem
eratum meritis. Diram qui contudit hydram
taque fatali portenta labore subegit,
mperit invidiam supremo fine domari.
it enim fulgore suo, qui prægravat artes
fra se positas; exstinctus amabitur idem.
ssenti tibi maturos largimur honores
randasque tuum per nomen ponimus aras,
l oriturum alias, nil ortum tale fatentes.
d tuus hic populus, sapiens et justus in uno,
nostris ducibus, te Graiis anteferendo,
tera nequaquam simili ratione modoque
stimat, et, nisi quæ terris semota suisque
uporibus defuncta videt, fastidit et odit,

Sic fautor veterum, ut tabulas peccare vetantes,
Quas bis quinque viri sanxerunt, fœdera regum
Vel Gabiis vel cum rigidis æquata Sabinis,
Pontificum libros. annosa volumina vatum
Dictitet Albano Musas in monte loquutas.
Si, quia Græcorum sunt antiquissima quæque
Scripta vel optima, Romani pensantur eadem
Scriptores trutina, non est quod multa loquamur:
Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri;
Venimus ad summum fortunæ, pingimus atque
Psallimus et luctamur Achivis doctius[i] unctis.
Si meliora dies, ut vina, poëmata reddit,
Scire velim, chartis pretium quotus arroget annus.
Scriptor abhinc annos centum qui decidit, inter
Perfectos veteresque referri debet, an inter
Viles atque novos? Excludat jurgia finis. —
Est vetus atque probus, centum qui perficit annos.
Quid, qui deperiit minor uno mense vel anno,
Inter quos referendus erit? veteresne poëtas,
An quos et præsens et postera respuat ætas? —
Iste quidem veteres inter ponetur honeste,
Qui vel mense brevi vel toto est junior anno. —
Utor permisso caudæque pilos ut equinæ
Paullatim vello et demo unum, demo iterum[k] unum
Dum cadat elusus ratione ruentis acervi,
Qui redit in fastos et virtutem æstimat annis
Miraturque nihil, nisi quod Libitina sacravit.
Ennius et sapiens et fortis et alter Homerus,
Ut critici dicunt, leviter curare videtur,
Quo promissa cadant et somnia Pythagorea.
Nævius in manibus non est et mentibus hæret
Pæne recens? Adeo sanctum est vetus omne poëma
Ambigitur quotiens uter utro sit prior, aufert
Pacuvius docti famam senis, Accius alti,
Dicitur Afranî toga convenisse Menandro,

[i] scitius [k] et item

ıutus ad exemplar Siculi properare Epicharmi,
ncere Cæcilius gravitate, Terentius arte.
ıs ediscit et hos arto stipata theatro
ectat Roma potens; habet hos numeratque poëtas
l nostrum tempus Livi scriptoris ab ævo.
terdum vulgus rectum videt, est ubi peccat.
veteres ita miratur laudatque poëtas,
; nihil anteferat, nihil illis comparet; errat:
quædam nimis antique, si pleraque dure
ıcere credit eos, ignave multa fatetur,
; sapit et mecum facit et Jove judicat æquo.
ın equidem insector delendaque carmina Livi
ıse reor, memini quæ plagosum mihi parvo
ibilium dictare; sed emendata videri
ılchraque et exactis minimum distantia miror;
ter quæ verbum emicuit si torte decorum, et
versus paullo concinnior unus et alter,
juste totum ducit venditque poëma.
dignor quidquam reprehendi, non quia crasse
mpositum illepideve putetur, sed quia nuper;
ıc veniam antiquis, sed honorem et præmia posci.
ıcte necne crocum floresque perambulet Attæ
ıbula si dubitem, clament periisse pudorem
ıncti pæne patres, ea quum reprehendere coner,
ıæ gravis Æsopus, quæ doctus Roscius egit:
ıl quia nil rectum, nisi quod placuit sibi, ducunt,
ıl quia turpe putant parere minoribus et quæ
ıberbes didicere, senes perdenda fateri.
ın Saliare Numæ carmen qui laudat et illud,
ıod mecum ignorat, solus vult scire videri,
geniis non ille favet plauditque sepultis,
ıstra sed impugnat, nos nostraque lividus odit.
ıod si tam Græcis novitas invisa fuisset
ıam nobis, quid nunc esset vetus? aut quid haberet,
ıod legeret tereretque viritim publicus usus?
primum positis nugari Græcia bellia

epit et in vitium fortuna labier æqua,
nc athletarum studiis, nunc arsit equor
rmoris aut eboris fabros aut æris amavi
spendit picta vultum mentemque tabell
nc tibicinibus, nunc est gavisa tragœdis
b nutrice puella velut si luderet infans,
od cupide petiit, mature plena reliquit.
id placet aut odio est, quod non mutabi
c paces habuere bonæ ventique secundi.
mæ dulce diu fuit et sollemne reclusa
ne domo vigilare, clienti promere jura,
utos nominibus rectis expendere nummo
jores audire, minori dicere, per quæ
escere res posset, minui damnosa libido.
itavit mentem populus levis et calet un
ribendi studio; pueri patresque severi
onde comas vincti cœnant et carmina di
e ego, qui nullos me adfirmo scribere ve
venior Parthis mendacior et prius orto
e vigil calamum et chartas et scrinia po
vim agere ignarus navis timet; abroton

.cta refert, orientia tempora notis
exemplis, inopem solatur et ægrum.
ım pueris ignara puella mariti
unde preces, vatem ni Musa dedisset?
pem chorus et præsentia numina sentit,
implorat aquas docta prece blandus,
morbos, metuenda pericula pellit,
t et pacem et locupletem frugibus annum.
Dî superi placantur, carmine Manes.
› prisci fortes parvoque beati
post frumenta levantes tempore festo
t ipsum animum spe finis dura ferentem,
iis operum, pueris et conjuge fida,
ı porco, Silvanum lacte piabant,
et vino Genium memorem brevis ævi.
na per hunc inventa licentia morem
alternis opprobria rustica fudit,
ıue recurrentes accepta per annos
ıabiliter, donec jam sævus apertam
n cœpit verti jocus et per honestas
s impune minax. Doluere cruento
cessiti; fuit intactis quoque cura
ıe super communi; quin etiam lex
› lata, malo quæ nollet carmine quemquam
; vertere modum, formidine fustis
dicendum delectandumque redacti.
apta ferum victorem cepit, et artes
gresti Latio; sic horridus ille
numerus Saturnius, et grave virus
ɜ pepulere; sed in longum tamen ævum
ıt hodieque manent vestigia ruris.
m Græcis admovit acumina chartis,
›unica bella quietus quærere cœpit,
hocles et Thespis et Æschylus utile ferrent.
quoque rem, si digne vertere posset,
: *sibi, natura* sublimis et acer;

Quantus sit Dossennus edacibus
Quam non adstricto percurrat p
Gestit enim nummum in loculo
Securus, cadat, an recto stet fal
Quem tulit ad scenam ventoso
Exanimat lentus spectator, sedu
Sic leve, sic parvum est, animu
Subruit aut reficit. Valeat res
Palma negata macrum, donata
Sæpe etiam audacem fugat hoc
Quod numero plures, virtute et
Indocti stolidique et depugnare
Si discordet eques, media inter
Aut ursum aut pugiles; his na
Verum equitis quoque jam mig
Omnis ad incertos oculos et ga
Quattuor aut plures aulæa prer
Dum fugiunt equitum turmæ pe
Mox trahitur manibus regum f
Esseda festinant, pilenta, petor

ım mugire putes nemus aut mare Tuscum,
um strepitu ludi spectantur et artes
ıue peregrinæ, quibus oblitus actor
tetit in scena, concurrit dextera lævæ.
lhuc aliquid?—Nil sane—Quid placet ergo?—
ırentino violas imitata veneno.
ɔrte putes me, quæ facere ipse recusem,
ecte tractent alii, laudare maligne:
extentum funem mihi posse videtur
a, meum qui pectus inaniter angit,
mulcet, falsis terroribus implet,
us, et modo me Thebis, modo ponit Athenis.
age et his, qui se lectori credere malunt
pectatoris fastidia ferre superbi,
redde brevem, si munus Apolline dignum
plere libris et vatibus addere calcar,
io majore petant Helicona virentem.
uidem nobis facimus mala sæpe poëtæ, —
a egomet cædam mea—, quum tibi librum
damus aut fesso; quum lædimur, unum
amicorum est ausus reprehendere versum;
oca jam recitata revolvimus irrevocati;
amentamur non apparere labores
et tenui deducta poëmata filo;
peramus eo rem venturam, ut simul atque
rescieris nos fingere, commodus ultro
s et egere vetes et scribere cogas.
ıen est operæ pretium cognoscere, quales
s habeat belli spectata domique
indigno non committenda poëtæ.
Alexandro regi Magno fuit ille
ıs, incultis qui versibus et male natis
t acceptos, regale nomisma, Philippos.
uti tractata notam labemque remittunt
nta, fere scriptores carmine fœdo
la facta linunt. Idem rex ille, poëma

Bœotum in crasso jurares aere
At neque dedecorant tua de se ju
Munera, quæ multa dantis cum
Dilecti tibi Virgilius Variusque
Nec magis expressi vultus per a
Quam per vatis opus mores anin
Clarorum apparent. Nec sermo
Repentes per humum quam res
Terrarumque situs et flumina di
Montibus impositas et barbara r
Auspiciis totum confecta duella
Claustraque custodem pacis coh
Et formidatam Parthis te princi
Si, quantum cuperem, possem quo
Carmen majestas recipit tua nec
Rem tentare pudor, quam vires
Sedulitas autem, stulte quem di
Præcipue quum se numeris com
Discit enim citius meminitque
Quod quis deridet, quam quod
Nil moror officium, quod me gr

EPISTOLA II.—AD JULIUM FLORUM.

RE, bono claroque fidelis amice Neroni,
uis forte velit puerum tibi vendere natum
ıre vel Gabiis, et tecum sic agat: "Hic et
didus et talos a vertice pulcher ad imos,
eritque tuus nummorum millibus octo,
na ministeriis ad nutus aptus heriles,
erulis Græcis imbutus, idoneus arti
ibet; argilla quidvis imitaberis uda,
n etiam canet indoctum, sed dulce bibenti.
ta fidem promissa levant, ubi plenius æquo
dat venales, qui vult extrudere, merces.
urget me nulla; meo sum pauper in ære.
no hoc mangonum faceret tibi; non temere a me
vis ferret idem. Semel hic cessavit, et, ut fit,
ıcalis latuit metuens pendentis habenæ: —
nummos, excepta nihil te si fuga lædat;"
ferat pretium pœnæ securus, opinor.
dens emisti vitiosum, dicta tibi est lex:
equeris tamen hunc et lite moraris iniqua?
i me pigrum proficiscenti tibi, dixi
ibus officiis prope mancum, ne mea sævus
gares ad te quod epistola nulla rediret.
d tum profeci, mecum facientia jura
amen attentas? Quereris super hoc etiam, quod
ıpectata tibi non mittam carmina mendax.
ulli miles collecta viatica multis
umnis, lassus dum noctu stertit, ad assem
diderat; post hoc vehemens lupus et sibi et hosti
tus pariter, jejunis dentibus acer,
esidium regale loco dejecit, ut aiunt,
nme munito et multarum divite rerum.
rus ob id factum donis ornatur honestis;
ipit et bis dena super sestertia nummum.

Ibit eo, quo vis, qui zonam perdi
Romæ nutriri mihi contigit atque
Iratus Graiis quantum nocuisset
Adjecere bonæ paullo plus artis A
Scilicet ut vellem curvo dignosce
Atque inter silvas Academi quær
Dura sed emovere loco me tempo
Civilisque rudem belli tulit æstu
Cæsaris Augusti non responsura
Unde simul primum me dimisere
Decisis humilem pennis inopemq
Et laris et fundi paupertas impu
Ut versus facerem; sed, quod no
Quæ poterunt unquam satis exp
Ni melius dormire putem quam
Singula de nobis anni prædantu
Eripuere jocos, Venerem, conviv
Tendunt extorquere poëmata; q
Denique non omnes eadem mira
Carmine tu gaudes. hic delectat
Ille Bionei sermonibus et sale n

rvalla vides humane commoda. — Verum
æ sunt plateæ, nihil ut meditantibus obstet. —
inat calidus mulis gerulisque redemptor,
quet nunc lapidem, nunc ingens machina tignum,
tia robustis luctantur funera plaustris,
rabiosa fugit canis, hac lutulenta ruit sus:
mc et versus tecum meditare canoros.
ptorum chorus omnis amat nemus et fugit urbem,
cliens Bacchi somno gaudentis et umbra:
me inter strepitus nocturnos atque diurnos
canere et contracta sequi vestigia vatum?
enium, sibi quod vacuas desumpsit Athenas,
tudiis annos septem dedit insenuitque
ris et curis, statua taciturnius exit
umque et risu populum quatit; hic ego rerum
ctibus in mediis et tempestatibus urbis
ba lyræ motura sonum connectere digner?
ter erat Romæ consulti rhetor, ut alter
rius sermone meros audiret honores,
cchus ut hic illi, foret huic ut Mucius ille.
minus argutos vexat furor iste poëtas?
mina compono, hic elegos. "Mirabile visu
atumque novem Musis opus!" Adspice primum,
nto cum fastu, quanto molimine circum-
temus vacuam Romanis vatibus ædem;
et etiam, si forte vacas, sequere et procul audi,
d ferat et quare sibi nectat uterque coronam:
limur et totidem plagis consumimus hostem
to Samnites ad lumina prima duello.
edo Alcæus puncto illius; ille meo quis?
s nisi Callimachus? Si plus apposcere visus,
Mimnermus, et optivo cognomine crescit.
lta fero, ut placem genus irritabile vatum,
m scribo et supplex populi suffragia capto,
m, finitis studiis et mente recepta,
rem patulas impune legentibus aures.

Et sine pondere erit et [illegible]
Verba movere loco, quamvis invi
Et versentur adhuc intra penetra
Obscurata diu populo bonus erue
Proferet in lucem speciosa vocab
Quæ priscis memorata Catonibus
Nunc citus informis premit et d
Adsciscet nova, quæ genitor pro
Vehemens et liquidus puroque s
Fundet opes Latiumque beabit d
Luxuriantia compescet, nimis as
Levabit cultu, virtute carentia t
Ludentis speciem dabit et torqu
Nunc Satyrum, nunc agrestem
Prætulerim scriptor delirus iner
Dum mea delectent mala me vel
Quam sapere et ringi. Fuit ha
Qui se credebat miros audire tra
In vacuo lætus sessor plausorqu
Cetera qui vitæ servaret munia
More, bonus sane vicinus, amab

npestivum pueris concedere ludum,
)n verba sequi fidibus modulanda Latinis,
/eræ numerosque modosque ediscere vitæ.
:irca mecum loquor hæc tacitusque recordor:
bi nulla sitim finiret copia lymphæ,
rares medicis: quod quanto plura parasti,
.to plura cupis, nulline faterier audes?
/ulnus tibi monstrata radice vel herba
n fieret levius, fugeres radice vel herba
oficiente nihil curarier. Audieras, cui
)m Di donarent, illi decedere pravam
ultitiam; et, quum sis nihilo sapientior, ex quo
lenior es, tamen uteris monitoribus isdem?
.t si divitiæ prudentem reddere possent,
)i cupidum timidumque minus te, nempe ruberes,
Viveret in terris te si quis avarior uno.
Si proprium est, quod quis libra mercatur et ære,
Quædam, si credis consultis, mancipat usus;
Qui te pascit ager, tuus est, et villicus Orbi,
Quum segetes occat tibi mox frumenta daturas,
Te dominum sentit. Das nummos, accipis uvam,
Pullos, ova, cadum temeti: nempe modo isto
Paullatim mercaris agrum fortasse trecentis
Aut etiam supra nummorum milibus emptum.
Quid refert, vivas numerato nuper an olim?
Emptor Aricini quondam Veientis et arvi
Emptum cœnat olus, quamvis aliter putat; emptis
Sub noctem gelidam lignis calefactat aënum;
Sed vocat usque suum, qua populus adsita certis
Limitibus vicina refugit jurgia; tamquam
Sit proprium quidquam, puncto quod mobilis horæ
Nunc prece, nunc pretio, nunc vi, nunc morte suprema
Permutet dominos et cedat in altera jura.
Sic quia perpetuus nulli datur usus et heres
Heredem alterius velut unda supervenit undam,

Quid vici prosunt aut horrea? quidve Calabris
Saltibus adjecti Lucani, si metit Orcus
Grandia cum parvis, non exorabilis auro?
Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena sigilla, tabellas,
Argentum, vestes Gætulo murice tinctas,
Sunt qui non habeant, est qui non curat habere.
Cur alter fratrum cessare et ludere et ungi
Præferat Herodis palmetis pinguibus, alter
Dives et importunus ad umbram lucis ab ortu
Silvestrem flammis et ferro mitiget agrum,
Scit Genius, natale comes qui temperat astrum,
Naturæ Deus humanæ, mortalis in unum-
quodque caput, vultu mutabilis, albus et ater.
Utar et ex modico, quantum res poscet, acervo
Tollam, nec metuam, quid de me judicet heres,
Quod non plura datis invenerit; et tamen idem
Scire volam, quantum simplex hilarisque nepoti
Discrepet et quantum discordet parcus avaro.
Distat enim, spargas tua prodigus, an neque sumptum
Invitus facias neque plura parare labores,
Ac potius, puer ut festis Quinquatribus olim,
Exiguo gratoque fruaris tempore raptim.
Pauperies immunda domus procul absit: ego, utrum
Nave ferar magna an parva, ferar unus et idem.
Non agimur tumidis velis aquilone secundo;
Non tamen adversis ætatem ducimus austris;
Viribus, ingenio, specie, virtute, loco, re
Extremi primorum, extremis usque priores.
Non es avarus: abi; quid, cetera jam simul isto
Cum vitio fugere? Caret tibi pectus inani
Ambitione? Caret mortis formidine et ira?
Somnia, terrores magicos, miracula, sagas,
Nocturnos lemures portentaque Thessala rides?
Natales grate numeras? Ignoscis amicis?
Lenior et melior fis accedente senecta?

:empta levat spinis de pluribus una?
:ecte nescis, decede peritis.
:is, edisti satis atque bibisti:
bire tibi est, ne potum largius æquo
pulset lasciva decentius ætas.

Q. HORATII FLACC

DE ARTE POE

LIBER.

HUMANO capiti cervicem pictor equinam
Jungere si velit et varias inducere plum
Undique collatis membris, ut turpiter at
Desinat in piscem mulier formosa supern
Spectatum admissi risum teneatis amici
Credite, Pisones, isti tabulæ fore librum
Persimilem, cujus velut ægri somnia van
Fingentur species; ut nec pes nec caput
Reddatur formæ. "Pictoribus atque po

ique sit quidvis simplex dumtaxat et unum.
tima pars vatum, pater et juvenes patre digni,
ipimur specie recti: brevis esse laboro,
curus fio; sectantem levia nervi
.ciunt animique; professus grandia turget;
)it humi tutus nimium timidusque procellæ;
variare cupit rem prodigialiter unam,
phinum silvis appingit, fluctibus aprum.
ritium ducit culpæ fuga, si caret arte.
ilium circa ludum faber unus et ungues
)rimet et molles imitabitur ære capillos;
lix operis summa, quia ponere totum
ciet. Hunc ego me, si quid componere curem,
i magis esse velim quam naso vivere pravo,
ctandum nigris oculis nigroque capillo.
iite materiam vestris, qui scribitis, æquam
.bus et versate diu, quid ferre recusent,
d valeant humeri. Cui lecta potenter erit res,
facundia deseret hunc nec lucidus ordo.
inis hæc virtus erit et Venus, aut ego fallor,
iam nunc dicat jam nunc debentia dici,
aque differat et præsens in tempus omittat;
amet, hoc spernat promissi carminis auctor.
erbis etiam tenuis cautusque serendis,
eris egregie, notum si callida verbum
diderit junctura novum. Si forte necesse est
iciis monstrare recentibus abdita rerum,
ere cinctutis non exaudita Cethegis
tinget, dabiturque licentia sumpta pudenter.
iova fictaque nuper habebunt verba fidem, si
co fonte cadent, parce detorta. Quid autem
ilio Plautoque dabit Romanus ademptum
ilio Varioque? Ego cur, acquirere pauca
ossum, invideor, quum lingua Catonis et Enni
nonem patrium ditaverit et nova rerum
ina protulerit? Licuit semperque licebit

Signatum præsente nota producere nomen.
Ut silvæ foliis pronos mutantur in annos,
Prima cadunt; ita verborum vetus interit ætas,
Et juvenum ritu florent modo nata vigentque.
Debemur morti nos nostraque; sive receptus
Terra Neptunus classes aquilonibus arcet,
Regis opus, sterilisve diu palus aptaque remis
Vicinas urbes alit et grave sentit aratrum,
Seu cursum mutavit iniquum frugibus amnis
Doctus iter melius, mortalia facta peribunt,
Nedum sermonum stet honos et gratia vivax.
Multa renascentur, quæ jam cecidere, cadentque
Quæ nunc sunt in honore vocabula, si volet usus,
Quem penes arbitrium est et jus et norma loquendi
Res gestæ regumque ducumque et tristia bella
Quo scribi possent numero, monstravit Homerus.
Versibus impariter junctis querimonia primum,
Post etiam inclusa est voti sententia compos.
Quis tamen exiguos elegos emiserit auctor,
Grammatici certant et adhuc sub judice lis est.
Archilochum proprio rabies armavit iambo;
Hunc socci cepere pedem grandesque cothurni,
Alternis aptum sermonibus et populares
Vincentem strepitus et natum rebus agendis.
Musa dedit fidibus divos puerosque Deorum,
Et pugilem victorem et equum certamine primum
Et juvenum curas et libera vina referre.
Descriptas servare vices operumque colores
Cur ego si nequeo ignoroque poëta salutor?
Cur nescire pudens prave quam discere malo?
Versibus exponi tragicis res comica non vult;
Indignatur item privatis ac prope socco
Dignis carminibus narrari cœna Thyestæ.
Singula quæque locum teneant sortita decenter.
Interdum tamen et vocem comœdia tollit,
Iratusque Chremes tumido delitigat ore;

ıs plerumque dolet sermone pedestri
et Peleus, quum pauper et exsul uterque
npullas et sesquipedalia verba,
or spectantis tetigisse querela.
est pulchra esse poëmata; dulcia sunto
ıque volent animum auditoris agunto.
bus arrident, ita flentibus adsunt
ultus: si vis me flere, dolendum est
ɔsi tibi; tunc tua me infortunia lædent,
el Peleu: male si mandata loqueris,
itabo aut ridebo. Tristia mæstum
erba decent, iratum plena minarum,
lasciva, severum seria dictu.
ıim natura prius nos intus ad omnem
m habitum; juvat aut impellit ad iram
mum mærore gravi deducit et angit;
; animi motus interprete lingua.
ɜ erunt fortunis absona dicta,
ɔllent equites peditesque cachinnum.
nultum divusne loquatur an heros,
e senex an adhuc florente juventa
et matrona potens an sedula nutrix,
ıe vagus cultorne virentis agelli,
ɔ Assyrius, Thebis nutritus an Argis.
m sequere aut sibi convenientia finge.
onoratum si forte reponis Achillem,
racundus, inexorabilis, acer
t sibi nata, nihil non arroget armis.
. ferox invictaque, flebilis Ino,
xion, Io vaga, tristis Orestes.
expertum scenæ committis et audes
formare novam, servetur ad imum,
incepto processerit, et sibi constet.
ɜt proprie communia dicere; tuque
iacum carmen deducis in actus,
roferres ignota indictaque primus.

Publica materies privati juris erit, si
Non circa vilem patulumque moraberis orbem,
Nec verbo verum curabis reddere fidus
Interpres, nec desilies imitator in arctum,
Unde pedem proferre[k] pudor vetet aut operis lex.
Nec sic incipies, ut scriptor cyclicus olim:
"Fortunam Priami cantabo et nobile bellum."
Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?
Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus.
Quanto rectius hic, qui nil molitur inepte:
"Dic mihi, Musa, virum, captæ post tempora Trojæ
Qui mores hominum multorum vidit et urbes."
Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem
Cogitat, ut speciosa dehinc miracula promat,
Antiphaten Scyllamque et cum Cyclope Charybdin;
Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
Nec gemino bellum Trojanum orditur ab ovo;
Semper ad eventum festinat et in medias res
Non secus ac notas auditorem rapit et, quæ
Desperat tractata nitescere posse, relinquit,
Atque ita mentitur, sic veris falsa remiscet,
Primo ne medium, medio ne discrepet imum.
Tu, quid ego et populus mecum desideret, audi:
Si plausoris eges aulæa manentis et usque
Sessuri, donec cantor, "Vos plaudite," dicat,
Ætatis cujusque notandi sunt tibi mores,
Mobilibusque decor naturis dandus et annis.
Reddere qui voces jam scit puer et pede certo
Signat humum, gestit paribus colludere et iram
Colligit ac ponit temere et mutatur in horas.
Imberbis juvenis tandem custode remoto
Gaudet equis canibusque et aprici gramine campi;
Cereus in vitium flecti, monitoribus asper,
Utilium tardus provisor, prodigus æris,
Sublimis cupidusque et amata relinquere pernix.

[k] referre pedem

i studiis ætas animusque virilis
pes et amicitias, inservit honori,
ıse cavet quod mox mutare laboret.
nem circumveniunt incommoda, vel quod
t inventis miser abstinet ac timet uti,
res omnes timide gelideque ministrat,
ıpe longus, iners, avidusque futuri,
querulus, laudator temporis acti
castigator censorque minorum.
unt anni venientes commoda secum;
cedentes adimunt. Ne forte seniles
ur juveni partes pueroque viriles,
n adjunctis ævoque morabimur aptis.
ır res in scenis aut acta refertur.
rritant animos demissa per aurem,
æ sunt oculis subjecta fidelibus et quæ
tradit spectator: non tamen intus
ri promes in scenam multaque tolles
, quæ mox narret facundia præsens.
s coram populo Medea trucidet,
ana palam coquat exta nefarius Atreus,
ıem Procne vertatur, Cadmus in anguem.
que ostendis mihi sic, incredulus odi.
ıor neu sit quinto productior actu
ıuæ posci vult et spectata reponi:
ı intersit, nisi dignus vindice nodus
; nec quarta loqui persona laboret.
artes chorus officiumque virile
, neu quid medios intercinat actus,
ı proposito conducat et hæreat apte.
i faveatque et consilietur amice,
iratos et amet pacare tumentes;
s laudet mensæ brevis, ille salubrem
ı legesque et apertis otia portis,
commissa Deosque precetur et oret,
miseris, abeat fortuna superbia.

Postquam cœpit agros extenc
Latior amplecti murus vinoq
Placari Genius festis impune
Accessit numerisque modisqu
Indoctus quid enim saperet li
Rusticus urbano confusus, tu
Sic priscæ motumque et luxu
Tibicen traxitque vagus per
Sic etiam fidibus voces creve
Et tulit eloquium insolitum
Utiliumque sagax rerum et
Sortilegis non discrepuit sen
Carmine qui tragico vilem c
Mox etiam agrestes Satyros
Incolumi gravitate jocum te
Illecebris erat et grata novi
Spectator functusque sacris
Verum ita risores, ita comn
Conveniet Satyros, ita vert
Ne quicunque Deus, quicu
[illegible] conspectus in auro

hias emuncto lucrata Simone talentum,
custos famulusque Dei Silenus alumni.
noto fictum carmen sequar, ut sibi quivis
:ret idem, sudet multum frustraque laboret
sus idem: tantum series juncturaque pollet,
atum de medio sumptis accedit honoris.
vis deductí caveant me judice Fauni,
velut innati triviis ac pœne forenses
t nimium teneris juvenentur versibus unquam,
t immunda crepent ignominiosaque dicta;
'enduntur enim, quibus est equus et pater et res,
c, si quid fricti ciceris probat et nucis emptor,
quis accipiunt animis donantve corona.
llaba longa brevi subjecta vocatur iambus,
s citus; unde etiam trimetris accrescere jussit
men iambeis, quum senos redderet ictus
imus ad extremum similis sibi. Non ita pridem,
rdior ut paullo graviorque veniret ad aures,
ondeos stabiles in jura paterna recepit
mmodus et patiens, non ut de sede secunda
deret aut quarta socialiter. Hic et in Accî
)bilibus trimetris apparet rarus, et Ennî
scenam missos cum magno pondere versus,
it operæ celeris nimium curaque carentis,
ut ignoratæ premit artis crimine turpi.
on quivis videt immodulata poëmata judex,
t data Romanis venia est indigna poëtis.
lcircone vager scribamque licenter? an omnes
isuros peccata putem mea, tutus et intra
)em veniæ cautus? Vitavi denique culpam,
on laudem merui. Vos exemplaria Græca
octurna versate manu, versate diurna.
t vestri proavi Plautinos et numeros et
audavere sales: nimium patienter utrumque,
'e dicam *stulte*, *mirati*, si modo ego et vos
imus inurbanum lepido seponere dicto,

Et docuit magnumque loqui [illegible]
Successit vetus his comœdia, non
Laude; sed in vitium libertas ex
Dignam lege regi; lex est accep
Turpiter obticuit sublato jure no
Nil intentatum nostri liquere poë
Nec minimum meruere decus, ve
Ausi deserere et celebrare domes
Vel qui prætextas vel qui docue
Nec virtute foret clarisve potent
Quam lingua Latium, si non offe
quemque poëtarum limæ labor e
Pompilius sanguis, carmen repre
Multa dies et multa litura coërc
Perfectum decies non castigavit
Ingenium misera quia fortunati
Credit et excludit sanos Helicon
Democritus, bona pars non ung
Non barbam, secreta petit loca,
Nanciscetur enim pretium nom
Si tribus Anticyris caput insan

i Socraticæ poterunt ostendere chartæ,
ıe provisam rem non invita sequentur.
icit, patriæ quid debeat et quid amicis,
amore parens, quo frater amandus et hospes,
t conscripti, quod judicis officium, quæ
n bellum missi ducis, ille profecto
ı personæ scit convenientia cuique.
re exemplar vitæ morumque jubebo
imitatorem et vivas hinc ducere voces.
m speciosa locis morataque recte
nullius Veneris, sine pondere et arte,
oblectat populum meliusque moratur
ersus inopes rerum nugæque canoræ.
ıgenium, Graiis dedit ore rotundo
qui; præter laudem nullius avaris.
pueri longis rationibus assem
in partes centum diducere. Dicat
ılbini, "Si de quincunce remota est
uid superat[1]?" Poteras dixisse, "Triens." "Eu!
teris servare tuam. Redit uncia, quid fit?"
." At hæc animos ærugo et cura peculi
emel imbuerit, speramus carmina fingi
nenda cedro et levi servanda cupresso?
desse volunt aut delectare poëtæ,
ıul et jucunda et idonea dicere vitæ.
id præcipies, esto brevis, ut cito dicta
ant animi dociles teneantque fideles;
upervacuum pleno de pectore manat.
oluptatis causa sint proxima veris,
odcunque volet, poscat sibi fabula credi,
ansæ Lamiæ vivum puerum extrahat alvo.
iæ seniorum agitant expertia frugis,
rætereunt austera poëmata Rhamnes:
ulit punctum, qui miscuit utile dulci
m *delectando* pariterque monendo;

[1] superet

Verum ubi plura nitent in carmi
Offendar maculis, quas aut incuri
Aut humana parum cavit natura.
Ut scriptor si peccat idem librari
Quamvis est monitus, venia caret
Ridetur, chorda qui semper ober
Sic mihi, qui multum cessat, fit
Quem bis terve bonum cum risu
Indignor, quandoque bonus dorm
Verum operi longo fas est obrepe
Ut pictura, poësis: erit, quæ, si
Te capiat magis, et quædam, si l
Hæc amat obscurum, volet hæc
Judicis argutum quæ non formic
Hæc placuit semel, hæc decies r
O major juvenum, quamvis et vc
Fingeris ad rectum et per te sap
Tolle memor, certis medium et t
Recte concedi. Consultus juris
Causarum mediocris abest virtut

risum tollant impune coronæ:
t, versus tamen audet fingere. Quidni?
ngenuus, præsertim census equestrem
nummorum vitioque remotus ab omni. —
nvita dices faciesve Minerva;
dicium est, ea mens. Si quid tamen olim
, in Mæci descendat judicis aures,
et nostras, nonumque prematur in annum,
is intus positis: delere licebit,
edideris; nescit vox missa reverti.
homines sacer interpresque Deorum
ɜt victu fœdo deterruit Orpheus;
hoc lenire tigres rabidosque leones;
Amphion, Thebanæ conditor arcis,
ere sono testudinis et prece blanda
ıo vellet. Fuit hæc sapientia quondam,
ıivatis secernere, sacra profanis,
ı prohibere vago, dare jura maritis,
ıoliri, leges incidere ligno:
et nomen divinis vatibus atque
us venit. Post hos insignis Homerus
ue mares animos in Martia bella
exacuit; dictæ per carmina sortes,
nonstrata via est; et gratia regum
ntata modis, ludusque repertus
um operum finis: ne forte pudori
Iusa lyræ sollers et cantor Apollo.
eret laudabile carmen, an arte,
n est: ego nec studium sine divite vena,
quid possit video ingenium; alterius sic
ɔscit opem res et conjurat amice.
et optatam cursu contingere metam,
lit fecitque puer, sudavit et alsit,
t Venere et vino; qui Pythia cantat
didicit prius extimuitque magistrum.
est dixisse, " Ego mira poëmata pango,

Occupet extremum scabies; mihi turpe relinqui est
Et, quod non didici, sane nescire fateri."
Ut præco, ad merces turbam qui cogit emendas,
Assentatores jubet ad lucrum ire poëta
Dives agris, dives positis in fenore nummis.
Si vero est, unctum qui recte ponere possit
Et spondere levi pro paupere et eripere atris
Litibus implicitum, mirabor si sciet inter-
noscere mendacem verumque beatus amicum.
Tu seu donaris seu quid donare voles cui,
Nolito ad versus tibi factos ducere plenum
Lætitiæ; clamabit enim Pulchre! bene! recte!
Pallescet super his, etiam stillabit amicis
Ex oculis rorem, saliet, tundet pede terram.
Ut qui conducti plorant in funere, dicunt
Et faciunt prope plura dolentibus ex animo, sic
Derisor vero plus laudatore movetur.
Reges dicuntur multis urgere culullis
Et torquere mero, quem perspexisse laborant,
An sit amicitia dignus: si carmina condes,
Nunquam te fallant animi sub vulpe latentes:
Quinctilio si quid recitares, "Corrige sodes
Hoc," aiebat, "et hoc." Melius te posse negares,
Bis terque expertum frustra, delere jubebat
Et male tornatos incudi reddere versus.
Si defendere delictum quam vertere malles,
Nullum ultra verbum aut operam insumebat inanem
Quin sine rivali teque et tua solus amares.
Vir bonus et prudens versus reprehendet inertes,
Culpabit duros, incomptis allinet atrum
Traverso calamo signum, ambitiosa recidet
Ornamenta, parum claris lucem dare coget,
Arguet ambigue dictum, mutanda notabit,
Fiet Aristarchus; non dicet, "Cur ego amicum
Offendam in nugis?" Hæ nugæ seria ducent
In mala derisum semel exceptumque sinistre.

uem scabies aut morbus regius urget
cus error et iracunda Diana,
;etigisse timent fugiuntque poëtam,
ıt; agitant pueri incautique sequuntur.
ɜublimis versus ructatur et errat,
ıerulis intentus decidit auceps
. foveamve, licet, "Succurrite," longum
[o cives!" non sit, qui tollere curet. 460
us opem ferre et demittere funem,
ɑ prudens huc se projecerit atque
it? Dicam, Siculique poëtæ
teritum. Deus immortalis haberi
Empedocles, ardentem frigidus Ætnam
Ɜit jus liceatque perire poëtis;
ıi servat, idem facit occidenti.
hoc fecit; nec, si retractus erit, jam
et ponet famosæ mortis amorem.
pparet, cur versus factitet, utrum 470
ıatrios cineres, an triste bidental
cestus: certe furit ac velut ursus
ıveæ valuit si frangere clathros,
loctumque fugat recitator acerbus;
arripuit, tenet occiditque legendo,
ra cutem nisi plena cruoris hirudo.

INDEX NOMINUM PROPRIORUM.

ıs, E. ii. 2. 45.
S. i. 10. 53; E. ii. 1. 56; 258.
ınes, C. ii. 12. 21.
ınius, C. iii. 1. 44; Epod.

ıs, C. i. 15. 35; iv. 3. 5.
n, C. i. 3. 36; iii. 3. 16.
ntia, C. iii. 4. 14.
ıs, C. ii. 4. 4; 16. 29; iv. 6. 4, Epod. 17. 14; S. i. 7. 12; ii. 3. ; E. ii. 2. 42; A. P. 120. [v. ides.]
ıus, C. iii. 3. 27; iv. 6. 18; ii. 3. 194; E. i. 2. 14; ii. 1.

ius, C. iii. 16. 5.
ıceraunia, C. i. 3. 20.
ıs, E. i. 18. 61.
ia. [v. *Hadria.*]
ıs, C. ii. 13. 22; iii. 19. 3; iv. 25.
ıus, C. ii. 16. 2; iii. 29. 63; i. 11. 16.
ıs (L.) Lamia. *ad eum*, C. i. 26; . 17. [v. *Lamia.*]
ilius ludus, A. P. 32.
as, C. iv. 6. 23; 7. 15; C. S. 42; ii. 5. 63.
des, (*Sisyphus,*) C. ii. 14. 20.
ıs, C. ii. 13. 24; iii. 30. 13; iv. 12; 9. 12.
hylus, E. ii. 1. 163; A. P. 279.
pus, E. ii. 1. 82; S. ii. 3. 239.
ia, C. iii. 29. 6.
ıope, C. iii. 6. 14.
s, C. iii. 4. 76; Epod. 17. 33; *P. 465.*
ıs, *E. i. 18. 46.*

Afer, Afri, C. ii. 1. 26; 16. 35; iii. 3. 47; iv. 4. 42; Epod. 2. 53; S. ii. 4. 58; 8. 95.
Afranius, E. ii. 1. 57.
Africa, C. ii. 18. 5; iii. 16. 31; iv. 8. 18; S. ii. 3. 87.
Africanus, (Scipio,) *minor*, Epod. 9. 25.
Africus, C. i. 1. 15; 3. 12; 14. 5; iii. 23. 5; 29. 57; Epod. 16. 22.
Agamemnon, C. iv. 9. 25. [v. *Atrides.*]
Agave, S. ii. 3. 303.
Agrippa, (M. Vipsanius,) S. ii. 3, 185; E. i. 6. 26; 12. 1, 26. *ad eum*, C. i. 6.
Agyieus, (*Apollo,*) C. iv. 6. 28.
Ajax, C. ii. 4. 5; S. ii. 3. 187, 193, 201, 211.
Ajax Oilei, C. i. 15, 19; Epod. 10. 14.
Albanus, C. iii. 23, 11; iv. 1. 19; C. S. 54; S. ii. 4. 72; E. i. 7, 10; ii. 1. 27. Albanum vinum, C. iv. 11, 2; S. ii. 8. 16.
Albinovanus (Celsus). *ad eum*, E. i. 8. [v. *Celsus.*]
Albinus, A. P. 327.
Albius, S. i. 4. 28; alius, 4. 109.
Albius Tibullus. *ad eum*, C. i. 33; E. i. 4.
Albunea, C. i. 7. 12.
Albutius, S. ii. 1. 48; 2. 67.
Alcæus, C. ii. 13. 27; iv. 9. 7; E. i. 19. 29; E. ii. 2. 99.
Alcides, C, i. 12. 25.
Alcinous, E. i. 2. 28.
Alcon, S. ii. 8. 15.
Alexander, E. ii. 1. 232, 237, 241.
Alexandrea, C. iv. 14. 53.

S. i. 10. 36.
Alyattes, C. iii. 16. 41.
Amazonius, C. iv. 4. 20.
Amor, C. i. 18. 14; ii. 11. 7; 16. 7; iii. 12. 1; 12. 4; 27. 68.
Amphion, C. iii. 11. 2; E. i. 18. 41, 44; A. P. 394.
Amyntas, Epod. 12. 18.
Anacreon, C. iv. 9. 9; Epod. 14. 10.
Anchises, C. iv. 15. 31; C. S. 50.
Ancus Marcius, C. iv. 7. 15; E. i. 6. 27.
Andromeda, C. iii. 29. 17.
Anio, C. i. 7. 13.
Annibal. [v. *Hannibal.*]
Antenor, E. i. 2. 9.
Anticyra, S. ii. 3. 83, 166; A. P. 300.
Antilochus, C. ii. 9. 14.
Antiochus, C. iii. 6. 36.
Antiphates, A. P. 145.
Antium, C. i. 35. 1.
Antonius (Iulus). *ad eum*, C. iv. 2.
Antonius Musa, E. i. 15. 3.
Antonius (M.) Triumvir, S. i. 5. 33.
Anxur, S. i. 5. 26.
Anytus, S. ii. 4. 3.
Apella, S. i. 5. 100.
Apelles, E. ii. 1. 239.

30.
6.
Aqui
Arab
24
Arbu
Arca
Arch
Arch
28
Arch
Arct
Arct
Arel
Arge
Argi
25
Argc
Argc
13
Argc
Aric
Aric
Arin
Aris
Aris
17
Aris

1. 34. 11.
. i. 31. 14.
. 1.
186.
dæ, C. i. 10. 13 ; ii. 4.
8. 187, 203 ; E. i. 2.
v. *Agamemnon, Mene-*

ictius,) E. ii. 1. 79.
i. 1. 12 ; 11. 5.
18. 5.
3. 6 ; S. ii. 8. 13.
. 4. 24.
us, S. i. 5. 34.
i. 30. 10 ; iv. 9. 2 ; 14.
58.
ii. 9. 19 ; iii. 8. 11 ;
43 ; 4. 27 ; E. i. 3. 2, 7 ;
2. 48. *ad eum*, C. i. 2,
14, 15 ; E. ii. 1. [v.

. 199.
3. 18.
ius, A. P. 371.
us, S. ii. 3. 171.
iv. 4. 56.
. 14. 16 ; iii. 3. 4 ; 27.
1 ; Epod. x. 4 ; S. i. 1.
; 6. 18 ; 8. 6 ; E. i. 11.

. ii. 5. 11 ; iv. 7. 11 ;
; S. ii. 6 19.
. S. 69 ; E. ii. 2. 69
od. 5. 26.
ii. 2. 55.

neri, C. i. 11. 2.
i. 25. 15.
adiator,) S. i. 7. 20.
i. 7. 3 ; 18. 6 ; 27. 3 ;
ii. 3. 13 ; 16. 34 ; S. i.
2. 78. *ad eum*, C. ii. 19 ;
assareus, Buius, Lenæus,
us, Thyoneus.]
. 29. 28.
18. 20 ; iii. 4. 24 ; E. i.
2, 12.
i. 4. 32.
rilius,) S. ii. 8. 21, 33,

Balbinus, S. i. 3. 40.
Bandusiæ Fons. *ad eum*, C. iii. 13.
Bantinus, C. iii. 4. 15.
Barbaria, E. i. 2. 7.
Barine. *ad eam*, C. ii. 8.
Barium, S. i. 5. 97.
Barrus, S. i. 4. 110 ; 6. 30 ; 7. 8.
Bassareus, (*Bacchus*,) C. i. 18. 11.
Bassus, (Cæcilius,) C. i. 36. 14.
Bathyllus, Epod. 14. 9.
Bellerophontes, C. iii. 7. 15 ; 12. 8 ; iv. 11. 28.
Bellona, S. ii. 3. 223.
Beneventum, S. i. 5. 71.
Berecyntius, C. i. 18. 13 ; iii. 19. 18 ; iv. 1. 22.
Bestius, E. i. 15. 37.
Bibulus, (M. Calpurnius,) C. iii. 28. 8.
Bibulus, (*Horatii amicus*,) S. i. 10 86.
Bioneus, E. ii. 2. 60.
Birrius, S. i. 4. 69.
Bistonides, C. ii. 19. 20.
Bithus, S. i. 7. 20.
Bithynus, C. i. 35. 7 ; E. i. 6. 33.
Bœotus, E. ii. 1. 244.
Bolanus, S. i. 9. 11.
Boreas, C. iii. 24. 33.
Bosporus, C. ii. 13. 14 ; 20. 14 ; iii. 4. 30.
Breuni, C. iv. 14. 11.
Briseis, C. ii. 4. 3.
Britanni, C. i. 21. 15 ; 35. 30 ; iii. 4. 33 ; 5. 3 ; iv. 14. 48 ; Epod. 7. 7.
Brundusium, S. i. 5. 104 ; E. i. 17. 52 ; 18. 20.
Brutus, (M.,) C. ii. 7. 2 ; S. i. 7. 18, 24, 33.
Bullatius. *ad eum*, E. i. 11.
Bupalus, Epod. 6. 14.
Butra, E. i. 5. 26.
Byzantius, S. ii. 4. 66.

Cadmus, (*heros*,) A. P. 187.
Cadmus, (*carnifex*,) S. i. 6. 39.
Cæcilius Statius, E. ii. 1. 59. A. P. 54.
Cæcubum vinum, C. i. 20. 9 ; ii.

12. 10; iii. 4. 37; 14. 3, 16; 25. 2; iv. 2. 34, 48; 5. 16, 27; 15. 4, 17; Epod. 1. 3; 9. 2, 37; S. i. 3. 4; ii. 1. 11, 19, 84; E. i. 5. 9; 12. 28; ii. 1. 4; 2. 48; 13. 18. [v. *Augustus.*]
Calaber, C. i. 33. 16; iii. 16. 33; iv. 8. 20; Epod. 1. 27; E. 1. 7. 14; ii. 2. 177.
Calabria, C. i. 31. 5.
Calais, C. iii. 9. 14.
Calenus, C. i. 20. 9; i. 31. 9.
Cales, C. iv. 12. 14.
Callimachus, E. ii. 2. 100.
Calliope, *ad eam*, C. iii. 4.
Calvus, (C. Licinius,) S. i. 10. 19.
Camena, C. i. 12. 39; ii. 16. 38; iii. 4. 21; iv. 6. 27; 9. 8; C. S. 62; S. i. 10. 45; E. i. 1. 1; 18. 47; 19. 5; A. P. 275.
Camillus, (M. Furius,) C. i. 12. 42; E. i. 1. 64.
Campanus, S. i. 5. 45; 6. 118; ii. 3. 144; 8. 56.
Campus Martius, C. iii. 1. 11; 7. 26; S. i. 1. 91; 6. 126; ii. 3. 55; E. i. 7. 59; 11. 4. [v. *Martius.*]
Canicula, C. i. 17. 17; iii. 13. 9.
Canidia (Gratidia), Epod. 3. 8; S.

i. 2. 117 ; A. P. 50.
38 ; iv. 9. 8.
18. 34.
. i. 27. 19 ; A. P.
. 7.
27. 24 ; ii. 17. 18 ; iv.
. 1, 21.
xiii. 11.
9. 5 ; Epod. 9. 34 ; S.
3. 115 ; 8. 15. 48.
10 ; 9. 6, 9, 19 ; 26.
C. i. 23.
5. 18. alia. *in eam*, C.
. 1. 233 ; A. P. 357.
ona comica,) Epod. 1.
40 ; A. P. 94.
i. 3. 127 ; ii. 3. 44.
4.
i. 6. 33.
us, S. i. 5. 52.
is,) S. ii. 3. 69, 175. [v.
1. 4 ; 13. 21, 22 ;
. 14. 33.
. 1. 30.
20 ; Epod. 17. 17 ; E.
33.
113 ; ii. 3. 183.
ius,) S. i. 6. 20.
(Tiberius,) C. iv. 14.
; 12. 26. *ad eum*, E.
).]
.) C. iv. 4. 73.
i. 7. 5.
15. 9.
a,) S. i. 5. 28, 50.
4. 17.
9. 2.
us.]
i. 5. 24 ; 17. 36.
16. 58.
13. 7 ; 20. 17 ; iv.
118.
II. 8.
4. 34.
Copia, C. S. 60 ; E. i. 12. 29.
Coranus, S. ii. 5. 57, 64.
Corinthus, C. i. 7. 2 ; E. i. 17. 36 ; ii. 1. 103.
Corvinus, (Messala,) C. iii. 21. 8. [v. *Messala*.]
Corvinus, (Poplicola,) S. i. 10. 29. [v. *Poplicola*.]
Corybantes, C. i. 16. 8.
Corycius, S. ii. 4. 68.
Cotiso, C. iii. 8. 18.
Cotyttius, Epod. 17. 56.
Cous, C. iv. 13. 13 ; Epod. 12. 18 ; S. i. 2. 101 ; ii. 8. 9 ; 4. 29.
Cragus, C. i. 21. 8.
Crantor, E. i. 2. 4.
Crassus, C. iii. 5. 5.
Craterus, S. ii. 3. 161.
Cratinus, S. i. 4. 1 ; E. i. 19. 1.
Creon, Epod. 5. 64.
Cressa nota, C. i. 36. 10.
Creta, C. iii. 27. 34 ; Epod. 9. 29.
Creticum mare, C. i. 26. 2.
Crispinus, S. i. 1. 120 ; 3. 139 ; 4. 14 ; ii. 7. 45.
Crispus Sallustius. *ad eum*, C. ii. 2.
Crœsus, E. i. 11. 2.
Cumæ, E. i. 15. 11.
Cupidines, C. i. 19. 1 ; iv. 1. 5.
Cupido, C. i. 2. 34 ; ii. 8. 14 ; iv. 13. 5 ; Epod. 17. 57. [v. *Amor*.]
Cupiennius, S. i. 2. 36.
Cura, C. ii. 16. 22 ; iii. 1. 40.
Curius, C. i. 12. 41 ; E. i. 1. 64.
Curtillus, S. ii. 8. 52.
Cyclades, C. i. 14. 20 ; iii. 28. 14.
Cyclops, C. i. 4. 7 ; S. i. 5. 63 ; E. ii. 2. 125 ; A. P. 145.
Cydonius, C. iv. 9. 17.
Cylleneus, Epod. 13. 9.
Cynicus, E. i. 17. 18.
Cynthia, (*Diana*,) C. iii. 28. 12.
Cynthius, (*Apollo*,) C. i. 21. 2.
Cyprius, C. iii. 29. 60 ; i. 1. 13 ; iv. 1. 20.
Cyprus, C. i. 3. 1 ; 19. 9 ; 30. 26. 9.
Cyrus, (*rex*,) ii. 2. 17 ; iii. 29. 27
Cyrus, (adolescens,) C. i. 17. 25-33.
Cytherea, C. i. 4. 5 ; iii. 12. 4.

Damasippus, S. ii. 3. 16, 64, 65, 324.
Danaë, C. iii. 16. 7.
Danaus, C. ii. 14. 18; iii. 11. 23.
Danubius, C. iv. 15. 21. [v. *Ister*.]
Dardanus, C. i. 15. 10; iv. 6. 7.
Daunias, C. i. 22. 14.
Daunius, C. ii. 1. 34; iv. 6. 27.
Daunus, C. iii. 30. 11; iv. 14. 26.
Davus, S. i. 10. 40; ii. 5. 92; A. P. 114, 237.
Davus, (*Horatii servus*,) S. ii. 7. 2, 46, 100.
December, C. iii. 18. 10; Epod. 11. 5; S. ii. 7. 4; E. i. 20. 27.
Decius, S. i. 6. 20.
Decor, C. ii. 11. 6.
Deïphobus, C. iv. 9. 22.
Delius, C. iii. 4. 64; iv. 3. 6; 6. 33. (2.)
Dellius, (Q.) *ad eum*, C. ii. 3.
Delphi, C. i. 7. 3; A. P. 219.
Delphicus, C. iii. 30. 15.
Delus, C. i. 21. 10.
Demetrius, (M.,) S. i. 10. 79, 90.
Demetrius, alius, E. i. 7. 52.
Democritus, E. i. 12. 12; ii. 1. 194. A. P. 297.
Diana, C. i. 21. 1; ii. 12. 20; iii. 4.

Emped
Encelac
Enipeu
Ennius,
1. 50
Eous, C
Ephesu
Epicha
Epicur
Epidau
Erycin
Eryma
Esquili
Esquili
Etrusc
S. 38
10. 6
Euand
Euias,
Euius,
Eumer
Eupoli
Europ
Europ
Eurus,
iii. 1
10.
Euter

17. 24.
ni, C. i. 4. 11; 17. 2;
E. i. 19. 4; A. P. 244.
. 18.
2. 64.
iv. 5. 18.
i. 4. 1; iii. 7. 2.
E. i. 17. 8.
. 5. 24.
E. ii. 1. 145.
8. 16; 24. 7; 35. 21; iv.
3. 57.
ɔd. 15. 12; S. ii. 1. 18.
us.]
6. 72.
um, E. i. 8; ii. 2. [v.
rus.]
Epod. 5. 42.
ilto, S. i. 5. 32.
. iii. 4. 16.
ii. 17. 6.
. i. 20. 11.
14.
i. 34. 15; ii. 1. 3;
iv. 14. 37; Epod. 4. 6;
; 6. 49; 8. 61; E. i. 1.
ad eam, C. i. 35.
, S. i. 5. 3.
inum, S. i. 6. 114; E. i.
. 2. 12.
8. 60.
. 7. 96.
(C.,) S. i. 10. 42; ii. 8.
. 34.
28. 17; S. i. 8. 45;
41.
1. 49.
ulus, S. ii. 5. 41.
10. 86.
ius, S. i. 10. 83. [v.
uscus.]
1. 7; 15. 9; ii. 1. 25;
2. 11; 6. 1.
. 23. 10; ii. 20. 15; iii.
. 2. 181.
. 6. 10.

Galatea. *ad eam*, C. iii. 27.
Galba, S. i. 2. 46.
Galli, (*populus,*) Epod. 9. 18; S. ii. 1. 14.
Galli, (*Cybelæ sacerdotes,*) S. i. 2. 121.
Gallia, C. iv. 14. 49.
Gallicus, C. i. 8. 6; iii. 16. 35.
Gallina, S. ii. 6. 44.
Gallonius, S. ii. 2. 47.
Ganymedes, C. iv. 4. 4.
Garganus, E. ii. 1. 202.
Gargilius, E. i. 6. 58.
Gargonius, S. i. 2. 27; 4. 92.
Geloni, C. ii. 9. 23; 20. 19; iii. 4. 35.
Genauni, C. iv. 14. 10.
Genius, C. iii. 17. 14; E. i. 7. 94; ii. 1. 144; 2. 187; A. P. 210.
Germania, C. iv. 5. 26; Epod. 16. 7.
Geryones, C. ii. 14. 8.
Getæ, C. iii. 24. 11; iv. 15. 22.
Gigantes, C. ii. 19. 22. [v. *Tellus.*]
Giganteus, C. iii. 1. 7.
Glaucus, S. i. 7. 17.
Gloria, S. i. 6. 23; E. ii. 1. 177; i. 18. 22.
Glycera, C. i. 30. 3; iii. 19. 28. *ad eam*, i. 19.
Glycera, alia (?) C. i. 33. 2.
Glycon, E. i. 1. 30.
Gnatia, S. i. 5. 97.
Gnosius, C. i. 15. 17.
Gorgonius, [v. *Gargonius.*]
Gracchus, E. ii. 2. 89
Græcia, C. i. 15. 6; iv. 5. 35; E. i. 2. 7; ii. 1. 93, 156.
Græcus, C. i. 20. 2; iii. 24. 57; S. i. 5. 3; 7. 32; 10. 20, 31, 35, 66; ii. 3. 100; E. ii. 1. 28, 161; 2. 7, A. P. 53, 268, 286.
Graius, C. ii. 4. 12; 16. 38; iv. 8. 4; Epod. 10. 12; E. ii. 1. 19. 90; 2. 42; A. P. 323.
Gratiæ, C. i. 4. 6; 30. 6; iii. 19. 16; 21. 22; iv. 7. 5.
Grosphus, (Pompeius,) E. i. 12. 22, 23. *ad eum*, C. ii. 16.
Gyas, C. ii. 17. 14; iii. 4. 69.
Gyges, C. ii. 5. 20; iii. 7. 5.

Hadria, C. i. 3. 15; 33. 15; ii. 11. 2,

14. 14; iii. 3. 5; 9 23; 27. 19; E. i. 18. 63.
Hadrianum mare, C. i. 16. 4.
Hædilia, C. i. 17. 9.
Hædus, C. iii. 1. 28.
Hæmonia, C. i. 37. 20.
Hæmus, C. i. 12. 6.
Hagne, S. i. 3. 40.
Hannibal, C. ii. 12. 2; iii. 6. 36; iv. 4. 49; 8. 16; Epod. 16. 8.
Harpyiæ, S. ii. 2. 40.
Hasdrubal, C. iv. 4. 38, 72.
Hebrus, C. iii. 25. 10; E. i. 3. 3; 16. 13.
Hebrus, (*adolescens,*) C. iii. 12. 5.
Hecate, S. i. 8. 33.
Hector, C. ii. 4. 10; iv. 9. 22; Epod. 17. 12; S. i. 7. 12.
Hectoreus, C. iii. 3. 28.
Helena, C. i. 3. 2; 15. 2; iv. 9. 16; Epod. 17. 42; S. i. 3. 107.
Helicon, C. i. 12. 5; E. ii. 1. 218; A. P. 296.
Heliodorus, S. i. 5. 2.
Hellas, (*puella,*) S. ii. 3. 277.
Hercules, C. iii. 14. 1; iv. 4. 62; 5. 36; 8. 30; Epod. 3. 17; 17. 31; S. ii. 6. 13; E. i. 1. 5. [v. *Alcides.*]
Herculeus, C. i. 3. 36; ii. 12. 6.
Hermogenes, (M. Tigellius,) S. i. 3.

Horatius, C. iv. 6
Flaccus.]
Hyades, C. i. 3. 1
Hydaspes, (*fluvi*
Hydaspes, (*servu*
Hydra, C. iv. 4. 6
Hylæus, C. ii. 12
Hymettius, C. ii.
Hymettus, C. ii.
Hyperboreus, C.
Hypsæa, S. i. 2.

Iapetus, C. i. 3.
Iapyx, C. i. 3. 4;
Iarbita, E. i. 19.
Iason, Epod. 3. 1
Iber, ii. 20. 20.
Iberia, iv. 5. 28;
Iberia, (*Asiana,*)
Ibericus, Epod. 4
Iberus, C. i. 29. 1
Ibycus, C. iii. 15.
Icarius, C. i. 1. 1
C. iii. 7. 21.
Icarus, C. ii. 20.
Iccius. *ad eum,* C
Ida, C. iii. 20. 16.
Idæus, C. i. 15. 2
Idomeneus, C. iv.
Idus Apriles, C.

. 5. 21.
i. 6. 21; Epod. 2. 54.
. 10. 19.
.4. 46.
iv. 3. 3.
37. 16; iii. 5. 40; iv.
i. 6. 35; E. i. 12. 29.
ia.]
7. 4; 13. 18; iii. 30. 13;
15. 13; S. i. 7. 32; ii. 6.
8. 57; ii. 1. 2.
5. 4; E. i. 7. 41.
. i. 6. 63.
2. 5.
11. 21; A. P. 124.
15. 9; S. ii. 6. 20; 8. 18;
16. 59; 20. 1; ii. 1. 255.
son.]
. 34.
i. 15.
i. 4. 143; 5. 100; 1.

ii. 1. 28.
Epod. 9. 23.
). 39.
. [v. *Cæsar.*]
. *ad eum*, E. i. 3.
et.) C. i. 12. 47; iv.

ius. *ad eum*, C. iv. 2.
8; ii. 1. 25; iii. 3. 18;
. 3. 11.
. 1. 25; 2. 19, 30; 3.
; 11. 4; 16. 12; 21.
; 28. 9, 29; 32. 14; ii.
17; 10. 16; 17. 22; iii.
6, 64; 4. 49; 5. 1;
). 8; 25. 6; 27. 73;
74; 8. 29; 15. 6;
'3; Epod. 2. 29; 5. 8;
18; 13. 2, 63; 17. 69;
2. 18; ii. 3. 288; E. i.
. 8; 17. 34; 18. 111;
1. 68.
. 24. 6; ii. 17. 16.
i. 30. 7.

antistius,) S. i. 3. 82.
.,) S. i. 10. 6.

Lacæna, C. ii. 11. 23; iii. 3. 25; iv. 9. 16.
Lacedæmon, C. i. 7. 10.
Lacedæmonius, C. iii. 5. 56.
Lacon, C. ii. 6. 11; Epod. 6. 5.
Laconi us, C. ii. 18. 7.
Lælius, S. ii. 1. 65, 72.
Laërtiades, (*Ulixes,*) C. i. 15. 21; S. ii. 5. 59.
Læstrygonius, C. iii. 16. 34.
Lævinus, (P. Valerius,) S. i. 6. 12, 19.
Lalage, C. i. 22. 10, 23.
Lalage alia, C. ii. 5. 16.
Lamia, (*monstrum,*) A. P. 340.
Lamia, (L. Ælius,) C. i. 26. 8; 36. 7. *ad eum*, C. iii. 17; E. i. 14. 6. [v. *Ælius.*]
Lamus, C. iii. 17. 1
Lanuvinus, C. iii. 27. 3.
Laomedon, C. iii. 3. 22.
Lapithæ, C. i. 18. 8; ii. 12. 5.
Lares, C. iii. 23. 4; iv. 5. 34; Epod. 2. 66; S. i. 5. 66; ii. 3. 165; 5. 14; 6. 66.
Larissa, C. i. 7. 11.
Latinus, C. ii. 1. 29; iv. 14. 7; 15. 13; Epod. 7. 4; S. i. 10. 20; E. i. 3. 12; 19. 32; ii. 2. 143. Latinæ Feriæ, E. i. 7. 76. Latine, S. i. 10. 27.
Latium, C. i. 12. 53; 35. 10; iv. 4. 40; C. S. 66; E. i. 19. 24; ii. 1. 157; 2. 121; A. P. 290.
Latona, C. i. 21. 3; iii. 28. 12; iv. 6. 37.
Latous, C. i. 31. 18.
Laurens, S. ii. 4. 42.
Laverna, E. i. 16. 60.
Lebedus, E. i. 11. 6, 7.
Leda, C. i. 12. 25.
Lenæus, (*Bacchus,*) C. iii. 25. 19.
Leo, C. iii. 29. 19; E. i. 10. 16.
Lepidus, (Q. Æmilius,) E. i. 20. 28.
Lepos, S. ii. 6. 72.
Lesbia, Epod. 12. 17.
Lesbius, C. i. 17. 21; 26. 11, 32. 5; iv. 6. 35; Epod. 9. 34.
Lesbous, C. i. 1. 34.
Lesbos, E. i. 11. 1.

1. 21; iv. 8. 34; 12. 12,
i. 19. 4; ii. 1. 5.
iii. 30. 7; S. ii. 6. 19;
9.
19. 8.
. 17. 17.
C. i. 37. 30; Epod. 1. 1.
i. 2. 10; S. ii. 3. 101.
C. i. 1. 10; E. i. 10. 19.
C. i. 19. 3.
(L. Murena.) *ad eum*, C. ii.
Murena.]
A. P. 301.
a, C. ii. 12. 13, 28.
is, C. iv. 1. 33. *ad eum*, C.
.
us, C. iii. 12. 5.
C. i. 31. 7; iii. 17. 8.
, (Andronicus,) E. ii. 1. 62, 69.
s, (M.,) E. i. 20. 28.
s. *ad eum*, E. i. 2. 18.
arenus, S. i. 2. 67.
nia, S. ii. 1. 38.
nus, Epod. 1. 28; S. ii. 3. 234;
6; E. i. 15. 21; 2. 178.
eria, C. iii. 15. 14.
ilius, S. i. 4. 6, 57; 10. 1, 53, 56,
4; ii. 1. 17, 29, 62, 75.
cina, C. S. 15; Epod. 5. 6.
cretilis, C. i. 17. 1.
rinus, C. ii. 15. 3; Epod. 2 49;
ii. 4. 32.
40; ii. 2. 26.
16;
Lycus, (t...
Lyde, C. ii. 11. 22; ...
C. iii. 28.
Lydi, S. i. 6. 1.
Lydia. *ad eam*, C. i. 8, 13, 25; iii.
Lydus, C. iv. 15. 30.
Lymphæ, S. i. 5. 97.
Lynceus, S. i. 2. 90; E. i. 1. 28.
Lysippus, E. ii. 1. 240.

Macedo, C. iii. 16. 14.
Mæcenas, (C. Cilnius,) C. iv. 11. 1
S. i. 3. 64; 5. 27, 31; 6; 9. 4
10. 81; ii. 3. 312; 6. 31, 38, 41;
33; 8. 16, 22; *ad eum*, C. i. 1, 20;
12, 17, 20; iii. 8, 16, 29; Epod.
3, 9, 14; S. i. 1; E. i. 1, 7, 19.
Metius Tarpa, (Sp.) A. P. 387.
Tarpa.]
Mænius, S. i. 1. 101; 3. 21. 23
i. 15, 26.
Mæonius, C. i. 6. 20; iv. 9. 5.
Mævius. *in eum*, Epod. 10.
Magnessus, C. iii. 7. 18.
Maia, C. i. 2. 43; S. ii. 6. 5.
Maltinus, S. i. 2. 25.
Mamurræ, S. i. 5. 37.
Mandela, E. i. 18. 105.
Manes, C. i. 4. 16; S. i. 8. 2
1. 188.
Manlius, (L.,) [v. *Torquatus*
Marcellus, C. i. 12. 46.
Mareoticum, (*vinum*,) C. i.
...

ii. 7. 26; iv. 1. 39; 14. 402. [v. *Campus.*]
. i. 35. 40.
inum,) C. i. 1. 19; ii. 7. . 5; S. ii. 4. 51.
. 28. 3; iv. 2. 27; Epod.
ater, Sat. ii. 6. 19.
22. 2; ii. 6. 3; iii. 10. 18.
'. 8. 23.
aullus Fabius,) C. iv. 1.
i. 3. 10; 5. 62; A. P.
en, C. ii. 9. 21.
2. 51; 27. 5; 29. 4; ii. 6; iii. 3. 44; 5. 9; 8. 42; C. S. 54.
27. 11.
P. 146.
C. i. 24. 3; iii. 30. 16.
. 3.
.. 10. 36.
iii. 26. 10.
is, E. i. 7. 55.
ii. 3. 11; E. ii. 1. 57.
) *in eum,* Epod. 4.
ii. 3. 198. [v. *Atrides.*]
ii. 3. 287.
C. ii. 17. 29; S. ii. 3.
'. i. 24. 18; 30. 8; ii. . 3. 68, 15. *ad eum,* C. 1.
i. 6. 15; 15. 26.
inus, S. i. 6. 42; 10. 85; [v. *Corvinus.*]
rhus, S. i. 5. 52, 54.
iv. 4. 38.
ilia,) S. ii. 3. 239.
icedonicus,) S. ii. 1. 67.
er,) C. ii. 1. 1.
, S. ii. 8. 50.
17. 30.
i. 1. 24.
4. 53.
E. i. 6. 65; ii. 2. 101.
iii. 3. 23; 12. 5; iv. . 2. 3; A. P. 385. [v.
Minos, C. i. 28. 9; iv. 7. 21.
Minturnæ, E. i. 5. 5.
Minucius, E. i. 18. 20.
Misenum, S. ii. 4. 33.
Mitylene, C. i. 7. 1; E. i. 11. 17.
Molossus, Epod. 6. 5; S. ii. 6. 114.
Monæses, C. iii. 6. 9.
Moschus, E. i. 5. 9.
Mucius Scævola, E. ii. 2. 89.
Mulvius, S. ii. 7. 36.
Munatius Plancus. *ad eum,* C. i. 7. [v. *Plancus.*]
Munatius, (*alius,*) E. i. 3. 31.
Murena, (L. Licinius,) C. iii. 19. 11; S. i. 5. 38. [v. *Licinius.*]
Musa, C. i. 6. 10; 17. 14; 26. 1; 32. 9; ii. 1. 9, 37; 10. 19; 12. 13; iii. 1. 3; 3. 70; 19. 13; iv. 8. 28, 29; 9. 21; S. i. 5. 53; ii. 3. 105; 6. 17; E. i. 3. 13; 8. 2; 19. 28; ii. 1. 27; 1. 133; 1. 243; 2. 92; A. P. 83, 141, 324, 407.
Musa, (Antonius,) E. i. 15. 3.
Mutus, (*dives ignotus,*) E. i. 6. 22.
Mycenæ, C. i. 7. 9.
Mygdonius, C. ii. 12, 22; iii. 3. 16. 41.
Myrtale, C. i. 33. 14.
Myrtoum Mare, C. i. 1. 14.
Mysi, Epod. 17. 10.
Mystes, C. ii. 9. 10.
Mytilene, [v. *Mitylene.*]
Nævius, (*poëta,*) E. ii. 1. 53.
Nævius, S. ii. 2. 68.
Naiades, C. iii. 25. 14.
Nasica, S. ii. 5. 57. 65. 67.
Nasidienus Rufus, S. ii. 8. 1, 58, 84.
Natta, S. i. 6. 124.
Neæra, C. iii. 14. 21. *ad eam,* Epod. 15.
Neapolis, Epod. 5. 43.
Nearchus, C. iii. 20. 6.
Necessitas, C. i. 35. 17; iii. 1. 14; 24. 6.
Neobule. *ad eam,* C. iii. 12.
Neptunius dux, Epod. 9. *fl.*
Neptunus, C. i. 28. 29; iii. 28. 2, 10; Epod. 7. 3; 17. 55; E. i. 11. 10; A. P. 64.

hes, C. iv. 4. 28. 31 ; ...
us, Epod. 17. 32.
or, C. i. 15. 22 ; E. i. 2. 11.
s, C. iii. 3. 48 ; iv. 14. 46.
ea proles, C. iv. 6. 1.
ates, C. ii. 9. 20.
us, C. iii. 20. 15 ; Epod. 15. 22.
tiluca, C. iv. 6. 38.
nentanus, S. i. 1. 102 ; 8. 11 ; ii. 22 ; 3. 175, 224 ; 8. 23, 25, 60.
icus, C. i. 16. 9 ; Epod. 17. 71.
thus, C. iii. 15. 11.
tus, C. i. 3. 14 ; 7. 16 ; 28. 21 ; ii. 7. 5 ; iv. 5. 9 ; Epod. 9. 31.
vendialis, Epod. 17. 48.
vii, S. i. 6. 121.
vius, S. i. 3. 21 ; 6. 40, 121.
ox, C. iii. 28. 16 ; Epod. 5. 51.
uma Pompilius, E. i. 6. 27 ; ii. 1. 86. [v. *Pompilius.*]
umantia, C. ii. 12. 1.
umicius, E. i. 6. 1.
umida, (Plotius). *ad eum*, C. i. 36.
umidæ, C. iii. 11. 47.
umonius Vala. *ad eum*, E. i. 15.
ymphæ, C. i. 1. 31 ; 4. 6 ; 30. 6 ; ii. 8. 14 ; 19. 3 ; iii. 18. 1 ; 27. 30 ; iv. 7. 5.

Occidens, Epod. 1. 13.
Oceanus, C. i. 3. 22 ; 35. 32 ; iv. 5. 40 ; 14. 48 ; Epod. 16. 41.
ctavius, S. i. 10. 82.
...

Orion, C. i. ...
71 ; 27. 18 ; Epod. 10. 10 ;
Ornytus, C. iii. 9. 14.
Orpheus, C. i. 12. 8 ; 24. P. 392.
Oscus, S. i. 5. 54.
Osiris, E. i. 17. 60.
Otho, (L. Roscius,) Epod. 4.

Pacorus, C. iii. 6. 9.
Pactolus, Epod. 15. 20.
Pactumeius, Epod. 17. 50.
Pacuvius, E. ii. 1. 56.
Padus, Epod. 16. 28.
Pætus, S. i. 3. 45.
Palatinus, C. S. 65 ; E. i. 3.
Palinurus, C. iii. 4. 28.
Pallas, C. i. 6. 15 ; 7. 5 ; 15. 11 ; iii. 4. 57 ; Epod. 1 *Minerva.*]
Panætius, C. i. 29. 14.
Pantholdes, (*Pythagoras,*) C
Pantilius, S. i. 10. 78.
Pantolabus, S. i. 8. 11 ; ii.
Paphus, C. i. 30. 1 ; iii. 28
Parcæ, C. ii. 6. 9 ; 16. 39
C. S. 25 ; Epod. 13, 15.
Paris, C. iii. 3. 40 ; E. i. 2
Parius, C. i. 19. 16 ; E. i.
Parmensis, E. i. 4. 3. [v.
Parrhasius, C. iv. 8. 6.
Parthi, C. i. 12. 53 ; 19. 18 ; iii. 2. 3 ; iv. 5.
...

)licola, (Q.,) S. i. 10. 28. [v. a.]
. i. 27. 24; iv. 11. 27.
iii. 7. 17; A. P. 96, 104.
i. 6. 6; E. i. 2. 12. [v.]
. iii. 19. 8; Epod. 17. 60.
ii. 4. 52.
i. 6. 8; 28. 7; ii. 13. 37; . 65.
. ii. 4. 15; iii. 23. 19; 3. ii. 3. 176; E. i. 7. 94.
. i. 17. 20; iii. 10. 11; S. 81; E. i. 2. 28.
C. ii. 19. 14; E. i. 16. 73.
. ii. 4. 12.
domus, C. i. 15. 36.
)icuta, S. ii. 3. 75. [v. . 2. 22; 21. 15; iii. 5. 4; 9. i. 23.
. i. 38. 1.
i. 7. 2, 4, 19, 22.
apitolinus, S. i. 4. 94; *. Capitolinus.*] E. i. 5. 5.
eum, Epod. 11.
i. 15. 24.
C. iv. 11. 25.
C. ii. 6. 12.
i eum, C. iii. 23.
. ii. 7. 9; iii. 4. 26; E. ii.
(rex,) E. ii. 1. 234.
L. Marcius,) E. i. 7. 46—90.
s, S. i. 2. 121.
pod. 16. 17.
Canthias.) *ad eum*, C. ii. 4.
. i. 12. 24; 32, 18; iii. 3. ; 21. 24; iv. 6. 26, 29; 15. 1, 62, 75. [v. *Apollo.*]
i. 33. 7, 9; ii. 5. 17; iii.
ii. 2. 17; E. i. 12. 27.
i. 15. 34.
ii. 12. 22.
. ii. 9. 16; iii. 1. 41.
od. 14. 16.
iv. 6. 4.
Phyllis, C. ii. 4. 14. *ad eam*, iv. 11.
Picenus, S. ii. 3. 272; 4. 70.
Pieris, C. iv. 3. 18; 8. 20.
Pierius, C. iii. 4. 40; 10. 15; A. P. 405.
Pimplea, C. i. 26. 9.
Pindaricus, C. iv. 9. 6; E. i. 3. 10.
Pindarus, C. iv. 2. 1, 8.
Pindus, C. i. 12. 6.
Pirithous, C. iii. 4. 80; iv. 7. 28.
Pisones, A. P. 6, 235. *ad eos*, A. P.
Pitholeon, S. i. 10. 22.
Placidianus, S. ii. 7. 97.
Plancus, (Munatius,) C. iii. 14. 28. [v. *Munatius.*]
Plato, (*Comicus.*) S. ii. 3. 11.
Plato, (*Philosophus.*) S. ii. 4. 3.
Plautinus, A. P. 270.
Plautus, E. ii. 1. 58; A. P. 54.
Pieïades, C. iv. 14. 21.
Plotius, (Tucca,) S. i. 5, 40; 10. 81.
Pluto, C. ii. 14. 7.
Plutonia domus, C. i. 4. 17.
Pœnus, C. i. 12. 38; ii. 2. 11; 12. 3; 13. 15; iii. 5. 34; iv. 4. 47.
Polemon, S. ii. 3. 254.
Pollio, (C. Asinius,) C. ii. 1; S. i. 10. 42, 85.
Pollux, C. iii. 3. 9; 29. 64; E. ii. 1. 5.
Polyhymnia, C. i. 1. 33.
Pompeius Grosphus. [v. *Grosphus.*]
Pompeius Varus. *ad eum*, C. ii. 7.
Pompilius, (Numa,) C. i. 12. 34. [v. *Numa.*]
Pompilius, sanguis, A. P. 292.
Pomponius, S. i. 4. 52.
Pontica pinus, C. i. 14. 11.
Poplicola Corvinus, S. i. 10. 28.
Porcius, S. ii. 8. 23.
Porphyrion, C. iii. 4. 54.
Porsena, Epod. 16. 4.
Postumus. *ad eum*, C. ii. 14.
Prænestæ, C. iii. 4. 23; E. i. 2. 2.
Prænestinus, S. i. 7. 28.
Priamides, (*Hector.*) S. i. 7. 12.
Priamus, C. i. 10. 14; 15. 8; iii. 3. 26, 40; iv. 6. 15; S. ii. 3. 195; A. P. 137.
Priapus, Epod. 2. 21; S. i. 8. 2.

i. 16. 13 ; ii. 13. 3[illegible] ;
. 17. 67.
i. 28. 20 ; ii. 13. 21 ;
S. ii. 5. 110.
. 7 ; S. ii. 3. 71 ; E. i.
5. 32.
. 6 ; C. S. 57.
. 45.
i. 5. 18 ; 6. 34 ; Epod.
. 1. 162.
1. 67.
3. 216.
6. 35 ; E. i. 19. 8.
. 3. 139.
or,) C. i. 15. 22.
calionis uxor,) C. i. 2.
ratii amica.) *ad eam*, C.
i. 13. 14.
x,) C. iii. 6. 35.
dolescens,) C. iii. 20. 2.
, Epod. 15. 21 ; S. ii. 4. 3 ;
somnia, E. ii. 1. 52.
. P. 238.
i. 16. 6 ; A. P. 414.

Rhodope, C. ii. 20. [illegible]
Rhodos, C. i. 7. 1 ; E. i. 11. 17, 21.
Rhœtus, C. ii. 19. 23 ; iii. 4. 55.
Roma, C. iii. 3. 38, 44 ; 5. 12 ; 24. 12, 26 ; iv. 3. 13 ; 4. 37 ; 14. 44 ; C. S. 11, 37 ; Epod. 16. 2 ; S. i. 5. 1 ; 6. 76 ; ii. 1. 59 ; 6. 28 ; 7. 13, 28 ; E. i. 2. 2 ; 7. 44 ; 8. 12 ; 11. 11, 21 ; 14. 17 ; 16. 18 ; 20. 10 ; ii. 1. 61 ; 1. 103, 256 ; 2. 41, 65, 87.
Romanus, C. iii. 6. 2 ; 9. 8 ; iv. 3. 22 ; 4. 46 ; C. S. 66 ; Epod. 7. 6, 17 ; 9. 11 ; S. i. 4. 85 ; 6. 48 ; ii. 2. 10, 52 ; 4. 10 ; 7. 54 ; 1. 37 ; E. i. 1. 70 ; 3. 9 ; 12. 25 ; 18. 49 ; ii. 1. 29 ; 2. 94 ; A. P. 54, 118, 264, 285, 325.
Romula gens, C. iv. 5. 1 ; C. S. 47.
Romulus, C. i. 12. 33 ; ii. 15. 10 ; iv. 8. 24 ; E. ii. 1. 5.
Roscia Lex, E. i. 1. 62.
Roscius, (Q.,) (*Comœdus,*) E. ii. 1 82.
Roscius, S. ii. 6. 35.
Rostra, S. ii. 6. 50.
Rubi, S. i. 5. 94.
Rufa nomen, S. ii. 3. 216.
Rufillus, S. i. 2. 27 ; 4. 92.
Rufus Nasidienus, S. ii. 8. 58. [*v Nasidienus Rufus.*]

s Teucer, C. i. 15. 23.
i. 7. 21, 29.
E. i. 15. 1.
. i. 87. 2; E. ii. 1. 86.
s, C. i. 86. 12; iv. 1. 28.
Crispus, (C.,) C. ii. 2; S. i.

thyllus, Epod. 14. 9.
(*gladiatores*,) E. ii. 2. 98.
i. 11. 2, 21.
ii. 13. 25; E. i. 19. 28.
C. i. 31. 4.
i. 11. 2.
i. 3. 3; A. P. 375.
s, S. i. 5. 52.
is caballus, S. i. 6. 59.
, S. ii. 3. 5.
numerus, E. ii. 1. 158
C. i. 12. 50; ii. 12. 9; 17.

i. 1. 81; ii. 19. 4; E. i. 19. 125; A. P. 221, 226, 233,

ii. 1. 53.
ius,) *ad eum*, E. i. 17.
r, Epod. 13. 13.
. i. 12. 37; S. i. 3. 48.
[v. *Sectanius*.]
icanus Minor, Epod. 9. 25; 17, 72.
iv. 8. 6.
C. ii. 17. 17.
P. 145.
. i. 19. 10; 35. 9; ii. 11. 1; 3; 24. 9; iv. 5. 25; 14. 42;

amnis, C. iii. 4. 36
S. i. 4. 112.
. i. 19. 2.
Thyoneus, C. i. 17. 22.
r, E. i. 16. 16.
E. i. 5. 26.
, E. i. 9. 1. *ad eum*, C. ii. 6.
. 12. 56; iii. 29. 27; iv. 15.

ittæ, C. i. 29. 9.
Balatro, S. ii. 8. 21.
ppidius, S. ii. 3. 168.
ilicius, S. i. 10. 86.
.,) C. i. 4. 14.

Sextilis, E. i. 7. 2; 11. 19.
Sibyllini versus, C. S. 5.
Sicanus, Epod. 17. 32.
Siculus, C. ii. 12. 2; 16. 33; iii. 1. 18; 4. 28; iv. 4. 44; E. i. 2. 58; 12. 1; ii. 1. 58; A. P. 463.
Sidonius, Epod. 16. 61; E. i. 10. 26.
Silenus, A. P. 239.
Silvanus, C. iii. 29. 23; Epod. 2. 22; E. ii. 1. 143.
Simois, Epod. 13. 14.
Simon, A. P. 238.
Sinuessa, S. i. 5. 40.
Sinuessanus Petrinus, E. i. 5. 5.
Siren, S. ii. 3. 14; E. i. 2. 22.
Sisenna, S. i. 7. 8.
Sisyphus, C. ii. 14. 20; Epod. 17. 68; S. ii. 3. 21. alius, S. i. 3. 47.
Sithonii, C. i. 18. 9; iii. 26. 10.
Smyrna, E. i. 11. 3.
Socraticus, C. i. 29. 14; iii. 21. 9; A. P. 310.
Sol, C. ii. 9. 12; iv. 2. 46; 5. 40; C. S. 9.
Sophocles, E. ii. 1. 163.
Soracte, C. i. 9. 2.
Sosii, E. i. 20. 2; A. P. 345.
Spartacus, C. iii. 14. 19; Epod. 16. 5.
Spes, C. i. 35. 21.
Staberius, S. ii. 3. 84, 89.
Stertinius, S. ii. 3. 33, 296.
Stertinium acumen, E. i. 12. 20.
Stesichorus, C. iv. 9. 8.
Sthenelus, C. i. 15. 24; iv. 9. 20.
Stoicus, Epod. 8. 15; S. ii. 3. 160, 300.
Stygius, C. ii. 20. 8; iv. 8. 25.
Styx, C. i. 34. 10.
Suadela, E. i. 6. 38.
Suburranæ canes, Epod. 5. 58.
Sugambri, [v. *Sygambri*.]
Sulcius, S. i. 8. 65.
Sulla, S. i. 2. 64.
Sulpicia horrea, C. iv. 12. 18.
Surrentina fæx, S. ii. 4. 55.
Surrentum, E. i. 17. 52.
Sybaris, C. i. 8. 2.
Sygambri, C. iv. 2. 36; 14. 51.
Syrium malobathrum, C. ii. 7. 8.

. 34. 10.
. 10. 1 ; 29. 28 ; iv. 15.

Lo,) S. i. 1. 105.
ii. 13. 37 ; 18. 37 ; Epod.
i. 1. 68.
venenum, E. ii. 1. 207.
. i. 28. 29 ; iii. 5. 56 ; S.
ii. 4. 34 ; E. i. 7. 45 ; 16.

Metius,) S. i. 10. 38. [v.

C. i. 12. 35 ; S. i. 6. 13.
artara, C. i. 28. 10 ; iii. 7.

Statilius,) E. i. 5. 4.
. i. 1. 86.
C. ii. 4. 6.
. 17. 18 ; Epod. 14. 10.
C. ii. 4. 5.
, C. iii. 29. 8.
us, E. i. 7. 40.
(*heros,*) Epod. 17. 8 ; A. P.

(*adolescens,*) C. i. 13. 1 ;
26 ; iv. 11. 21.
. ii. 12. 7 ; C. S. 29 ; E. ii.

. 21. 9 ; iii 1. 24.

13. 12, &c.
Thraca, Thrace, C. ii. 16. 5 ; iii. 4. 11 ; E. i. 8. 8 ; 16. 13.
Thraces, C. i. 27. 2 ; ii. 19. 16 ; Epod. 5. 14.
Thracius, C. i. 25. 11 ; iv. 12. 2.
Threïcius, C. i. 24. 13 ; 36. 14 ; Epod. 13. 8.
Thressa, C. iii. 9. 9.
Threx, S. ii. 6. 45 ; E. i. 18. 86.
Thurinus, C. iii. 9. 14 ; S. ii. 8. 20.
Thyesteæ preces, Epod. 5. 86.
Thyestes, C. i. 16. 17 ; A. P. 91.
Thyias, C. ii. 19. 9 ; iii. 15. 10.
Thyna merx, C. iii. 7. 3.
Thyoneus, C. i. 17. 28.
Tiberinus, C. iii. 12. 6 ; S. ii. 2. 31 ; E. i. 11. 4.
Tiberis, C. i. 29. 12 ; ii. 3. 18 ; S. i. 9. 18 ; ii. 1. 8 ; 3. 292 ; E. i. 11. 19
Tiberius Oppidius, S. ii. 3. 178.
Tibullus, (Albius.) *ad eum,* C. i. 33 E. i. 4.
Tibur, C. i. 7. 21 ; 18. 2 ; ii. 6. 5 iii. 4. 23 ; 29. 6 ; iv. 2. 31 ; 3. 10 E. i. 7. 45 ; 8. 12 , ii. 2. 3.
Tiburnus, C. i. 7. 13.
Tibur, S. i. 6. 108 ; ii. 4. 70.
... Hermogenes.) S. i.

us. *ad eam*, C. iv. 7; E. i. 5.

us, (L. Manlius,) Epod. 13.

, S. ii. 2. 99.
s Testa, (C.,) S. ii. 1. 4,

us, S. i. 4. 114.
prædia, S. ii. 6. 55.
), S. i. 5. 79.
. iv. 6. 15.
. i. 8. 14; 10. 15; iii. 3. 60; 8; 15. 31; C. S. 41; S. ii. ; 5. 18; E. i. 2. 19; A. P.
v. Ilion. Pergama.]
, C. i. 28. 11; E. i. 2. 1; A.
.
C. i. 6. 14; iii. 3. 32.
C. ii. 9. 16.
(Servius,) S. i. 6. 9.
lostilius, C. iv. 7. 15.
(L. Volcatius,) C. iii. 8.

i. ii. 3. 310.
S. ii. 1. 49.
n, Epod. 1. 29.
C. iii. 7. 28; iv. 4. 54; ii. 2. 228; E. ii. 1. 202.
C. i. 6. 16; 15. 28.
læ, C. iv. 8. 31; S. i. 1.

s. *ad eam*, C. i. 16, 17.
s, C. iii 4. 53.
. iii. 29. 60; Epod. 12. 21; i. 84; E. i. 6. 18.
us. C. i. 11. 6; iii. 10. 12; . 29. 1; iv. 15. 3; E. ii. 2.

, A. P. 402.

C. i. 6. 7; Epod. 16. 62; 17. . ii. 3. 197, 204; 5. 100; E. 8, 6. 63, 7. 40.
. E. i. 11. 30.
[*v. Ulixes.*]
iper, S. ii. 4. 40.
us, S. ii. 2. 133.
ius, S. i. 1. 95.
C. i. 17. 11.
i. i. 20. 13.

Vacuna, E. i. 10. 49.
Vala, (Numonius.) *ad eum*, E. i. 15.
Valerius, S. i. 6. 12. [*v. Lævinus.*]
Valgius Rufus, S. i. 10. 82. *ad eum*, C. ii. 9.
Varia, E. i. 14. 3.
Varius, (L.,) C. i. 6. 1; S. i. 5. 40; 6. 55; 9. 23; 10. 44. 81; ii. 8. 21, 63; E. ii. 1. 247; A. P. 55.
Varro Atacinus, (P.,) S. i. 10. 46.
Varus, (Quinctilius.) *ad eum*, C. i. 18. [*v. Quinctilius.*]
Varus, Epod. 5. 73.
Vaticanus mons, C. i. 20. 7.
Veia, Epod. 4. 29.
Veianius, E. i. 1. 4.
Veiens arvum, E. ii. 2. 167.
Veientanum vinum, S. ii. 3. 143.
Velabrum, S. ii. 3. 229.
Velia, E. i. 15. 1.
Velina tribus, E. i. 6. 52.
Venafranus, C. iii. 5. 55; S. ii. 4. 69.
Venafrum, S. ii. 3. 45.
Venus, C. i. 4. 5; 13. 15; 15. 13; 18. 6, 9; 30. 1; 32. 9; 33. 10, 13; ii. 8. 13; 10. 9; iii. 11. 50; 16. 6; 18. 6; 21. 21; 26. 5; 27. 67; iv. 1. 1; 6. 21; 10. 1; 11. 15; 15. 32; C. S. 50 [*v. Cytherea.*]
Venusinus, C. i. 28. 26; S. ii. 1. 35.
Ver, C. iv. 12. 1.
Veritas, C. i. 24. 7.
Vertumnus, S. ii. 7. 14; E. i. 20. 1.
Vesper, C. ii. 9. 10; iii. 19. 26.
Vesta, C. i. 2. 16, 29; iii. 5. 11; S. i. 9. 35; E. ii. 2. 114.
Vibidius, S. ii. 8. 22, 33, 40, 80.
Villius, S. i. 2. 64.
Vindelici, C. iv. 4. 18; iv. 14. 3.
Vinius Asella. *ad eum*, E. i. 13.
Virgilius alius. *ad eum*, C. iv. 12.
Virgilius Maro, (P.,) C. i. 3. 6; 24. 10; S. i. 10. 45; E. i. 5. 40, 45, 81; ii. 1. 47; A. P. 55.
Virtus, C. ii. 2. 19; iii. 2. 17. C. S. 58; Epod. 9. 25.

. 105.
ii. 7. 15.
8. 39.
. 4. 8; iii. 4. 59; S. i.

Zephyrus, C. ...
i. 7. 13.
Zethus, E. i. 18. 4.

INDEX INITIALIS.

I. CARMINUM LYRICORUM.

o nobilis ab Lamo
[. 27.
nento rebus in arduis
3.
as plus nimio memor
33.
teritur bellis civilibus
1. 16.
mice pauperiem pati
. 2.
im quidquid in cœlo
d. 5.
yce, Di mea vota, Di
. 13.
n remotis carmina
arm. II. 19.
qui procul negotiis

is si tuleris manus
. 23.
m credidimus Jovem
[. 5.
erelis exanimas tuis
17.
orum immeritus lues
[. 6.
elo et dic age tibia
. 4.
neræ dicite virgines
21.
ives, redeunt jam
ampis Carm. IV. 7.
Dive, quem proles Niobea magna
Carm. IV. 6.
Divis orte bonis, optime Romule
Carm. IV. 5.
Donarem pateras grataque commodus Carm. IV. 8.
Donec gratus eram tibi Carm. III. 9.
Eheu fugaces, Postume, Postume Carm. II. 14.
Est mihi nonum superantis annum Carm. IV. 11.
Et ture et fidibus juvat Carm. I. 36.
Exegi monumentum ære perennius Carm. III. 30.
Extremum Tanain si biberes, Lyce Carm. III. 10.
Faune Nympharum fugientum amator Carm. III. 18.
Festo quid potius die Carm. III. 29.
Herculis ritu modo dictus, o plebs Carm. III. 14.
Horrida tempestas cœlum contraxit et imbres Epod. 13.
Jam jam efficaci do manus scientiæ Epod. 17.
Jam pauca aratro jugera regiæ Carm. II. 15.
Jam satis terris nivis atque diræ Carm. I. 2

. 29.
asto te posuit die Carm.
parræ recinentis omen
III. 27.
Danaën turris aënea
III. 16.
opulentior Carm. III. 24.
vitæ scelerisque purus
. I. 22.
sa, Venus, diu Carm.
.
et tenacem propositi
Carm. III. 3.
unt alii claram Rhodon
Mitylenen Carm. I. 7.
et agnis quanta sortito
git Epod. 4.
, dic, per omnes Carm. I. 8.
nas atavis edite regibus
m. I. 1.
soluta navis exit alite Epod.
iis cælebs quid agam Kalen-
Carm. III. 8.
æva Cupidinum Carm. I.
Ne sit ancillæ tibi amor
Carm. II. 4.
Nolis longa feræ bella Nur
Carm. II. 12.
Nondum subacta ferre
valet Carm. II. 5.
Non ebur neque aureum
II. 18.
Non semper imbres nubib
pidos Carm. II. 9.
Non usitata nec tenui ferar
II. 20.
Non vides, quanto
periclo Carm. III. 20.
Nox erat et cælo fulgebat
sereno Epod. 15.
Nullam, Vare, sacra vite
severis arborem Carm. I
Nullus argento color est
Carm. II. 2.
Nunc est bibendum, nun
libero Carm. I. 37.
O crudelis adhuc et Venei
neribus potens Carm
10.
O Diva, gratum quæ

rofanum vulgus et arceo
n. III. 1.
Divos rogat in patenti
n. II. 16.
s junctas quatiunt fenestras
n. I. 25.
Deorum cultor et in-
nens Carm. I. 34.
is olim si quis impia manu
d. 3.
quum traheret per freta
bus Carm. I. 15.
s odi, puer, apparatus
n. I. 38.
nihil me sicut antea juvat
d. 11.
silvarumque potens Diana
n. Sec.
s volentem prœlia me
i Carm. IV. 15.
um quisquis studet æmulari
n. IV. 2.
ur. Si quid vacui sub
ra Carm. I. 32.
ura patrum quæve Qui-
m Carm. IV. 14.
n ministrum fulminis
m Carm. IV. 4.
o repostum Cæcubum ad
s dapes Epod. 9.
am distet ab Inacho Carm.
19.
tu, Melpomene, semel
n. IV. 3.
virum aut heroa lyra vel
Carm. I. 12.
bellicosus Cantaber et
hes Carm. II. 11.
edicatum poscit Apollinem
n. I. 31.
flex, Asterie, quem tibi
lidi Carm. III. 7.
mmerentes hospites vexas
s Epod. 6.
Quid tibi vis, mulier, nigris
dignissima barris Epod. 12.
Quis desiderio sit pudor aut
modus Carm. I. 24.
Quis multa gracilis te puer in
rosa Carm. I. 5.
Quo me, Bacche, rapis tui Carm.
III. 25.
Quo, quo scelesti ruitis? aut cur
dexteris Epod. 7.
Quum tu, Lydia, Telephi Carm.
I. 13.
Rectius vives, Licini, neque altum
Carm. II. 10.
Rogare longo putidam te seculo
Epod. 8.
Scriberis Vario fortis et hostium
Carm. I. 6.
Septimi, Gades aditure mecum et
Carm. II. 6.
Sic te diva potens Cypri Carm.
I. 3.
Solvitur acris hiems grata vice
veris et Favoni Carm. I. 4.
Te maris et terræ numeroque
carentis arenæ Carm. I. 28.
Tu ne quæsieris, scire nefas, quem
mihi, quem tibi Carm. I. 11.
Tyrrhena regum progenies, tibi
Carm. III. 29.
Ulla si juris tibi pejerati Carm.
II. 8.
Uxor pauperis Ibyci Carm. III.
15.
Velox amœnum sæpe Lucretilem
Carm. I. 17.
Vides, ut alta stet nive candidum
Carm. I. 9.
Vile potabis modicis Sabinum
Carm. I. 20.
Vitas hinnuleo me similis, Chloë
Carm. I. 23.
Vixi puellis nuper idoneus Carm.
III. 26.

Roma Lib. I. 5.
atque Cratinus Aristo-
que poëtæ Lib. I. 4.
t in votis: modus agri
n magnus Lib. II. 6.
uoque, Tiresia, præter
ta petenti Lib. II. 5.
dum ausculto et cupiens
dicere servus Lib. II. 7.
forte via sacra, sicut meus
mos Lib. I. 9.
pe incomposito dixi pede
rrere versus Lib. I. 10.
quia, Mæcenas, Lydorum
uidquid Etruscos Lib. I. 6.
Proscripti Reg-
venenum Lib. I. 7.
Quæ virtus et quanta, boni, sit
vivere parvo Lib. II. 2.
Qui fit, Mæcenas, ut nemo, quam
sibi sortem Lib. I. 1.
Sic raro scribis, ut toto no
quater anno Lib. II. 3.
Sunt, quibus in satira video
nimis acer et ultra Lib. II. 1.
Unde et quo Catius? Non es
mihi tempus aventi Lib. II. 4
Ut Nasidieni juvit te cœna beat
Lib. II. 8.

III. EPISTOLARUM.

bi, nostrorum sermonum can-
dide judex Lib. I. 4.
elso gaudere et bene rem gerere
Albinovano Lib. I. 8.
Flore, bono claroque fidelis amice
Neroni Lib. II. 2.
Fructibus Agrippæ Siculis, quos
colligis, Icci Lib. I. 12.
-niti cervicem pictor
consulis et scis Lib. I. 17.
Quid tibi visa Chios, Bull
notaque Lesbos Lib. I. 11.
Quinque dies tibi pollicitus
rure futurum Lib. I. 7.
Quum tot sustineas et tan
gotia solus Lib. II. 1.
Septimius, Claudi, nimiru
telligit unus Lib. I. 9.
Si bene te novi, metues, lit
Tolli Lib. I. 18.

...que of Sapphic lines disproving the Reisegrinder metre

...0. 1. 6. 18 II. 6. 11. IV. 2. 7. 9. 13. 17. 23. 33. 34. 36. 41
...2. 1 III. none 6. 10. 13. 27. 30. 33. 35.
...5. 11 except instances of et 11. 23. 29. 30. 34.
...0. 1

...ny cases of et. e.g. II. 16. 23. 26.

Carmen Saec.

...15. 18. 19. 35. 39. 43. 51. 53. 54. 55. 58. 59. 61. 62
...et tenu

Catullus

6. 13. 14. 15. 18. 21. 23 [7 in 24 (16 lines)] 1 in 3½

1. 3. 13.

Sappho

2. 3. 7. 9. 13. 15. 17. 22. 26. 9 in 21 1 in 2⅓
1? 2. 3. 6. 9. 11. 5 in 11 1 in 2⅕
1. 2. 3 3 in 3 1 in 1

2 lines in 1~~4~~05 7 { ~~B~~K. 1. has only 5
— 2 ——— 1
— 3 none

19 in ~~76~~ 57 longlines 1 in ~~4~~ 3
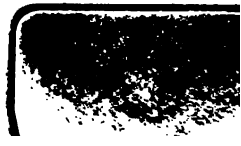
K 1 has 1 in 28
2 1 in 120
3 0 in 15
4 1 in 5
5 1 in 3